

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΦΑΛΗΡΕΩΣ

Περὶ

ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

DEMETRII PHALEREI

D E

ELOCUTIONE,

S I V E,

DICTIONE RHETORICA.

In hac editione, contextus Graecus ex optimis Exemplaribus emendatur, Versio Latina passim ab erroribus repurgatur; & loca à Demetrio laudata, quae hactenus Graecè tantum extabant, nunc primùm Latinitate donantur.

Τῆτ' ἂν καὶ ἐπὶ τῶν λόγων ἔποιμεν, ὡς οὐ μὲν φύσις τὴν τὴν ἐυτυχίας ταξιν ἐπέχει οὐ τέχνη δὲ τὴν τὴν ἐυβυλίας. Longin.

G L A S S G U A E:

Ex Officina ROBERTI FOULIS. MDCCXLIII.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΦΑΛΗΡΕΩΣ

Περὶ Ερμηνείας.

DEMETRII PHALEREI

De Elocutione.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΦΑΛΗΡΕΩΣ
ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

ΣΠΕΡ ἡ ποίησις διαιρεῖται τοῖς μέτροις· οἷον ἡμιμέτροις, ἡ ἑξαμέτροις, ἡ τοῖς ἄλλοις. ὅτω καὶ τὴν ἐρμηνείαν τὴν λογικὴν διαιρεῖ καὶ διακρίνει τὰ καλύμενα κῶλα, καθάπερ ἀναπαύοντα τὸν λόγον, τά τε καταληγόμενα αὐλὰ, καὶ ἐν πολλοῖς ὄροις ὅριζοντα τὸν λόγον· ἐπείτοι μακρὸς ἀν εἴη καὶ ἀπειρος, καὶ ἀτεχνῶς πνίγων τὸν λέγοντα.

β. Βάλεται μέντοι διάνοιαν ἀπαρτίζειν τὰ κῶλα τῶντα· ποτὲ μὲν ὅλην διάνοιαν, οἷον ὡς Εκατῶν Φησὶν ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ισορίας· “Εκατῶν Μιλήσιος ὥδε μυθεῖται.” συνείληπται γὰρ διάνοια τῷ κώλῳ ὅλῳ ὅλῃ, καὶ ἀμφω συγκαταλήγεσιν· ἐνίστε μέντοι τὸ κῶλον ὅλην μὲν ὡς συμπεραιοῦ διάνοιαν· μέρος δὲ ὅλης ὅλον. ὡς γὰρ τῆς χειρὸς ὅσης ὅλου τινὸς, μέρη ἀντῆς ὅλα ὅλης ἐσιν· οἷον, δάκτυλοι καὶ πήχεις· ιδίαν γὰρ περιγραφὴν ἔχει τύπων τῶν μερῶν ἐκαστον, καὶ ἴδια μέρη· ὅτω καὶ διανοίας τινὸς ὅλης ὅσης μεγάλης, ἐμπεριλαμβάνοντ’ ἀν μέρη τιὰ ἀντῆς, ὅλοκληρα ὄντα καὶ ἀντά.

γ. Ωσ-

DEMETRII PHALEREI

De Elocutione.

Quemadmodum poësis dividitur metris; e. g. semimetris, vel hexametris, vel aliis: sic orationem solutam dividunt & distinguunt cola sive membra quae vocantur, quae orationem quodammodo requiescere faciunt: pausasque ipsas & totam denique orationem terminis variis definiunt; quia aliter longa esset, & infinita, & loquentem plane suffocans.

2. Debent sanè sententiam adaequare membra haec. Aliquando quidem totam sententiam; e. g. Hecataeus inquit in principio historiae, *Hecataeus Milesius ita narrat*: comprehensa enim est sententia membro toto tota, amboque simul definunt. Aliquando tamen membrum totam quidem non implet sententiam, partem autem totius totam. Ut enim cum manus sit totum quoddam, partes ipsius totae totius sunt; ceu digiti, & cubiti; propriam enim circumscriptiōnem habet harum partium unaquaeque & proprias partes: sic etiam sententia quaevis totum quoddam magnum constituens, comprehendere possit partes sui ipsius quaslibet, quae & ipsae sint integrae & absolutae.

A 2

3. Tale

4 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

γ. Ωσπερ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἀναβάσεως τῆς Ξενοφῶντος τὸ τοιότον. “Δαρείς καὶ Παρυσάτιδος,” μέχρι τῷ, “νεώτερος δὲ Κῦρος,” συνίτελεσμένη πᾶσα διάνοια ἦστι τὰ δὲ ἐν αὐτῇ κῶλα δύο, μέρη μὲν αὐτῆς ἐκάτερον ἦστι διάνοια δὲ ἐν ἐκατέρῳ πληρῶταί τις, ἴδιον ἔχοντα πέρας οἶον, “Δαρείς καὶ Παρυσάτιδος γίνονται παιδεῖς.” ἔχει γάρ τινα διλοκληρίαν ἡ διάνοια αὐτῇ καθ' αὐτὴν· ὅτι “ἐγένοντο Δαρείω καὶ Παρυσάτιδοι παιδεῖς.” καὶ ὡσαυτῶς τὸ ἔτερον κῶλον, ὅτι “ἀρεσθύτερος μὲν Αρταξέρξης, νεώτερος δὲ Κῦρος.” ὡς τε τὸ μὲν κῶλον, ὡς Φημι, διάνοιαν περιέχει τινὰ πάντη πάντως, ἢ τοι ὅλην, ἢ μέρος ὅλης ὅλου.

δ. Δεῖ δὲ ὅτε πάνυ μακρὰ ποιεῖν τὰ κῶλα· ἐπείτοι γίνεται ἀμετρος ἡ σύνθεσις, ἢ δυσπαρακολόθητος· ὅδε γάρ ἡ ποιητικὴ ὑπὲρ ἔξαμετρον ἥλθεν, εἰ μήπου ἐν ὄλίγοις. γελοῖον γάρ τὸ μέτρον ἀμετρον εἶναι, καὶ καταλήγοντος τῷ μέτρῳ ἐπιλεῦσθαι ήμᾶς, ἢ ὅτε ἥρξαλο. ὅτε δὲ τὸ μῆκος τῶν κώλων πρέπον τοῖς λόγοις διὰ τὴν ἀμετρίαν· ὅτε ἡ μικρότης, ἐπείτοι γίνοται ἀνὴρ λεγομένη ξηρὰ σύνθεσις· οἶον ἡ τοιάδε. “ὁ βίος βραχὺς, ἡ τέχνη μακρὰ, ὁ καιρὸς ὀξύς.” καταχεκομμένη

3. Tale quid habemus in initio *Anabasis* Xenophontis. *Ex Dario & Parysatide* usque ad, *minor vero natu Cyrus*, ubi tota sententia est perfecta: quae autem in ipsa sunt membra duo, partes quidem ipsius utrumque eorum est: sententia autem in utroque impletur quaedam, proprium finem habens, ceu *ex Dario & Parysatide nati sunt filii*. Habet enim quandam integritatem sententia ipsa per se ipsam; quod *Dario & Parysatidi nati fuerint filii*: & eodem pacto alterum membrum, quod *major quidem natu Artaxerxes, minor vero Cyrus*. Quare membrum, ut aio, sententiam continebit aliquam omnino, sive totam, sive totius partem totam.

4. Oportet autem neque valde longa membra facere: quia sic efficitur fine mensura compositio, vel talis ut aegre possit aliquis ipsam animo persequi. Neque enim poetica supra hexametrum venit, nisi alicubi in paucis. Ridiculum enim est metrum mensura carere, & desinente metro oblitos nos esse, vel quando incepit. Neque igitur longitudo membrorum conveniens est orationi, abesset enim debita mensura: neque brevitas, quia sic efficeretur, quae vocatur arida compositio; hujusmodi est, *vita brevis, ars longa, occasio velox*. Abrupta enim videtur haec compositio, & in minutis partes scissa,

6 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

κεκομμένη γάρ ἔοικεν ἡ σύνθεσις καὶ κεκερματισμένη, καὶ ἐυκαταφρόνητος, διὰ τὸ μικρὰ σύμπαν τὰ ἔχειν.

ε. Γίνεται μὲν οὖν ποτὲ καὶ μακρῷ κώλου καιρός· οἶον ἐν τοῖς μεγέθεσιν, ὡς ὁ Πλάτων φησί· “τὸ γάρδή πᾶν τόδε, τοτὲ μὲν ἀυτὸς ὁ Θεὸς πορευόμενον ξυμποδηγεῖ καὶ συγκυκλεῖ.” σχετὸν γάρ τῷ μεγέθει τῷ κώλῳ συνεξῆρται καὶ ὁ λόγος. Μηδὶ τῷτο καὶ ἐξάμετρον ἥρων τε ὄνομάζεται ὑπὸ τῷ μήκους, καὶ πρέπον ἥρωσιν· καὶ οὐκ ἄν τὴν Ομήρον Ιλιάδα πρεπόντως τὶς γράψειν τοῖς Αρχιλόχῳ Βραχέσιν· οἶον, “αχνυμένη σκυτάλη” καὶ, “τὶς σάς παρήειρε φρένας· γδὲ τοῖς Ανακρέοντος τῷ, “Φέρ’ ὕδωρ, φέρ’ οἶνον, ὥ πᾶν.” μεδύοντος γάρ ὁ ῥυθμὸς ἀτεχνῶς γέροντος, καὶ μαχαμένῳ ἥρωος,

ζ'. Μακρῷ μὲν δὴ κώλῳ καιρὸς γίνοται ἄν ποτε διὰ τῶντα, γίνοιτο δὲ αὖ πότε καὶ Βραχέος· οἶον, ἦ τοι μικρὸν τι ἡμῶν λεγόντων, ὡς ὁ Ξενοφῶν φησὶν· ὅτι ἀφίκοντο οἱ Εὐληνοὶ ἐπὶ τὸν Τηλεβόαι ποταμόν· “οὗτος δὲ ἦν, μέγας μὲν ὁ, καλὸς δέ.” τῇ γάρ σμικρότητι καὶ ἀποκοπῇ τῷ ῥυθμῷ, συνανεφάνη καὶ ἡ σμικρότης τῷ ποταμῷ καὶ ἡ χάρις, εἰ δὲ ὅτως ὑπερεκτείνεις αὐτὸς,

DE ELOCUTIONE. 7

scissa, & talis ut contemni merito possit, quia
pusilla cuncta habet.

5. Usu igitur evenire potest ut membrum longiusculum requirat oratio, e. g. in rebus grandioribus, quomodo etiam Plato dicit, *Jam enim universum hunc mundum Deus ipse alias quidem dirigit atque agitatum circumrotat*, ferme enim una cum membris amplitudine oratio ipsa attollitur. Propterea hexametrum ab amplitudine ejus dicitur *carmen heroicum* & *heroibus* conveniens: & nullo modo aliquis Homeri Iliadem, ita ut deceret, scriberet Archilochi brevibus; e. g. *epistola lugubris*, & *aliquis mentem tuam eripuit*; neque illis Anacreontis, *Affer aquam, mi puer, affer vinum*. Numeri enim sunt plane temulenti senis, non pugnantis herois.

6. Longi quidem jam membra occasio fieret aliquando propter haec; existeret etiam contra aliquando brevis: ex. gr. rem aliquam parvam exponentibus nobis, ut Xenophon inquit, quod venerunt Graeci ad Teleboam flumen: *hic autem erat non quidem magnus, sed tam pulcher*: una enim cum parvitate, & prae-
cisione numeri, apparuit parvitas fluvii & ve-
nustas. Si autem illud nimis extendisset & hoc modo dixisset, *Hic autem magnitudine qui-
dem*

8 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

ἀυτὸν, εἶπεν, “οὗτος δὲ μεγέθθι μὲν ἦν ἐλάτιων τῶν πολλῶν, καλλεὶ δὲ ὑπερβάλλειο πάντας,” τῷ πρέποντος ἀπετύγχανεν ἄν, καὶ ἐγίνετο ὁ λεγόμενος Φυχρός. ἀλλὰ τερὶ Φυχρότηλος μὲν ὑπερον ἐρῆμεν.

ζ. Τῶν δὲ μικρῶν κάλων καὶ δεινότητι χρῆσίς ἐστι. δινότερον γάρ τὸ ἐν ὀλίγῳ πολὺ ἐμφανόμενον καὶ σφοδρότερον. διὸ καὶ οἱ Λάκωνες βραχυλόγοι ὑπὸ δινότητος καὶ τὸ μὲν ἐπιτάσσειν σύντομον καὶ βραχὺ, καὶ πᾶς δεσπότης δύλῳ μονοσύλλαβης. τὸ δὲ ἰκετεύειν μακρὸν, καὶ τὸ ὀδύρεσθαι. αἱ λίται, καθ' Οὐμηρον, καὶ χαλαὶ καὶ ῥυσταὶ ὑπὸ βραδυτῆτος, τουτέστιν ὡσὲ μακρολογίας καὶ οἱ γέροντες μακρολόγοι διὰ τὴν ἀσθένειαν.

η. Παράδειγμα δὲ βραχείας συνδέσεως, τὸ “Λακεδαιμόνιοι Φιλίππω. Διονύσιος ἐν Κορίνθῳ.” πολὺ γάρ δεινότερον φαίνεται ῥηθὲν ὅτω βραχέως, ἡ εἴπερ αὐτὸν μακρῶς ἐκτείνατες, εἶπον, “ὅτι ὁ Διονύσιος ποτὲ μέγας ὢν τύραννος, ὥσπερ σὺ, ὅμως νῦν ἴδιοτεύων, οἴκει Κόρινθον.” ὃ γάρ εἴτι διὰ πολλῶν ῥηθὲν ἐπιπλήξει ἐώκει, ἀλλὰ διηγήματι, καὶ μᾶλλόν τινι διδάσκοντι, ὃκ ἐκφοβεύντι. ὅτως ἐκτεινόμενον ἐκλύεται

DE ELOCUTIONE. 9

dem erat minor multis, pulchritudine autem superabat omnes, ex decoro excidisset; & extitisset illud quod vocatur frigidum [in oratione.] Sed de frigido postea erit dicendum.

7. Parvorum autem membrorum etiam in graviore dicendi genere usus est: gravius enim & vehementius dicitur id quod paucis verbis multa exprimit: unde & Lacones sunt breviloquentes, gravitate ipsos impellente; & imperare concisum, & breve; & omnis dominus iussa sua monosyllabis enunciat servo. Supplicandi autem plorandique ratio prolixa est. Preces, docente hoc Homero, & claudae & rugosae sunt ob tarditatem, hoc est ob longitudinem sermonis; & senes longi in oratione propter imbecillitatem.

8. Exemplum autem brevis compositionis illud, *Lacedaemonii Philippo. Dionysius in Corintho.* Multo enim gravius apparet esse dictum sic breviter, quam si, ipso in longum producto, dixissent, quod *Dionysius quondam magnus tyrannus existens, quemadmodum tu, tamen nunc privatus habitat Corinthi.* Neque enim amplius, multis verbis expositum, interpretationi simile fuisset, sed narrationi, & potius, cuidam docenti, non terrenti; adeo iracundum illud orationis nimia prolixitas

10 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

τῷ λόγῳ τὸ θυμικὸν, καὶ σφοδρόν. ὥσπερ τὰ θηρία συσρέφαντα ἐαυτά μάχεται τοιάτη τις ἀν εἴη συσροφή καὶ λόγος, καὶ πάπερ ἐσπειραμένος πρὸς δεινότητα.

Δ. Η δὲ τοιάτη βραχύτης κατὰ τὴν σύνθεσιν, κόμμα ὄνομαζεται· ὅρίζονται δὲ αὐτὸς ὁδε· Κόμμα ἐσὶ τὸ κώλυ ἐλατίον· οἵον τὸ προειρημένον, τό, τε “Διονύσιος ἐν Κορίνθῳ,” καὶ τὸ, “γνῶθι σεαυτὸν,” καὶ τὸ, “ἐπει Θεῷ,” τὰ τῶν σοφῶν. ἔστι γάρ καὶ ἀποφθεγματικὸν ἡ βραχύτης, καὶ γνωμολογικὸν, καὶ σοφώτερον τὸ ἐν ὅλιγῳ πολλὴν διάνοιαν ἥθροισθαι· καὶ πάπερ ἐν τοῖς σπέρμασι δένδρων ὅλων δυνάμεις. εἰ δὲ ἔκτείνοιτο τις τὴν γνώμην ἐν μακροῖς, διδασκαλία γίνεται τις καὶ ἑπτορία ἀντὶ γνώμης.

Ι. Τῶν μὲν τοι κώλων καὶ κομμάτων τοιώτων συντιθεμένων πρὸς ἄλληλα, συνίσανται αἱ περίοδοι ὄνομαζόμεναι· ἔστι γάρ περίοδος, σύγκριμα ἐκ κώλων ἡ κομμάτων ἐυκαλασρόφων, πρὸς τὴν διάνοιαν τὴν ὑποκειμένην ἀπηρτισμένον· οἵον, “μάλιστα μὲν ἐίνεκα τῷ νομίζειν συμφέρειν τῇ πόλει λελύσθαι τὸν νόμον, εἴτα καὶ τῷ παιδὶς ἐίνεκα τῷ Χαβρί, ὀμολόγησα τύτοις, ὡς ἀν οἴος τε ὁ, συνερεῖν.” αὕτη γάρ ἡ περίοδος

tate dissolvitur. Quemadmodum belluae cum se contorserint, pugnant: hujuscemodi quae-dam est orationis conversio, quae in gyrum torta sit ob gravitatem.

9. Hujuscemodi autem brevitas in composi-tione *comma* nominatur. Definiunt autem i-psum sic; *comma est, quod membro minus est*; veluti quod antea dictum est: *Dionysius in Corin-tho, & illud nosce te ipsum, & sequere Deum*, quae sapientum dicta sunt. Talibus enim sen-tentiosè & acutè dictis mirè convenit brevitas, & majoris est sapientiae multum sententiā in parvo colligere; quemadmodum in seminibüs arborum totarum inest vis: si autem extende-ret aliquis in multis, docendi ratio, & orandi fieret pro sententia.

10. Ex membro vero, & commatibus hu-juscemodi compositis inter se, constant *peri-odii* appellatae. Est enim periodus coag-mentatio ex membris vel commatibus volu-bilibus ad sententiam quae subest adaequa-tam e. g. *Ego quidem, tum maxime quod e re-publica esse judicavi, ut ista lex abrogaretur; tum propter Chabriae filium, promisi me his-ce, pro virili parte, patrocinaturum.* Haec enim periodus ex tribus membris constans,

12 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

δος ἐκ τριῶν καλῶν ὅσα, καμπῆν τέ τινα καὶ συσροφῆν ἔχει κατὰ τὸ τέλος.

ια. Αριστοτέλης δὲ ὀρίζειται τὴν περίοδον γ-
τῶς “περίοδός ἐσι λέξις ἀρχῆν ἔχεσσα καὶ τε-
λευτῆν,” μάλα καλῶς καὶ πρεπόντως ὀρισάμενος
ἔνθετος γάρ ὁ τὴν περίοδον λέγων, ἐμφαίνει ὅτι
ῆρχται ποδεν, καὶ ἀπολελευτῆσαι ποιεῖ, καὶ ἐ-
πείχειται εἰς τι τέλος. ὡσπερ οἱ δρομεῖς ἀφεθέν-
τες καὶ γάρ ἔκεινων συνεμφαίνεται τῇ ἀρχῇ τῷ
δρόμῳ τὸ τέλος. ἔνθεν καὶ περίοδος ὄνομασθη,
ἀπεκασθεῖσα ταῖς ὁδοῖς ταῖς κυκλοειδέσι καὶ
τεριωδευμέναις. καθόλας γάρ γάρ τοις οὐδὲν ή περίοδός ἐ-
σι, πλὴν ποιὰ σύνθεσις. εἰ γάρ λυθεῖν ἀυτῆς
τὸ περιωδευμένον καὶ μέλασυντεθείη, τὰ μὲν
πράγματα μενεῖ τὰ ἀυτὰ, περίοδος δὲ γάρ ἔ-
σαι. οἶον εἰ τὴν προειρημένην τις τῷ Δημοσθέ-
νῳ περίοδον ἀνατρέψας εἴποι ὡδέ πως, “συνερῷ
τύτοις, ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φίλος γάρ μοι ἐστιν
ὁ ὕπος Χαβρίς, πολύ δὲ μᾶλλον τύτης η πόλις,
η συνειπεῖν με δίκαιον ἐστιν.” γάρ ἔτι γάρ τοις
η περίοδος ἐυρίσκεται. Γένεσις δὲ ἀυτῆς ηδε.

ιβ. Τῆς ἐρμηνείας η μὲν ὄνομαζεῖται κατε-
στραμμένη· οἶον η κατὰ περιόδους ἔχεσσα, ως η
τῶν Ισοχρατείων ἥπτων καὶ Γοργίων, καὶ Αλ-
κιδά-

flexionem quandam & conversionem habet in fine.

11. Aristoteles autem definit periodum sic ; *Periodus est dictio, principium habens & finem* ; puichrè admodum & aptè ipsam definiens : illico enim qui periodum dicit, indicat quod duxit principium alicunde, atque alicubi insistere debet, festinatque ad aliquem finem ; quemadmodum cursores cum emissi fuerint : etenim unà cum illorum initio, cursus apparet & finis. Hinc & *periodus* appellata est, similitudine ducta a viis in orbem actis & ambitum conficientibus. In summa enim nihil aliud est periodus, nisi certa quaedam [verborum] compositio. Si igitur solvatur ipsius ille ambitus, & aliter componatur, res quidem manebunt eadem, periodus autem amplius non erit; e. g. si quis praedicta Demosthenis periodo eversa sic aliquo modo dicat, *patrocinabor illis & Athenienses, carus enim est mihi Chabriae filius, multo autem illo carior est civitas, cui patrocinari me decet* : non enim amplius periodus ullibi invenitur. Haec autem de ipsius natura & fabrica [dicta sunt.]

12. Locutionis autem [duo sunt genera] altera quae tortuosa vocatur, cuiusmodi est illa quae ex continuis conflatur periodis, quae reperitur in scriptis Isocratis & Gorgiae, & Al-

cida-

14 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

κιδάμαντος· ὅλαι γὰρ διὰ περιόδων εἰσὶ συνεχῶν, ωδέν τι ἔλαττον, ἥπερ ή Οὐμήρος ποίησις δὶ ἔξαμετρων· ή δέ τις διηρημένη ἐρμηνεία καλεῖται, ή εἰς κῶλα λελυμένη, ό μάλα ἄλληλοις συνηρημένα· ως ή Εκαταίς, καὶ τὰ πλεῖστα τῶν Ηροδότου, καὶ ὅλως ή ἀρχαῖα πᾶσα. παράδειγμα ἀυτῆς, “Ἐκαταῖος Μιλήσιος ὡδὲ μυθεῖται· τὰ δὲ γράφω ως μοι ἄληθέα δοκέει εἶναι· οἱ γὰρ Ἑλλήνων λόγοι πολλοί τε καὶ γελοῖοι, ως ἔμοι Φαίνονται, εἰσιν.” ὥσπερ γὰρ σεσωρευμένοις ἐπ’ ἄλληλοις τὰ κῶλα ἔοικε καὶ ἐπερριμένοις, καὶ όχι ἔχοσι σύνδεσιν, ωδὴν ἀντέρεισιν, ωδὲ βοηθοῦντα ἄλληλοις, ὥσπερ ἐν ταῖς περιόδοις.

γ. “Ἐοικε γοῦν τὰ μὲν περιοδικὰ κῶλα τοῖς λίθοις τοῖς ἀντερειδόσιν τὰς περιφερεῖς σέγας καὶ συνέχυσιν· τὰ δὲ τῆς διαλελυμένης ἐρμηνείας, διερριμένοις πλησίον λίθοις μόνον, καὶ ό συγκειμένοις.

ιθ. Διὸ καὶ περιεξεσμένον ἔχει ταῦτα ή ἐρμηνεία ή πρὶν, καὶ ἐυσαλέσ· ὥσπερ καὶ τὰ ἀρχαῖα ἀγάλματα, ὃν τέχνη ἐδόκει ή συστολὴ καὶ ισχύότης. ή δέ τῶν μετὰ ταῦτα ἐρμηνεία τοῖς Φεδίτις ἔργοις ἥδη ἔοικεν, ἔχοσά τι καὶ μεγαλεῖον καὶ ἀκριβὲς ἀμα.

ιέ. Δο-

cidamantis; totae namque periodis continen-
tibus conflatae sunt, non minus atque Homeri
poësis hexametris: altera vero locutio voca-
tur *disjuncta*, quae in membra est soluta, non
valde inter se apta, ut Hecataei, & plurima
Herodoti, & demum prisca omnis. Exemplum
hujus est, *Hecataeus Milesius ita narrat: Haec*
vero scribo quemadmodum mihi vera esse videntur,
quae a Graecis enim proferuntur, varia sunt &
ridicula, ut mihi videtur: tanquam enim coa-
cervata membra illa videntur, ac temere con-
jecta, nullam inter se connexionem nec mutu-
am fulturam habentia, neque sibi opem ullam
ferentia, quae omnia sunt in periodis.

13. Similia igitur sunt periodorum membra,
lapidibus fulcientibus tecta fornicata, & jun-
ctione continua, inter se illa constringentibus:
membra vero locutionis disjunctae, lapidibus
juxta se conjectis, non autem ordine constru-
ctis.

14. Unde etiam prisca dicendi ratio lima-
tius quiddam & minutius ornatum habet:
quemadmodum simulacra antiquiora quo-
rum ars [tota] ex contractione & gracilitate
[exquisita] constabat: eorum vero qui secuti
sunt locutio Phidiae operibus jam similis est,
habens quiddam & grande & exquisitum simul.

15. Pro-

16 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

ιε. Δοκιμάζω γάρ δὴ ἔγωμε μήτε περιόδοις ὅλον τὸν λόγον συνέρεσθαι, ὡς δὲ Γοργίς μήτε διαλελύσθαι ὅλον, ὡς τὰ ἀρχαῖα ἀλλὰ μεμήχθαι μᾶλλον δῆλοι ἀμφοτέρων. Υπὸ τῷ γάρ καὶ ἐκπατάσκευος ἔσαι, καὶ ἀπλῆς ἄμα, καὶ ἐξ ἀμφοῖν ηδύς καὶ ὑπὲ μάλα ἴδιωτικός, ὑπὲ μάλα σοφιστικός. Τῶν τε τὰς πυκνὰς περιόδους λεγόντων, οὐδὲν αἱ κεφαλαὶ ἡδίως ἔσασθαι, ὡς ἐπὶ τῶν οἰνωμένων οἵτε ἀκόντες ναυτιῶσι διὰ τὸ ἀπίθανον. Τοτὲ δὲ καὶ ἐκφωνῆσι τὰ τέλη τῶν περιόδων ἀρρενιδότες, καὶ ἀρρεναναβοῶσι.

15. Τῶν δὲ περιόδων αἱ μικρότεραι μὲν ἐκ δυοῖν κώλοιν συντίθενται· αἱ μέγισται δὲ ἐκ τεττάρων. τὸ δὲ ὑπέρ τέσσαρα, οὐκ ἔτ' ἀν ἐντὸς εἴη περιόδους συμμετρίας.

ιζ. Γίνονται δὲ καὶ τρίκωλοι τίνεσθαι καὶ μονόκωλοι, ἃς καλύπτουν ἀπλὰς περιόδους· ὅταν γάρ τὸ κῶλον μῆκός τε ἔχῃ καὶ καμπὸν κατὰ τὸ τέλος, τότε μονόκωλος περιόδος γίνεται· καθάπερ ή τοιάδε, “Ηροδότος Ἀλικαρνασσῆς ισορίης ἀπύδεξις ηδε· καὶ πάλιν, “ἢ γάρ σαφῆς φράσις πολὺ φῶς παρέχεται ταῖς τῶν ἀκόντων διανοίας.”

15. Probo enim ego neque periodis his totam orationem connectere, ut est Gorgiae oratio; neque dissolutam esse totam, ut sunt prisca; verum mixtam esse potius ex ambo-bus: sic enim & arte fabricata oratio erit, & simplex simul, & ex utrisque jucunda; & neque nimis vulgaris neque nimis arte elaborata. Eorum autem, qui crebris utuntur periodis [in orationibus,] ne vel capita [firmiter & rectè] stare possunt, sed agitantur, ut sit in hominibus temulentis: auditores vero nau-ßeant [artem illam nimiam,] quia nihil ad persuadendum est magis ineptum. Aliquando etiam praevidentes [quo res sit perventu-
ra,] clausulas periodorum praecoccupant, & clara voce, ante [ipso oratores,] pronunciant.

16. Periodorum autem breviores quidem ex duobus membris constant: longissimae autem ex quatuor. Quod super quatuor est, non amplius intra justam mensuram periodi manet.

17. Periodorum autem, aliae etiam tribus membris, aliae unico tantum membro con-stant, quas & periodos simplices vocant. Quando etiam membrum, tum longitudinem habuerit, tum flexionem quandam in fine, tunc unius membra periodus fit: cuiusmodi est haec, *Herodoti Halicarnassei historiae enarratio haec est*; vel & haec, *Aperta & dilucida oratio, magnum affert lumen, mentibus eorum qui audiunt.* Ex utraque sane constat

18 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

νοίας· ὃντων ἀμφοῖν μέντοι συνίσταις η ἀπλῆ περίοδος, καὶ ὃντὸς τῷ μήκεσ, καὶ ὃντὸς τῆς καμπῆς, τῆς περὶ τὸ τέλος· ὃντὸς δὲ θατέρων ψδέποτε.

ιη. Ἐν δὲ ταῖς συνθέτοις περιόδοις, τὸ τελευταῖον κῶλον μακρότερον χρὴ εἶναι, καὶ ὥσπερ περιέχον καὶ τεριειληφὸς τὰ ἄλλα· γὰρ μεγαλωτερεπῆς ἔσαι καὶ σεμνὴ τεριόδος, εἰς σεμνὸν καὶ μακρὸν λήγυστα κῶλον· εἰ δὲ μὴ, ἀποκεκομμένη καὶ χωλῆ ὁμοία. ταράδειγμα δὲ αὐτῆς τὸ τοιότον, “οὐ γὰρ τὸ, εἰπεῖν καλῶς, καλόν· ἄλλὰ τὸ, εἰπόντα, δράσαι τὰ εἰρημένα.”

ιθ. Τρία δὲ γένη περιόδων ἔσιν, ισορική, δικλογική, ῥητορική· ισορική μὲν η μήτε περιηγμένη, μήτ' ανειμένη σφόδρα, ἄλλα μεταξὺ ἀμφοῖν· ὡς μήτε ῥητορική δόξειν καὶ ἀπιθανος, διὰ τὴν περιαγωγὴν, τὸ σεμνόν τε ἔχυστα καὶ ισορικὸν ἐκ τῆς ἀπλότητος οὖν η τοιάδε, “Δαρείς καὶ Παρυσάτιδος γίνοιται,” μέχρι τῷ, νεώτερος δὲ Κῦρος.” ἐδραία γὰρ τινὶ καὶ ἀσφαλεῖ καταλήξει ἔοικεν αὐτῆς η ἀπόθεσις.

κ. Τῆς δὲ ῥητορικῆς περιόδου συνεστραμμένου τὸ εἶδος καὶ κυκλικὸν, καὶ δεόμενον σρογύλως σόματος, καὶ χειρὸς συμπεριαγομένης τῷ ρυθμῷ· οὖν τῆς, “Μάλιστα μὲν εἴνεκα τῷ νομίζειν συμ-

φέρειν

periodus simplex, & ex longitudine, & ex flexione prope finem: ex unica vero, [hac vel illa,] nunquam [constare poterit.]

18. In compositis autem periodis, ultimum membrum longius oportet esse, & tanquam continens & complectens caetera: sic enim magnifica erit & gravis periodus, in grave & amplum desinens [membrum:] secus vero, truncae, claudaeque similis. Exemplum autem ipsius est tale: *Non enim pulchre dicere, pulchrum est; sed potius loquentem dicta peragere.*

19. Tria sunt periodorum genera, historica, dialogica, & oratoria: historica quidem, quae neque [artificiose] nimis flexa, neque nimis remissa, sed inter utramque media est, neque ut oratoriam nimis redoleat, atque ita sit a persuadendo aliena, propter nimiam arteni in flexione, sed grave quid, & historia dignum, ex simplicitate habeat: qualis est haec. *Ex Dario & Parysatide usque ad, natu minor vero Cyrus.* Terminatio enim ejusdem, basi cuidam stabili & firmissimae similis videtur.

20. Forma autem periodi oratoriae est si nuosa & in orbem flexa, & quae egeat rotundo ore, & manu, quae una cum ipsius numero circumagatur: ceu hujus, *Ego quidem, tum maxime quod e republica esse judicavi,*

20 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

φέρειν τῇ πόλει λελύσθαι τὸν νόμον, εἶτα καὶ τῷ παιδὶ εἶνεκα τῷ Χαβρί, ὡμολόγησα τύτοις, ὡς ἀν οἶστε ὡς, συνερεῖν.” σχεδὸν γὰρ ἐυθὺς ἐκ τῆς ἀρχῆς ἡ περίοδος ἡ τοιάδε συνεγραμμένον τι ἔχει, καὶ ἐμφαίνον ὅτι ὡς ἀν ἀπολήξειν εἰς ἀπλοῦν τέλος.

κα. Διαλογικὴ δέ ἐσιν ἡ περίοδος, ἡ ἔτι ἀνειμένη καὶ ἀπλαστέρα τῆς ἴστορικῆς, καὶ μόλις ἐμφαίνεται ὅτι περίοδός ἐσιν ὡσπερ ἡ τοιάδε. “Κατέβη χάρτες εἰς τὸν Πειραιᾶ,” μέχρι τῷ, “ἀτενῦν ἀρωτον ἀγοντες.” ἐπέρριπται γὰρ ἀλλήλοις τὰ κῶλα ἐφ’ ἐκατέρω ἐτερον, ὡσπερ ἐν τοῖς διαλελυμένοις λόγοις καὶ ἀπολήξαντες, μόλις ἀν ἐννοηθῶμεν κατὰ τὸ τέλος ὅτι τὸ λεγόμενον περίοδος ἦν. δεῖ γὰρ μεταξὺ διηρημένης τε καὶ κατεγραμμένης λέξεως, τὴν διαλογικὴν περίοδον γράφεσθαι, καὶ μεμηγμένην ὅμοιως ἀμφοτέροις. περίοδων μὲν εἴδη τοσάδε.

κβ. Γίνονται δὲ καὶ ἐξ ἀντικειμένων κώλων περίοδοι ἀντικειμένων δὲ ἡτοι τοῖς πράγμασιν, οἷον, “πλέων μὲν διὰ τῆς ἡπείρου, πεζέουν δὲ διὰ τῆς Θαλάσσης.” ἡ ἀμφοτέροις, τῇ τε λέξει καὶ τοῖς πράγμασιν, ὡσπερ ἡ ἀυτὴ. περίοδος ὡδε ἔχει.

κγ. Κα-

ut ista lex abrogaretur, tum propter Chabriae filium, promisi, me his pro virili parte patrocinaturum. Ferme enim illico à principio, periodus hujuscemodi sinuosum quiddam habet, & quod ostendit, quod nullo modo desineret in simplicem finem.

21. Dialogica autem periodus est, quae adhuc remissa, & simplicior historica, & obscurè tantum innuens periodum ibi inveniri; cujusmodi est hoc, *Heri in Piraeum descenderam, usque ad, quae tum primum agebant.* Membra enim alia super aliis sunt conjecta, quemadmodum [fere] in oratione dissoluta; & cum desierimus, vix intelligemus in fine, id quod dicitur periodum esse: debet enim periodus dialogica, media esse inter disjunctam orationem & contortam, & ex utraque similiter temperata. Tot quidem sunt species periodorum.

22. Fiunt & ex oppositis inter se membris periodi: oppositis autem, sive rebus, ut, *navigans quidem terram continentem, pedibus vero mare perambulans:* vel utrisque, tum verbis tum rebus, quemadmodum eadem periodus se sic habet.

23. Quae

22 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

κγ. Κατὰ δὲ τὰ ὄνόματα μόνον ἀντικείμενα κῶλα, τοιάδε ἔστι, οἷον ὡς ὁ τὴν Ελένην παραβαλῶν τῷ Ήρακλεῖ, φησιν, ὅτι “τῷ μὲν ἐπίπονον καὶ πολυκίνδυνον τὸν βίον ἐποίησεν· τῆς δὲ περιβλεπτὸν καὶ περιμάχητον τὴν φύσιν κατέσησεν.” ἀνίκειται γὰρ καὶ ἀρθρὸν ἀρθρῷ, καὶ σύνδεσμος συνδέσμῳ, ὅμοια ὅμοιοις· καὶ τἄλλα δὲ κατὰ τὸν ἀυτὸν τρόπον· τῷ μὲν ἐποίησεν, τὸ κατέσησεν· τῷ δὲ ἐπίπονον, τὸ περιβλεπτὸν· τῷ δὲ πολυκίνδυνον, τὸ περιμάχητον· καὶ ὅλως, ἐν πρὸς ἐν, ὅμοιον παρ' ὅμοιον, ἢ ἀνταπόδοσις.

κθ. “Εἰς δὲ κῶλα, ἢ μὴ ἀντικείμενα ἐμφαίνει τινὰ ἀντίθεσιν, διὰ τὸ τῷ σχήματι ἀντιθέτως γεγράφθαι· καθάπερ τὸ παρ' Ε'πιχάρμῳ τῷ ποιητῇ πεπαύγμένον· ὅτι “τόκα μὲν ἐν τήνοις ἐγών ἦν, τόκα δὲ παρὰ τήνοις ἐγών.” τὸ ἀυτὸ μὲν γὰρ εἴρηται, καὶ ψόντεν ἐναντίον. ὁ δὲ τρόπος τῆς ἐρμηνείας μεμιγμένος, ἀντίθεσιν τινὰ πλανῶνται ἔοικεν· ἀλλ' ὅτος μὲν ἵσως γέλωται ποιῶν ψτῶς ἀντέθηκεν, καὶ ἀμα σκώπτων τὸς ῥήτορας.

κε. Εἰς δὲ καὶ παρόμοια κῶλα, ὅτινα παρόμοια δὴ τοῖς ἐπ' ἀρχῆς οἷον, “διωρητοίτε πέλοντο, παράρρητοί τ' ἐπέεσσιν.” ἢ ὡς ἐπὶ τέλεσ, ὡς

23. Quae autem verbis tantum inter se opponuntur membra hujuscemodi sunt: ut qui Helenam Herculi contulit, inquit, quod *huic quidem vitam laboriosam valde & periculosaſam eſſe voluit, illius vero naturam admiratione dignam & omnimodo expetendam constituit*. Opponitur enim & articulus articulo, & copula copulae, similia similibus: & alia utique eodem modo; illi quidem ἐποίησεν, illud κατέσησεν illi autem ἐπίπονον, illud περιβλεπτον. illi autem πολυκίνδυνον, illud περιμάχητον. & demum, singula singulis, similia similibus, ex adverso opponuntur.

24. Sunt autem membra quae, quamvis inter se non sunt opposita, quandam tamen oppositionem praese ferunt, utpote quae sub forma [& specie] oppositionis sint scripta. Tale quid invenitur apud Epicharmum poetam, qui his verbis lusit, *quod alias quidem inter illos versatus sum ego, alias vero apud illos ego sum versatus*: idem enim dictum est, & nihil contrarium. Hoc autem dictionis genus, oppositionem quandam imitans, speciem sophisticam [i. e. quae alios in errorem ducit] praese fert. Verum hic fortasse risum movere volens, sic oppositionem instituit; simul etiam oratores obliquè mordens.

25. Dantur autem etiam membra sibi mutuo similia, quae vel in principio sunt similia; cuiusmodi est, *placabiles erant donis, exorabilesque verbis*: vel in extremo, quemadmodum

24 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

ώς ή τᾶς πανηγυρικᾶς ἀρχῆς, “Πολλάκις ἐδαύ-
μασα τῶν τὰς πανηγύρεις συναγαγόντων, καὶ
τὰς γυμνικὰς ἀγῶνας κατασησάντων.” Εἶδος δὲ τᾶς
παρομοίως τὸ ισόκωλον, ἐπ’ ἄν ισας ἔχη τὰ κῶ-
λα τὰς συλλαβάς· ως παρὰ Θεκυδίδη, “ώς γ-
τε ὅν πυνθάνονται ἀπαξιούντων τὸ ἔργον οἱς
τε ἐπιμελὲς εἴη εἰδέναι, όπερες ὀνειδίζοντων ισό-
κωλον μὲν δὴ τᾶς.

κς. Ομοιοτέλευτα δέ εἶ, τὰ εἰς ὅμοια κατα-
λήγοντα, ἢ τοι εἰς ὄνοματα ταυτά· ὥσπερ ἔχει
ἐπὶ τᾶς, “σύδι” ἀυτὸν καὶ ζωντα ἐλεῖσες κακῶς,
καὶ νῦν θανόντα γράφεις κακῶς.” ἢ ὅταν εἰς
συλλαβὴν καταλήγῃ τὴν ἀυτὴν· ὥσπερ τὰ ἐκ
τᾶς πανηγυρικᾶς προειρημένα.

κζ. Χρῆσις δὲ τῶν τοιότων κώλων ἐπισφα-
λῆς· γέτε γὰρ δεινῶς λέγοντις ἐπιτίθεται· ἐκλύει
γὰρ τὴν δεινότητα ή περὶ ἀυτὰ τερρορεία καὶ
φροντίς. δῆλον δὲ ήμιν τᾶς ποιεῖ Θεόπομπος·
κατηγορῶν γὰρ τῶν τᾶς Φιλίππων φίλων, φησὶν,
“ἀνδροφόνοι δὲ τὴν φύσιν ὄντες, ἀνδροπόροι τὸν
τρόπον ἔσταν.” καὶ, “ἐκαλοῦντο μὲν ἐταῖροι, ἢ-
σαν δὲ ἐταῖραι.” ή γὰρ ὄμοιότης ή περὶ τὰ κῶ-
λα καὶ ἀντίθεσις, ἐκλύει τὴν δεινότητα διὰ τὴν
κακοτεχνίαν. Νυμὸς γὰρ τέχνης ό δεῖται· ἀλλά
δεῖ

modum sese habet initium panegyrici, *Sae-
pius miratus sum [institutum] eorum qui has ce-
lebritates congregarunt, & ludos hosce gymnicos
instituerunt.* Est autem species similium quae
dicitur isocolon, quando membra syllabas nu-
mero aequales habuerint; ut apud Thucydi-
dem, *Ita neque illis unde sciscitantur, artem e-
am, propter vilitatem, inficiantibus; neque il-
lis, qui scire cupiunt, in honesti aliquid expro-
brantibus.* Isocolon quidem hoc est.

26. Ομοιοτέλευτα vero sunt quae in simi-
lia desinunt, vel scil. in easdem voces [inte-
gras;] ut se habent in illo, *Tu vero illi viven-
ti dixisti male, & jam mortuum scriptis vexasti
male:* vel quando in syllabam desierint ean-
dem: ut illa sunt, quae è panegyrico ante di-
cta sunt.

27. Usus autem talium membrorum est ad-
modum lubricus: neque enim acriter dicenti
accommodata sunt: dissolvit enim vim illam,
quod ponitur in ipsis nimium studium & cura.
Planum autem nobis hoc facit Theopompus:
accusans enim Philippi amicos, inquit, *cum
naturā essent homicidae, moribus erant paedo-
rastae, et, vocabantur quidem amici, erant
vero potius amicae.* Similitudo enim quae est
in membris & oppositio, dissolvit formam e-
am acrem, propter operam in illis male posi-
tam. Excandescens enim arte non eget:
verum oportet aliquo modo, naturalia esse in
hujus-

26 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

δεῖ τρόπον τινὰ, ἀυτοφυῖ εῖναι ἐπὶ τῶν τοις-
τῶν κατηγοριῶν, καὶ ἀπλᾶ τὰ λεγόμενα.

κη. Οὕτε δῆτα ἐν δεινότητι χρήσιμα τὰ το-
αῦτα, ὡς ἐδειξα, ότε ἐν πάθεσι καὶ ἡθεσιν ἀ-
πλοῦν γάρ εῖναι βάλειαι καὶ ἀποίηλον τὸ πά-
θος· ὅμοιως δὲ καὶ τὸ ἡθος. ἐν γοῦν τοῖς Αριστέ-
λης περὶ δικαιωσύνης, ὁ τὴν Αἰθηναίων τόλιν ὁ-
δυρόμενος, εἰ μὲν ὅτως εἴποι, ὅτι “ποίαν τοιαύ-
την πόλιν ἔιλον τῶν ἔχθρῶν, οἵαν τὴν ἴδιαν πό-
λιν ἀπώλεσαν;” ἐμπαθῶς ἀν εἰρηκὼς εἴη καὶ ὁ-
δυρίκως· εἰ δὲ παρόμοιον αὐτὸ ποίσει, “ποίαν
γάρ πόλιν τῶν ἔχθρῶν τοιαύτην ἔλαβον, ὅποι-
αν τὴν ἴδιαν ἀπέβαλον,” ό μὰ τὸν Δία τάνδος
κινήσει, όδὲ ἔλεον, ἀλλὰ τὸν καλύμενον κλαυσι-
γέλωια· τὸ γάρ ἐν πενθῶσι παύζειν κατὰ τὴν
παροιμίαν, τὸ τὰ τοιαῦτα ἐν τοῖς πάθεσι κα-
κοτεχνεῖν ἐστι.

κθ. Γίνεται μέν τοι γε χρήσιμά ποτε, ὡς
Αριστέλης φησίν· “ἐγὼ ἐκ μὲν Αἰθηνῶν εἰς
Στάγειρα ἥλθον διὰ τὸν βασιλέα τὸν μέγαν·
ἐκ δὲ Σταγείρων εἰς Αἰθήνας διὰ τὸν χειμῶνα
τὸν μέγαν.” εἰ γοῦν ἀφέλοις τὸ ἔτερον μέγαν,
συναφαιρῆσῃ καὶ τὴν χάριν· τῇ γάρ μεγαληγο-
ρίᾳ συνεργοῖεν τὰ τοιαῦτα κῶλα· ὅποια τῶν

Γοργία

hujuscemodi accusationibus, & simplicia ea quae dicuntur.

28. Neque igitur in vehementi oratione utilia sunt hujuscemodi membra, ut demonstravi, neque in animi motibus & affectibus; simplex enim esse debet, & sine arte [omnis] animi commotio: idem de affectu dicendum. In libris itaque Aristotelis de justitia, qui civitatem Atheniensium deplorat, si sic dixisset, *Qua tali urbe hostium potiti sunt, qualem suam propriamque amiserunt?* cum affectu utique dixisset & lugubriter: si autem *παρόμοιον* ipsum fecisset, *Quam enim urbem hostium talem ceperunt, qualem suam propriamque projecerunt?* non per Jovem affectum movebit, neque commiserationem, sed potius *κλασιγέλωτα* quod appellant [sive ex lugubri & ridiculo compositum quid:] etenim in lugentibus ludere, ut proverbio fertur, est talia in affectibus susque deque vertere.

29. Sunt tamen utilia quandoque, ut Aristoteles inquit, *Ego quidem relidis Athenis, Stagiram me contuli propter regem magnum, indeque rursus Athenas redii propter hyemem magnam.* Si igitur abstuieris alterum *μέγαν*, una auferes & venustatem: orationis enim granditati conducunt hujuscemodi membra; qualia sunt Gorgiae & Isocratis multa, in qui-

28. ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

Γοργία τὰ πολλὰ ἀντίδετα καὶ τῶν Ισοκράτεω περὶ μὲν δὴ τῶν παρομοίων, ταῦτα.

λ. Δικρέρει δὲ ἐνθύμημα περιόδος τῇδε. ὅτι ἡ μὲν περίοδος, σύνθεσίς τις ἐστι περιηγμένη, ἀφ' ἣς καὶ ὠνόμασαι· τὸ δὲ ἐνθύμημα ἐν τῷ διανοήματι ἔχει τὴν δύναμιν καὶ σύστασιν. καὶ ἐστιν ἡ μὲν περίοδος κύκλος τῷ ἐνθυμήματος ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων πραγμάτων· τὸ δὲ ἐνθύμημα διάνοια τις, ὅτοι ἐκ μάχης λεγομένη ἐν ἀκολουθίᾳ προχήματι.

λα. Σημεῖον δέ, εἰ γάρ διαλύσεις τὴν σύνθεσιν τῷ ἐνθυμήματος, τὴν μὲν περίοδον ἥφαντισας, τὸ δὲ ἐνθύμημα ταυτὸν μένει· οἶον εἴτις τὸ παρὰ Δημοσθένει διαλύσειν ἐνθύμημα τὸ τοιότον: “ ὥσπερ γάρ εἴτις ἔκείνων ἐάλω, σὺ τὰ δ' ὥστε ἔγραψας· ὅτως ἀν σὺ νῦν ἀλῶς, ἄλλος δέ γράψῃ·” διαλύσειε δὲ ὅτω, “ μὴ ἐπιτρέπετε τοῖς τὰ παράνομα γράφεσιν· εἰ γάρ ἐκωλύοντο, ὥστε ἀν νῦν ἔτος ταῦτα ἔγραφεν. ὥδ' ἔτερος εἴτι γράψῃ, τύτης νῦν ἀλῶντος.” ἐνταῦθα τῆς περιόδου μὲν ὁ κύκλος ἐκλύεται, τὸ δὲ ἐνθύμημα ἐν ταυτῷ μένει.

λβ. Καὶ καθόλος δὲ τὸ μὲν ἐνθύμημα, συλλογισμός τις ἐστι ἥπτορικός· ἡ περίοδος δὲ, συλλογίζεται μὲν ὕδεν, σύγκειται δὲ μόνον. καὶ περιόδος

bus contraria contrariis opponuntur. De similibus igitur membris, haec.

30. Differt autem enthymema à periodo hoc pacto; quod periodus quidem, est compositio quaedam in orbem flexa, unde & nomen habet: enthymema autem in sententia vim suam & constitutionem habet. Et est periodus quidem orbis enthymematis, ut & aliarum rerum; enthymema autem est sententia quaedam, quae scil. verbis contrariis [& sibi mutuo quasi pugnantibus] enunciatur sub consequentiae forma & specie.

31. Argumentum autem hujus rei illud est, quod si dissolveris compositionem enthymematis, periodum quidem deleveris, enthymema autem idem manet: e. g. si quis hoc, quod apud Demosthenem est, enthymema dissolverit, *Nam ut si quis eorum damnatus esset, tu hoc non scripisses: ita damnatus si fueris, non sribet aliis: dissolverit autem hoc pacto, Nolite illis qui injusta scribunt, condonare, si enim coerciti fuissent, iste non haec nunc scripisset: neque sribet aliis si ille damnatus fuerit.* Hic periodi quidem orbis ille dissolvitur; enthymema autem in eodem statu manet.

32. Et ad summam quidem enthymema, syllogismus quidam est oratorius; periodus autem nullam ratiocinationem in se continet, sed simpliciter tantum ponitur. Et periodos quidem

30 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

οδύς μὲν ἐν παντὶ μέρει τῷ λόγῳ τίθεμεν, οἷος
ἐν τοῖς προαιμίοις· ἐνθυμήματα δὲ όχι ἐν παντὶ.
καὶ τὸ μὲν ὥσπερ ἐπιλέγεται, τὸ ἐνθύμημα· ἡ
περίοδος δὲ αὐτόνεν λέγεται· καὶ τὸ μὲν οἷον
συλλογισμός ἐστιν ἀτελής· ἡ δὲ ώτε ὅλον τι, ώτε
ἀτελὲς συλλογίζεται.

λγ. Συμβέβηκε μὲν ὧν τῷ ἐνθυμήματι καὶ
περιόδῳ εἶναι, διότι, περιοδικῶς σύμκειται· πε-
ρίοδος δ' όχι ἐστιν ὥσπερ τῷ οἰκοδομώμενῷ συμβέ-
βηκε μὲν καὶ λευκῷ εἶναι, ἀν λευκὸν ἡ· τὸ οἰκο-
δομώμενον δ' όχι ἐστι λευκόν· περὶ μὲν δὴ διαφο-
ρᾶς ἐνθυμήματος καὶ περιόδῳ εἴρηται.

λδ. Τὸ δὲ κῶλον Αριστέλης ώτως ὅριζεται,
“κῶλόν ἐστι τὸ ἔτερον μέρος περιόδου· εἶτα ἐπιφέ-
ρει, Γίνεται δὲ καὶ ἀπλῆ περίοδος.” ώτως ὅρισά-
μενος, “τὸ ἔτερον μέρος,” δίκωλον ἐβύλετο εἶναι
τὴν περίοδον δηλονότι. ὁ δὲ Αρχέδημος συλλαβὼν
τὸν ὄρον τῷ Αριστέλης, καὶ τὸ ἐπιφερόμενον τῷ
ὅρῳ, σαφέστερον καὶ τελεώτερον ώτως ὠρίσατο,
κῶλάν ἐστιν ἡτοι ἀπλῆ περίοδος, ἡ συνθέτη πε-
ριόδος μέρος.

λε. Τὶ μὲν ὧν ἀπλῆ περίοδος, εἴρηται. συνθέ-
τη δὲ φήσας αὐτὸν περιόδος μέρος, ωδυσὶ κώλοις
τὴν περίοδον ὅριζειν ἔοικεν, ἀλλὰ καὶ τρισὶ καὶ
πλειό-

quidem in omni parte orationis ponimus, ceu in proemiis; enthymemata autem non in omni. Et enthymema quidem venit quasi post aliud quid [quocum connectitur;] periodus autem per se enunciatur; & illud quidem est syllogismus imperfectus; haec autem nullam omnino ratiocinationem, neque totam neque ex parte in se continet.

33. Potest quidem accidere enthymemati, ut sit etiam periodus, quando scil. periodico flexu compositum fuerit; à periodo autem differt: quemadmodum aedificio cuidam accidit ut sit album; (si modo sit illius coloris;) aedificium autem non est albedo. De discrimine quidem inter enthymema & periodum dictum est.

34. Membrum autem Aristoteles sic definит, *Membrum est altera pars periodi*; deinde addit, *Fit autem & simplex periodus*. Cum sic definierit, *Altera pars*, bimembrem scilicet voluit esse periodum. Archedemus autem definitionem Aristotelis, & additamentum definitionis conjungens, planius & perfectius sic definivit, *Membrum est sive simplex periodus, sive compositae periodi pars*.

35. Quid igitur simplex periodus sit, jam dictum est. Cum autem dixerit membrum esse periodi compositae partem, periodum non duobus membris, sed & tribus & pluribus

32 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

πλείσιν ήμετις δὲ μέτρον μὲν περίοδος ἔκτενεῖ-
μενα. νῦν δὲ περὶ τῶν χαρακτήρων τῆς ἐρ-
μηνίας λέγωμεν.

λς. Εἰσὶ δὲ τέσσαρες οἱ ἀπλοὶ χαρακτῆρες,
ἰσχυρὸς, μεγαλοπρεπῆς, γλαφυρὸς, δεινός καὶ λοι-
πὸν οἱ ἐκ τέτων μιγνύμενοι μίγνυνται δὲ, ότας
παντὶ, ἀλλ' ὁ γλαφυρὸς μὲν, καὶ τῷ ἰσχυρῷ καὶ
τῷ μεγαλοπρεπεῖ καὶ δεινὸς δὲ δύοις ἀμφοτέ-
ροις μόνος δὲ ὁ μεγαλοπρεπῆς τῷ ἰσχυρῷ ότι
μίγνυται, ἀλλ' ὥσπερ ἀνδέσατον καὶ ἀντίκεισθον
ἐναντιωτάτῳ διὰ ὃ δη καὶ μόνος δύο χαρακτῆρας
τινὲς ἀξιῶσιν εἶναι τέττας, τις δὲ λοιπὸς δύο μελα-
ξὺ τέττων τὸν μὲν γλαφυρὸν τῷ ἰσχυρῷ προσνέ-
μοντες μᾶλλον, τῷ δὲ μεγαλοπρεπεῖ τὸν δεινόν-
ως τῷ γλαφυρῷ μὲν μικρότητά τινα καὶ κομψίαν
ἔχοντος τῷ δεινῷ δὲ, ὅπκον καὶ μέγεθος.

λζ. Γελοῖος δ' ὁ τοιότος λόγος ὄρθωμεν γάρ
πλὴν τῶν εἰρημένων χαρακτήρων ἐναντίων, πάν-
τας μιγνυμένας πᾶσιν οἵον τὰ Ὁμήρου τε ἔπη,
καὶ τις Πλάτωνος λόγος, καὶ Ξενοφῶντος, καὶ
Ἡροδότου, καὶ ἄλλων πολλῶν, πολλὴν μὲν με-
γαλοπρέπειαν καταμεμιγμένην ᔁχούσας, πολλὴν
δὲ δεινότητά τε καὶ χάριν. ὥστε τὸ μὲν πλῆ-
θος τῶν χαρακτήρων τοσστον ἀν εἴη, ὅσον λέ-
λεκται.

bus terminare videtur. Nos autem modum & mensuram justam periodi exposuimus: nunc autem de variis dicendi generibus [sive formis.]

36. Sunt autem quatuor characteres, sive formae simplices, tenuis, magnifica, ornata, gravis: & quod reliquum est, quae ex his componuntur. Componuntur autem, non omnis cum omni; sed ornata quidem & cum tenui, & cum magnifica; & gravis eodem pacto cum utraque: sola autem magnifica cum tenui non componitur; sed hae duo sibi mutuo adversantur, & adverso quasi fronte inter se pugnant, quam maxime utique contrariae. Quam ob rem formas hasce tantum duas esse volunt nonnulli; duas autem reliquas in medio inter utramque ponunt: ornatam quidem tenui tribuentes magis, magnificae autem gravem: quasi ornata in se habeat exilitatem quandam & elegantiam, gravis vero molēm & magnitudinem.

37. Ridicula autem haec ratio est. Videamus enim, si formas contrarias jam memoratas excipias, omnes misceri cum omnibus; ceu Homeri carmina, & Platonis orationes, & Xenophontis, & Herodoti, & aliorum multorum, multam quidem magnificentiam per mixtam habent, multamque gravitatem & venustatem. Tot itaque sunt characteres sive formae, quot jam memoravimus; explicatio au-

E tem

34 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

λεκται· ἐρμηνεία δή ἐκάστω πρέπεσσα, γένοιτο
αὖ τοιάδε τις.

λη. "Ἄρξομαι δὲ ἀπὸ τῆς μεγαλοπρεπῆς, ὅν-
περ νῦν λόγιον ὄνομά γε σιν. ἐν τρισὶ δὴ τὸ μεγα-
λοπρεπὲς, διανοίᾳ, λέξει, τῷ συγκεῖσθαι προσφό-
ρως. σύνθεσις δὲ μεγαλοπρεπής, ὡς φησιν Αρι-
στοτέλης, ἡ παιωνική. παιώνος δὲ εἶδη δύο· τὸ μὲν
προκαλαρκτικὸν, ἢ ἀρχεῖ μὲν μακρὰ, λήγεσι δὲ
τρεῖς βραχεῖαι, οἵον τὸ τοιόνδε, "ἢ ἤρξατο δέ·"
τὸ δὲ καλαληκτικὸν, θατέρῳ ἀντίστροφον, ἢ τρεῖς
μὲν βραχεῖαι ἀρχεῖαι, λήγει δὲ μία μακρὰ,
ώσπερ τὰ Αράβεια.

λθ. Δεῖ δὲ ἐν τοῖς κώλοις τῆς μεγαλοπρεπῆς
λόγῳ, τὸν προκαλαρκτικὸν μὲν παιώνα ἀρχεῖν
τῶν κώλων, τὸν καλαληκτικὸν δὲ ἐπεσθαμ. τα-
ράδειγμα δή ἀυτῶν τὸ Θυκυδίδειον τό δέ, "ἢ
ἤρξατο δὲ τὸ κακὸν ἐξ Αἰδιοπίας·" τί ποτ' ἢν Α-
ριστότελης ὅτω διετάξατο; ὅτι δεῖ καὶ τὴν ἐμβο-
λὴν τῆς κώλων καὶ ἀρχὴν μεγαλοπρεπῆ ἐυδὺς εἴ-
ναι καὶ τέλος· τῦτο δή ἐσαι, ἐὰν ἀπὸ μακρᾶς
ἀρχώμενα, καὶ εἰς μακρὰν λήγωμεν. φύσει γάρ
μεγαλεῖον ἡ μακρὰ, καὶ προλεγομένη τε πλήσ-
σει ἐυδὺς, καὶ ἀπολήγεσσα ἐν μεγάλῳ τινὶ καλα-
λείπει

tem, unicuique conveniens, sit hujuscemodi
quaedam.

38. Incipiam autem à magnifico, quem
quidem nunc nominant $\lambda\delta\gamma\iota\sigma\chi\alpha\rho\alpha\tau\pi\eta\sigma$.
Ex tribus autem rebus constat magnificum,
sententia, locutione, constructione verborum
apta. Compositio autem magnifica, ut inquit
Aristoteles, est quae constat è paeonibus. Pae-
onis autem species duae, prior est procatarcti-
ca, [sive quae initis sententiarum convenit,]
quae à longa incipit syllaba, & in tres breves
desinit, quale est $\eta\rho\xi\alpha\tau\sigma\delta\epsilon$, altera vero huic
opposita est catalecticā [i. e. clausulis congru-
ens,] quae à tribus brevibus oritur, & ultimam
producit, ut, $\tau\alpha\Lambda\rho\alpha\zeta\eta\iota\alpha$.

39. Oportet autem in membris magnificaē
orationis, procatarcticū paeonem initium es-
se membrorum, catalecticā autem in extre-
mo ponī. Exemplum ipsorum est Thucydi-
dijum hoc, $\eta\rho\xi\alpha\tau\sigma\delta\epsilon\tau\eta\kappa\eta\sigma\epsilon\zeta\alpha\iota\sigma\eta\iota\alpha\sigma$
i. e. *Ortum habuerat pestilentia ex Aethiopia.*
Qua igitur potissimum de causa Aristoteles sic
præcepit? quoniam oportet, etiam primam
membri frontem & initium, illico magnificum
quid in se habere, nec non & finem; hoc au-
tem fiet, si à longa inceperimus, & in longam
desierimus: naturā enim syllaba longa grande
quid habet, & in principio enunciata statim
ferit; [sententiam] autem claudens, in ampio

36 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

λείπει τὸν ἀκόνια. τάντες γοῦν ἴδιως τῶν τε
τρώτων μνημονέουμεν καὶ τῶν ὑσάτων, καὶ ὑπὸ^{τά}
τότων κινόμενα. ὑπὸ δὲ τῶν μεταξὺ, ἐλατίον,
ώσπερ ἐγκρυπτομένων ή ἐναφανιζομένων.

μ. Δῆλον δὲ τῦτο ἐν τοῖς Θεοφραστοῖς σχεδὸν
γάρ ὅλως τὸ μεγαλοπρεπὲς ἐν πᾶσιν ἀυτῷ ποι-
εῖ ή τῷ δυνάμει μακρότης καὶ κινδυνέουσι τῷ ἀν-
δρὶ τύτῳ παντοδαπῷ ὄντος τῷ μεγαλοπρεπῷ,
αὕτη ή σύνδεσις μόνη, ή καὶ μάλιστα, περιποι-
εῖν τὸ μέγιστον.

μα. Δεῖ μέντοι λογίζεσθαι, ὅτι καὶ μὴ ἀ-
κριβῶς δυνάμενα τοῖς κώλοις περιτιθένται τὸς
παίωνας, ἐνθεν καὶ ἐνθεν ἀμφοτέρους, παιωνικὴν
γε πάντως ποιησόμενα τὴν σύνδεσιν οἶν, ἐκ
μακρῶν ἀρχόμενοι, καὶ εἰς μακρὰς καταλήγον-
τες. τῦτο γάρ καὶ Αριστοτέλης παραβγέλλειν ἔ-
σικεν. ἄλλως δὲ τὸ δῆλον τῷ παίωνος τελεχνο-
λογικέναι ἀκριβείας ἔνεκα. διόπερ Θεόφραστος
παραδειγμα ἐκτέθειται μεγαλοπρεπεῖας τὸ τοι-
ῦτον κώλον, “τῶν μὲν περὶ τὰ μηδενὸς ἄξια φιλο-
σοφόντων.”⁸ γάρ ἐκ παιώνων ἀκριβῶς, ἄλλα παι-
ωνικὸν τί ἔστι. παραλαβῶμεν τοι τὸν παίωνα εἰς
τὸς λόγους, ἐπειδὴ μικτός τις ἔστι καὶ ἀσφαλέστε-

quodam sono relinquit auditorem. Omnes etenim praecipue primorum & postremorum recordamur, & ab his movemur: ab his, autem, quae interjecta sunt, minus, quoniam illa quasi cooperiuntur & obscurantur.

40. Hoc autem liquidò apparet in scriptis Thucydidis, granditatem enim omnem fere in omnibus apud illum gignit longitudo numerorum; & forte dici potest, cum huic viro ubique sit magnificum quiddam, compositionem hanc solam, vel saltem praecipue illud amplum & splendidum gignere.

41. Animadvertere quidem debemus, quod si non accurate valeamus membris adponere paeonas, utrinque ambos, more tamen paeonico compositione omnino strui debet, scil. à longis erit incipiendum, & in longas desinendum. Hoc enim & Aristoteles praecipere videtur: quamvis & duplicitis illius paeonis usum commonistravit, propter majorem in artis regulis tradendis perfectionem. Quapropter Theophrastus exemplum ponit magnificentiae in oratione hoc membrum, *τῶν μὲν περὶ τὰ μηδενὸς ἄξια φιλοσοφύντων*, i. e. *de rebus nibili philosophantium*. Non enim è paeonibus exquisite constat, sed paeonicum quiddam est. Recipiamus igitur paeonem in orationem, quoniam temperatus est [pes] & ab omni lapsu tutus: magnificum illud à syllaba longa acci-

38 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

ρος· τὸ μεγαλοπρεπὲς μὲν, ἐκ τῆς μακρᾶς λαμβάνων, τὸ λογικὸν δὲ, ἐκ τῶν βραχείων.

μβ. Οἱ δὲ ἄλλοι ὁ μὲν ἡρῷος, σεμνὸς καὶ λογικὸς, ἀλλ’ ἡχώδης· γόδε ἔρρυθμος, ἀλλ’ ἀρρένυθμος· ὥσπερ ὁ τοιόσδε, “τίκειν ἡμῶν εἰς τὴν χώραν.” ή γὰρ πυκνότης τῶν μακρῶν ὑπερπίτει τὰ λογικὰ μέτρα.

μγ. Οἱ δὲ ἰαμβος ἐυτελῆς, καὶ τῇ τῶν πολλῶν λέξει ὅμοιος. ωλλοὶ γοῦν μέτρα ἰαμβικὰ λαλῶσι, ὥκειδότες· ὁ δὲ παίων, ἀμφοῖν μέσος καὶ μέτριος, καὶ δποῖος συγκεκραμένος. ή μὲν δή παιωνικὴ ἐν τοῖς μεγαλοπρεπέσι σύνθεσις, ὥδην πως λαμβάνοιτο.

μδ. Ποιεῖ δὲ καὶ τὰ μῆκη τῶν κώλων μεγεθος· οἶον, “Θυκυδίδης Αθηναῖος ξυνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ Αθηναίων” καὶ “Ηροδότus Ἀλικαρνασσῆς ιστορίης ἀπόδεξις ἦδε.” τὸ γὰρ ταχέως ἀποσιωπᾶν εἰς κῶλον βραχὺ, κατασμικρύνει τὴν τὰ λόγγη σεμνότηλα· καὶ η ὑποκειμένη διάνοια μεγαλοπρεπής ἦ, καὶ τὰ ὄνόματα.

με. Μεγαλοπρεπές δὲ, καὶ τὸ ἐκ τεριαγωγῆς τῇ συνδέσει λέγειν· οἶον ὡς ὁ Θυκυδίδης, “οὐ γάρ

DE ELOCUTIONE. 39

accipiens & illud orationi aptum, à brevibus itidem mutuans.

42. Quod ad alios attinet pedes, heroicus quidem gravis & orationis celeritati non accommodatus, sed sonorus; neque numerosus, sed numerorum varietate destitutus: quemadmodum hic, ἡκειν ἡμῶν εἰς τὴν χώραν. i. e. in nostram regionem veneram: crebritas enim longarum syllabarum intra numerorum varietatem non cadit.

43. Iambus autem humilis, & sermoni vulgari similis. Vulgus etenim versus iambicos temere atque inconsulto edit: paeon autem est inter utrumque medius, modulationi aptus, & quasi temperatus. Paeonica igitur compositio in gravi dicendi genere ita quodammodo erit adhibenda.

44. Efficiunt autem & longitudines membrorum magnitudinem; ceu, *Thucydides Atheniensis bellum inter Peloponnesios & Athenenses conscripsit*: &, *Herodoti Halicarnassei historiae enarratio haec est*: subito enim in membrum breve reticere, orationis granditatem imminuit; etiam si sententia, quae subest, magnifica fuerit, nec non & ipsa verba.

45. Magnificum autem est, compositione uti sinuosa, & in orbem circumducta, ut Thucydides, *Fluvius enim Achelous, ex Pindo monte*

40 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

γάρ Αχελῶος ποταμὸς ρέων ἐκ Πίνδου ὅρες διὰ Δολοπίας καὶ Αγριανῶν καὶ Αμφιλόχων καὶ διὰ τῆς Ακαρνικῆς πεδίος ἀνωθεν παρὰ Στράτον πόλιν ἐς Νάλασσαν διεξιεῖς παρὸς Οἰνιάδας, καὶ τὴν πόλιν ἀντοῖς περιλιμνάζων, ἀπόρον ποιεῖ ὑπὸ τῆς ὕδατος ἐν χειμῶνι σρατέυειν.” σύμπασα γάρ η τοιαύτη μεγαλοπρέπεια ἐκ τῆς περιαγωγῆς γέγονεν, καὶ ἐκ τῆς μόγις ἀναπταῖσαν ἀντότε καὶ τὸν ἀκόντα.

μη. Εἰδὲ γὰρ διαλύσας ἀυτὸς εἴπωι τις, “οὐ γάρ Αχελῶος ποταμὸς, ρῆτι μὲν ἐκ Πίνδου ὅρες ἐκβάλλει δὲ παρὸς Οἰνιάδας ἐς Νάλασσαν πρὸ δὲ τῆς ἐκβολῆς, τῶν Οἰνιάδων τεδίον λίμνην ποιεῖ, ὥστ’ ἀντοῖς πρὸς τὰς χειμερινὰς ἐφόδους τῶν πολεμίων ἔρυμα καὶ πρόβλημα γίνεσθαι τὸ ὕδωρ.” εἰ δὴ τις γὰρ μεταβαλῶν ἐρμηνεύσειν ἀυτὸν, πολλὰς μὲν ἀναταύλας παρέχει τῷ λόγῳ, τὸ μέγενος δὲ ἀφαιρήσεται.

μζ. Καθάπερ γάρ τὰς μακρὰς ὁδοὺς αἱ συνεχεῖς καλαγωγαὶ μικρὰς τοιῶσιν. αἱ δὲ ἐρημίαι καὶ τὰς μικρὰς ὁδοῖς ἐμφασίν τινα ἔχουσι μήκος. ταῦτα δὴ καπὶ τῶν κώλων ἀν γίγνοιτο.

μη. Ποιεῖ δὲ καὶ δυσφωνία συνθέσεως ἐν πολλοῖς μέγενος οἷον τῷ, “Αἴας δὲ μέγας αἰὲν

monte decurrentes, per Dolopiam, perque Agri-
anium, Amphilochensium, & Acarnensium ter-
ras, superne prope urbem Stratum in mare ju-
xta Oeniadas pervolvitur, eorumque urbem aquis
restagnantibus circundans, tempore hyemali, o-
mnem vim bellicam arcet, propter aquae inun-
dationem. Universa enim haec magnificentia
ex circumductu extitit, & ex eo quod vix re-
quievit, & qui dicit & qui audit.

46. Quod si hoc pacto, dissoluto illo, dicat
aliquis, *Fluvius enim Achelous ex Pindo ortum
ducit: in mare vero juxta Oeniadas influit: pri-
us autem solum Oenense ita inundat, ut aqua
contra hyemales hostium impetus sit munimentum
& propugnaculum: si jam quis verbis ita im-
mutatis, illud exponeret, multas quidem pau-
fas praebebit orationi, granditatem autem o-
mnem inde adimet.*

47. Quemadmodum enim longa itinera,
crebra hospitia brevia efficiunt; contra autem
solitudines, in exiguis etiam itineribus speciem
quandam praebent longitudinis; hoc ipsum
in membris orationis contingat necesse est.

48. Facit autem & asperitas compositionis
in multis magnitudinem; ceu illud, *Alas d' o*

αλέν ἐφ' "Εκτορὶ χαλκοκορυτῇ." ἄλλως μὲν γὰρ
ἴσως δυσήκοος ἡ τῶν γραμμάτων σύμπληξις· ὑ-
περβολὴ δὲ ἐμφαίνεται τὸ μέγεθος τῆς ἥρωος. λει-
ότης γὰρ καὶ τὸ ἐυήκοον ψεύτης πάνυ ἐν μεγαλοπρε-
πείᾳ χώραν ἔχει, εἰ μὴ πώς ἐν ὀλίγοις· καὶ ὁ
Θεοκοδίδης δὲ πανταχοῦ σχεδὸν φέυγει τὸ λεῖον
καὶ ὄμαλὲς τῆς συνθέσεως, καὶ αἱ μᾶλλον
τι προσκρύποντι ἔοικεν. ὥσπερ οἱ τὰς τραχείας ὁδὸς
πορευόμενοι ἐπάν λέγη, ὅτι, "τὸ μὲν δὴ ἔτος
ῶς ὀμολόγητο, ἀνοσον ἐσ τὰς ἄλλας ἀσθενείας
ἐτύγχανεν ὅν." ἥπον μὲν γὰρ καὶ ἥδιον ὡδὸν ἄν
τις εἶπεν, ὅτι "ἀνοσον ἐσ τὰς ἄλλας ἀσθενείας
ὅν ἐτύγχανεν." ἀφήρετο δὲ ἀντὶ τὴν μεγαλο-
πρέπειαν. ὥσπερ γὰρ ὄνομα τραχὺ μέγεθος ἐρ-
γάζεται, ψτω σύνθεσις.

μθ. Ὀνόματα δὲ τραχέα τό, τε Κεκραγώς,
ἀντὶ τῆς Βοῶν· καὶ τὸ Ρηγυνύμενον, ἀντὶ τῆς Φε-
ρόμενον· οἵς πᾶσιν ὁ Θεοκοδίδης χρῆται, ὄμοια
λαμβάνων τά τε ὄνόματα τῆς συνθέσει, τοῖς τε
ὄνόμασι τὴν σύνθεσιν.

v. Τάσσειν δὲ τὰ ὄνόματα χρὴ τόνδε τὸν τρό-
πον· πρῶτα μὲν τιθέναι τὰ μὴ μάλα ἐναργῆ·
δέυτερα δὲ καὶ ὑσάτα, τὰ ἐναργέσερα· ψτω γὰρ
καὶ

μέγας αἰὲν ἐφ' Ἔκτορι χαλκοκορυσῆ. i. e. *Ajax* vero ille *magnus semper in Hectorem aere-armatum* [cupiebat jaculari:] alioquin literarum concursus auribus quidem est ingratus, [illic autem per placet,] magnopere ostendens herois magnitudinem. Laeve enim illud, & auribus jucundum, non multum in oratione grandi locum habet, nisi alicubi in paucis. Et Thucydides ubique fere fugit laeve illud & aequabile in compositione, & semper potius offendenti ad rem aliquam similis est, quemadmodum qui per asperas vias iter faciunt, ut cum dixerit, *Ἀννος enim ille (ut omnium confessione constabat) aliorum morborum maxime immunis erit*: facilius enim & suavius sic quis dixisset, ἀνοσος ἐσ τὰς ἄλλας ἀσθενείας οὐ ἐτύγχανεν, sed sustulisset ipsius magnificentiam; quemadmodum enim vox aspera grande quid efficit, ita etiam compositione.

49. Verborum autem asperorum exempla haec sunt, *χειραγώς* pro *βοῶν*, *ἔπηνύμενον*, pro *φερόμενον*: quibus omnibus Thucydides utitur, verba compositioni congruentia captans, itidemque, compositionem verbis.

50. Verba autem ordinare oportet hoc pacto: prima quidem ponenda quae non adeo evidentia sunt; secunda autem & postrema, quae evidenter: sic enim & primum verbum

44 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

καὶ τῷ πρώτῳ ἀκοσόμενᾳ ὡς ἐναργῆς, καὶ τῷ μετ' αὐτῷ, ὡς ἐναργεσέρες· εἰ δὲ μὴ, δόξομεν ἔξησθενηκέναι, καὶ οἵον καλαπεπλωκέναι ἀπὸ ἴσχυροτέρων ἐπὶ ἀσθενέσ·

να. Παράδειγμα δὲ, τὸ παρὰ τῷ Πλάτωνι λεγόμενον, ὅτι, “ἐπὰν μὲν τις μοσικῇ παρέχῃ καλαυλεῖν καὶ καλαχεῖν τῆς ψυχῆς διὰ τῶν ὥτων” πολὺ γάρ τὸ δέυτερον ἐναργέσερον τῷ πρότερον. καὶ πάλιν προιών φησιν, “ὅταν δὲ ἐπέχων μὴ ἀνίη, ἀλλὰ κηλῆ, τὸ δὴ μετὰ τῷτο ἥδη τήνει καὶ λείβει·” τὸ γάρ λείβει τῷ τήκει ἐμφαντικώτερον, καὶ ἐγμῆέρω ποιήμαλος· εἰ δὲ προεξήνεγκεν αὐτὸν, ἀσθενέσερον ἀν τὸ τήκει ἐπιφερόμενον ἐφάνη.

νβ. Καὶ “Ομηρος δὲ ἐπὶ τῷ Κύκλωπος, ἀεὶ ἐπαύξει τὴν ὑπερβολὴν, “οὐ γάρ ἐώκει ἀνδρὶ γε σιλοφάγῳ, ἀλλὰ ῥίῳ ὑλήνει·” καὶ προσέπι “ὑψηλῷ ὄρος καὶ ὑπερφανομένῳ τῶν ἀλλων ὄρων·” ἀεὶ γάρ καὶ τοι μεγάλα ὄντα τὰ πρότερον, ἥτιονα φαίνεται, μειζόνων ἀυτοῖς τῶν μετὰ τῶν τατα ἐπιφερομένων.

νγ. Χρῆ δὲ καὶ τύς συνδέσμως μὴ μάλα ἀνταποδίδοσθαι ἀκριβῶς· οἵον τῷ μὲν συνδέσμῳ, τὸν δέ

audiemus ut evidens, & quod post ipsum est, ut evidentius. Secus, videbimus defecisse, & tanquam decidisse a validiore ad infirmum.

51. Exemplum autem sit, quod apud Platonem dicitur, quod, *Postquam quis arti musicae permiserit, ut ipsum demulceat, perque aures, in animum harmoniam infundat*: secundum enim multo evidentius priore: & rursus [paululum] progressus inquit, *Quando autem constanter perseveraverit, nunquam remittens, sed continuò animum [grato concentu] demulcens; res jam eo progreditur, ut liquefacit plane, fluatque voluptate*: illud enim $\lambda\epsilon\beta\epsilon i$ significantius est, & ad stylum poeticum magis accedit. Si autem in primo loco posuisset, tum illud $\tau\acute{\eta}\kappa\epsilon i$ in secundo loco veniens visum esset infirmius.

52. Et Homerus quidem ubi Cyclopem describit, hyperbolam semper in majus auget, *Non enim similis erat homini qui frugibus vescitur, sed cacumini sylvoſo: addens praeterea montis excelsi & super alios montes eminentis. Semper enim priora, quantumvis magna, minora apparent, cum quae post inferuntur, a deo illa exsuperent.*

53. Oportet autem & conjunctiones non valde reddi exquisite; e. g. conjunctioni $\mu\acute{\epsilon}\nu$, conjunctionem

46 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

δέ· μικροπρεπὲς γάρ ή ἀκρίβεια· ἀλλὰ καὶ ἀ-
τακτοτέρως πως χρῆσθαι. καθάπερ πχ ὁ Ἀν-
τιφῶν λέγει, “ ή γάρ νῆσος ἦν ἔχομένη, δῆλη μὲν
καὶ πόρρωνέν ἐσιν ὑψηλὴ καὶ τραχεῖα· καὶ τὰ
μὲν χρῆσιμα καὶ ἐργάσιμα μικρὰ ἀντῆς ἐστι· τὰ
δὲ ἀργὰ πολλὰ, σμικρᾶς ἀντῆς φύσης.” τρισὶ γάρ
τοῖς Μὲν συνδέσμοις εῖς ὁ Δὲ ἀνταποδιδοται.

νθ. Πολλάκις μέν τοι τεθέντες πως ἐφεξῆς
σύνδεσμοι, καὶ τὰ μικρὰ μεγάλα ποιῶσιν. ως παρ’
‘Ομήρῳ τῶν Βοιωτικῶν πόλεων τὰ ὄνοματα ἐν-
τελῆ ὄντα καὶ μικρὰ, ὅμοιόν τινα ἔχει καὶ μέγε-
νος διὰ τὸς συνδέσμους ἐφεξῆς τοστὸς τεθέντας.
οἷον ἐν τῷ, “ σχοῖνόν τε, σκῶλόν τε, πολύκυ-
μόν τ’ ετεωνόν.”

νε. Τοῖς δὲ παραπληρωματικοῖς συνδέσμοις
χρησέον, ώχ ως προσθήκαις κεναῖς, καὶ οἷον
προσφύμασιν ἢ παραξύσμασιν, ὥσπερ τινες τῷ Δὴ
χρῶνται πρὸς ψδὲν καὶ τῷ νῦ, καὶ τῷ πότερον,
ἀλλ’ ἐὰν συμβάλλωνται τι τῷ μεγέθει τῷ λό-
γῳ.

νς. Καθάπερ παρὰ Πλάτωνι· “ ὁ μὲν δὴ
μέγας ἡγεμὼν ἐν θρανῷ Ζέυς” καὶ παρ’ ‘Ομήρῳ,
“ ἄλλ’ ὅτε δὴ πόρον ἴξον ἐϋρρέσιος ποταμοῖο.”

ἀρκτικὸς

junctionem δέ: minutum enim est quidquid exquisitum: sed & negligentius quodammodo ipsis uti debemus. Quemadmodum alicubi Antiphon dicit, *Insula enim ** manifesto quidem, etiam è longinquo, appareat excelsa & aspera, & loca quidem fructifera & exulta pauca sunt; inculta vero sunt multa; cum tamen ipsa insula sit pusilla.* Tribus enim μὲν conjunctionibus, una δέ redditur.

54. Saepe tamen conjunctiones, aliquo modo deinceps positae, etiam parva efficiunt ut sint magna; ut apud Homerum Boeoticorum oppidorum nomina, cum vilia per se sint & parva, molem quandam habent & magnitudinem, propter conjunctiones deinceps tot positas: ut in illo, Σχοῖνόν τε Σκῶλόν τε, πολύκυημόν τ' Ετεωνόν.

55. Expletivis autem conjunctionibus uti oportet, non tanquam additamentis inanibus, & veluti verrucis è corpore excrescentibus, vel [literarum] ductibus inutilibus, quemadmodum quidam copula δὴ utuntur nullum ob finem & νῦ & πότερον, sed [tum demum hisce uti debemus,] quando magnitudini orationis aliquid conducunt.

56. Quemadmodum apud Platonem, δέ μὲν δὴ μέγας, &c. i. e. *Magnus quidem ille rector in coelo Jupiter, & apud Homerum, ἄλλ' ὅτε* δὴ

48 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

ἀρκτικὸς γάρ τεθεὶς ὁ σύνδεσμος, καὶ ἀποσπα-
σθεὶς τῶν προτέρων τὰ ἔχόμενα, μεγαλεῖόν τι
εἰργασατο· αἱ γάρ πολλαὶ ἀρχαὶ σεμνότητα ἐρ-
γάζονται. εἰδή ὥδε εἰπεν, “ἄλλ’ ὅτε ἐπὶ τὸν
πόρον ἀφίκοντο τῷ ποταμῷ,” μικρολογοῦντι ἐώκει,
καὶ ἔτι ὡς πέρι ἐνὸς πράγματος λέγοντι.

νζ. Λαμβάνεται δὲ καὶ ἐν παθητικοῖς τολ-
λάκις ὁ σύνδεσμος ὅτος ὥσπερ ἐπὶ τῆς Καλυ-
ψ πρὸς τὸν Ὀδυσσέα, “Διογενὲς Λαερτιάδη
πολυμήχαν’ Οδυσσεῦ, οὗτω δὴ οἴκονδε φίλην
ἔσ πατρίδα γαῖαν.” εἰ γοῦν τὸν σύνδεσμον ἔξε-
λοις, συνεξαιρήσεις καὶ τὸ πάθος. καθόλε γάρ
ὥσπερ ὁ Πραξιφάνης φησὶν, ἀντὶ μυγμῶν παρε-
λαμβάνοντο οἱ τοιχτοὶ σύνδεσμοι, καὶ σεναγμῶν,
ὥσπερ τὸ αὖ αὖ, καὶ τὸ φέυ, καὶ ποιῶν τι ἐ-
σιν, ὡς ἀυτὸς φησι, τὸ, καὶ νύ κ' ὁδυρομένοισιν,
ἐμφασίν τινα ἔχον οἰκτρῆς ὄνοματος.

νη. Οἱ δὲ πρὸς ὃδε ἀναπληρῶντές φησι τὸν
σύνδεσμον, ἐοίκασι τοῖς ὑποχριταῖς, τοῖς τὸ καὶ
τὸ πρὸς ὃδεν ἔπος λέγυσιν· οἵον εἴτις ὥδε λέγει,
“Καλυδῶν μὲν ἦδε γαῖα, Πελοπείας χθονὸς
φέυ ἐν ἀνίπορθμοις πεδὶ ἔχεστ’ εὐδαιμονα, αὖ
αὖ” ὡς γάρ παρέλκει τὸ, αὖ αὖ καὶ τὸ φέυ ἐν-
θάδε, ὅτω καὶ ὁ πανταχῷ μάτην ἐμβαλλόμενος
σύνδεσμος.

νθ.

δὴ, &c. i. e. *sed quando ad vadum jam venerunt pulchrè fluentis fluvii*: inceptiva enim particula ibi posita, & distrahens à superioribus, ea quae sequuntur, grande quid efficit: si autem sic dixisset, ἀλλ' ὅτε ἐπὶ τὸν πόρον ἀφίκοντο τῷ ποταμῷ, similis fuisset cuidam de puillis rebus loquenti, & de unica tantum re verba facienti.

57. Sumitur autem & in patheticis saepe conjunctio haec; ceu in illo Calypsonis ad Ulyssem Διογενές Λαερτίαδην, &c. i. e. *Inlyte Lertiade versute Ulysses, siccine domum charam in patriam terram [vis proficiisci.]* Si igitur conjunctionem sustuleris, una cum ea tolles & affectum. Ad summam enim, quemadmodum Praxiphanes affirmat, pro suspiriis assumebantur hae conjunctiones, & gemitibus, sicut illud αὖ αὖ & illud φεῦ. & quale est, ut ipse inquit, illud, καὶ νῦ κ' ὁδυρομένοιτι, quod habet vim ac speciem quandam miserabilis nominis.

58. Qui autem nullam ob rem inferciunt, inquit, copulam, similes sunt histriónibus, qui hoc vel illud, nulla de causa, inferunt, e. g. si quis ita diceret, *Calydon quidem: haec autem regio Pelopeii soli, eheu! fretum ex adverso spectantes agros felices habens, me miserum!* Ut enim abundat illud αὖ αὖ, & illud φεῦ hic, sic & ubique frustra inserta conjunctio.

50 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

νθ. Οἱ μὲν δὴ σύνδεσμοι τὴν σύνθεσιν μεβαλοπρεπῆ τοιστὶν, ὡς εἴρηται· τὰ δὲ σχήματα τῆς λέξεως ἔστι μὲν καὶ ἀυτὰ συνθέσεώς τι εἶδος. τὸ γάρ δὴ τὰ ἀυτὰ λέγειν δίς, διωλθυτα, ἢ ἐπαναφέροντα, ἢ ἀνδυπαλλάσσοντα, διατατίομένω καὶ μετασυντιθέντι ἔοικεν. διαταχτέον δὲ τὰ πρόσφορα ἀυτῶν χαρακτῆρι ἐκάστῳ οἷον τῷ μεγαλοπρεπεῖ μὲν, τερὶ δὲ πρόκειται, ταῦτα.

ξ. Πρῶτον μὲν τὴν ἀνδυπαλλαγὴν, ὡς "Ομηρος, "οἱ δὲ δύω σκόπελοι, ὁ μὲν ψρανὸν εὔρυν ἱκάνει." πολὺ γάρ γάρ μεγαλειότερον ἐναλλαγείσης πλώσεως, ἢ εἴπερ γάρ τως ἔφη, "τῶν δὲ δύω σκοπέλων, ὁ μὲν ψρανὸν εὔρυν." συνήθως γάρ ελέγειο, πᾶν δὲ τὸ σύνηθες μικροπρεπέστερον διὸ καὶ ἀδαιμάσον.

ξα. Τὸν δὲ Νιρέα, ἀυτὸν τε ὄντα μικρόν, καὶ τὰ πράγματα ἀυτῶν μικρότερα, τρεῖς ναῦς καὶ ὀλίγης ἀνδρας, μέγαν καὶ μεγάλα ἐτοίησεν, καὶ πολλὰ ἀντ' ὀλίγων, τῷ σχήματι διπλῷ καὶ μικτῷ χρησάμενος, ἐξ ἐπαναφορᾶς τε καὶ διαλύσεως. "Νιρέος, (γάρ Φησι,) τρεῖς νῆας ἔχειν, --Νιρέος Αγλαῖς γένος τε, --Νιρέος ὃς κάλλιστος ἀνήρ, -- ἢτε γάρ ἐπαναφορὰ τῆς λέξεως ἐπὶ τὸ ἀντό

DE ELOCUTIONE. 51

59. Conjunctiones igitur compositionem magnificam faciunt, ut dictum est. Figuræ autem locutionis sunt quidem & ipsae species quaedam compositionis. Qui enim bis eadem dicit, verbaque conduplicat, vel ad idem verbum saepius in oratione revertit, vel aliud alio commutat, nihil differt ab eo, qui certo verborum ordine construit orationem, & arte quadam componit. Distinctius igitur ante oculos collocare debemus has figuræ quæ sunt unicuique dicendi generi accommodatae; magnifico scil. de quo nunc agitur, hasce.

60. Primum quidem anthypallagen, ut Homerus, *Duo autem scopuli, alter quidem ad coelum amplum pertingebat.* Multò enim grandius [profertur,] structura sic immutata, quam si hoc modo dixisset, *Duorum autem scopulorum alter ad coelum.* Ex vulgari enim usu & consuetudine dictum esset, quod autem vulgari usu teritur, id pusillum est, & propterea nihil admiratione dignum in se continet.

61. Nireum autem, ipsum quidem parvum admodum, resque ipsius magis adhuc parvas, tres naves & paucos homines, magnum tamen ipsum, & has itidem magnas effecit, & multas ex paucis, figura duplii usus & quæ ex repetitione & disjunctione esset mixta: inquit enim, *Nireus tres naves ducebat, — Nireus Aglaiae filius, — Nireus vir formosissimus.* — Orationis enim reversio ad idem verbum *Nireum* & disjun-

τὸ ὄνομα τὸν Νιρέα, καὶ ἡ διάλυσις, πλῆθός τι
ἐμφαίνει τραγυμάτων, καὶ τοι δύο ἢ τριῶν ὄντων.

ξε. Καὶ σχεδὸν, ἀπαξ τῷ Νιρέως ὄνομασ-
θέντος ἐν τῷ δράματι, μεμνήμενα γέδεν ἡτίον ἢ
τῷ Αχιλλέως, καὶ τῷ Ὀδυσσέως, καὶ τοι κατ'
ἐπος ἔκαστον λαλεμένων σχεδόν. αὐτία δὲ ἢ τῷ
σχήματος δύναμις. εἰσὶ γάρ τως εἰπεν, “Νιρέος
ὁ Αγλαῖας γένος ἐκ Σύμης τρεῖς νῆσος ἦγεν,”
παρασεσιωπηκότι ἐώκει τὸν Νιρέα. ὡσπερ γάρ
ἐν ταῖς ἐξιάσεσι, τὰ ὄλιγα, διαταχθέντα πως,
πολλὰ φαίνεται, γάρ τω καν τοῖς λόγοις.

ξγ. Πολλαχῷ μένοι τὸ ἐναντίον τῇ λύσει,
ἡ συνάφα μεγέθυς αἴτιον γίνεται μᾶλλον. οἴ-
ον, ὅτι “ἐξρατέυοντο” Ελληνές τε, καὶ Κᾶρες,
καὶ Λύκιοι, καὶ Πάμφυλοι, καὶ Φρύγες.” ἡ γάρ
τῷ αὐτῷ συνδέσμῳ θέσις ἐμφαίνεται ἀπειρον
πλῆθος.

ξδ. Τὸ δὲ τοιότο, “κυρτὰ, φαληριόωντα,”
τῇ ἐξαρέσει τῷ Καὶ συνδέσμῳ, μεγαλειότερον α-
πέβη μᾶλλον, ἢ εἰ εἰπεν, “κυρτὰ καὶ φαληριό-
ωντα.”

ξε. Τὸ μεγαλεῖον μέν τοι ἐν τοῖς σχήμασι, τὸ
μὴ δὲ ἐπὶ τῆς αὐτῆς μένεν πλώσεως, ὡς Θεκυδί-
δης, “καὶ πρῶτος ἀποβαίνων ἐπὶ τὴν ἀποβά-

θραν

ctio, multitudinem quandam retum pree fert, quamvis duae tantum tresve sunt.

62. Et ferme, cum semel Nireus sit nominatus in poemate, in memoria tamen nobis haeret non minus atque Achilles & Ulysses, quamvis illi in singulis paene versiculis decantantur. Causa autem hujus est figurae vis. Si autem sic dixisset, *Nireus Aglaiae filius ex Syma tres naves habebat*, visus aliquo modo esset Nireum siluisse. Quemadmodum enim in conviviis pauca, ordinata aliquo modo, multa videntur, sic & in oratione.

63. In multis tamen locis *connexio* potius, quae disjunctioni est contraria, amplitudinis existit causa, veluti, *militabant Graeci & Carnii & Lycii & Pamphylii & Phrygii*. Ejusdem enim conjunctionis apposito pree fert infinitam quandam multitudinem.

64. Hoc autem ipsum κυρτά, φαληρίωντα, i. e. [fluctus] tumidi spuma albescentes, dempta scil. conjunctione grandius evasit quam si dixisset κυρτά καὶ φαληρίωντα.

65. Amplum sane est in figuris, non in eadem orationis structura manere, ut Thucydides, ac primus descendere conatus per pontem
navis

ὤραν ἐλειποφύχησέ τε, καὶ πεσόντος ἀυτῷ ἐς
τὴν παρεξειρεσίαν” πολὺ γὰρ ὅτῳ μεγαλειότε-
ρον, ἢ εἴπερ ἐπὶ τῆς ἀυτῆς ἀιώσεως ὅτως ἔφη,
ὅτι “ ἐπεσεν εἰς τὴν παρεξειρεσίαν καὶ ἀπέβαλε
τὴν ἀσπίδα.”

ξ. Καὶ ἀναδίπλωσις δέ πνειγύαστο μέγεντος· ως Ἡρόδοτος, “δράκοντες δέ πνει (φησίν) ἦσαν ἐν τῷ Καυκάσῳ μέγεντος, καὶ μέγεντος καὶ πλῆντος.” διὸ ἐνδέν τὸ μέγεντος ὅγκον τινὰ τὴν ἐρμηνείαν παρέσχεν.

ξζ. Χρησθαν μέν τοι τοῖς σχήμασι μὴ πυκνοῖς ἀπειρόκαλον γάρ καὶ παρεμφαῖνόν τινα τῷ λόγῳ ἀνωμαλίαν. οἱ γοῦν αρχαῖοι, πολλὰ σχήματα ἐν τοῖς λόγοις τιθέντες, συνηθέσεροι τῶν ἀσχηματίσων εἰσι, διὰ τὸ ἐντέχνως τιθέναι.

ξη. Περὶ δὲ συμπλήσεως φωνηέντων ὑπέλαβον
ἄλλοι ἄλλως. Ισωκράτης μὲν γὰρ ἐφυλάττετο
συμπλήσσειν ἀυτὰ, καὶ οἱ ἀπ' αὐτῷ. ἄλλοι δέ
τινες ὡς ἔτυχε συνέκρυσαν, καὶ παντάπασι. δεῖ
δὲ ὅτε ἡχώδη ποιεῖν τὴν σύνθεσιν, ἀτεχνῶς ἀυ-
τὰ συμπλήσσοντα καὶ ὡς ἔτυχε· διασπασμῷ γὰρ
τῷ λόγῳ τὸ τοιότον καὶ διαρρήψῃ ἔοικεν· ὅτε μὴν
παντελῶς φυλάσσεσθαι τὴν συνέχειαν τῷ
γραμ-

navis [ex vulneribus] animi deliquium passus est, & cadente illo inter remiges & proram. Multo enim grandius profertur, quam si eadem structura servata sic dixisset, quod ante remiges cecidit, & e manu clypeum amisit.

66. Et conduplicatio alicubi effecit magnitudinem, ut Herodotus quodam loco inquit, *dracones autem erant in Caucaso magnitudine, tum magnitudine, tum multitudine.* Bis enim prolatum $\mu\acute{e}γ\acute{e}\theta\acute{o}s$ amplitudinem quandam orationi addidit.

67. Ut sane figuris oportet non crebris; decori enim ignorantiam & orationis quandam inaequalitatem prodit. Antiqui igitur, quamvis multas figuras in orationibus sparserunt, proprius tamen ad familiarem dicendi rationem accedunt quam qui nunc nullis figuris utuntur, quia artificiosè admodum [ipsas in oratione] ponebant.

68. De concursu autem vocalium alii aliter existimaverunt, Isocrates enim cavebat ipsas committere, & qui ab eo profecti sunt. Alii autem quidam, ut casus tulerat, commiserunt, & usque quaque. Decet autem neque sonoram facere compositionem, temere ipsas committentem, & ut casus tulit; divulsa enim apparebit oratio & in omnem partem dissipata; limatior enim sic erit fortasse com-

positio:

56 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

γραμμάτων· λειότερα μὲν γάρ οὐτως ἔσαι ἵσως ἡ σύνθεσις· ἀμεσοτέρα δὲ καὶ κωφὴ ἀτεχνῶς, πολλὴν ἐυφωνίαν ἀφαιρεθεῖσα, τὴν γινόμενην ἐκ τῆς συγκρύσεως.

ξθ. Σκεπτέον δὲ πρῶτον μὲν, ὅτι καὶ ἡ συνθετικαὶ αὐτὴ συμπλήττει τὰ γράμματα τῶντα τοῖς ὀνόμασι, καὶ τοι σοχαζομένη μάλιστα ἐυφωνίας, οἵον, ἐν τῷ, Αἰακὸς καὶ Χιών· πολλὰ δὲ καὶ διὰ μόνων τῶν φωνηέντων συντίθησιν ὀνόματα, οἵον Αἰανή, καὶ Εὔιος· ύδεν τε δυσφωνότερα τῶν ἄλλων ἐσὶ τῶντα, ἀλλ' ἵσως καὶ μεστικώτερα.

ο. Τάγε μὴν ποιητικὰ, οἵον τὸ Ήέλιος, δηρημένον καὶ συγκρυόμενον ἐπίτηδες, ἐυφωνότεράν ἐσι τῷ ἡλιος, καὶ τὸ Ὁρέων, τῷ ὄρων ἔχει γάρ τινα ἡ λύσις καὶ ἡ σύγκρυσις; οἵον ὠδὴν ἐπιγινομένην. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἐν συναλοιφῇ μὲν λεγόμενα, δύσφωνα ἦν· διαιρεθέντα δὲ καὶ συγκρυσθέντα, ἐυφωνότερα· ὡς τὸ, “Πάντα μὲν τὰ νέα καὶ καλά ἐσίν.” εἰ δὲ συναλείψας ἀποις, “καλά σιν,” δυσφωνότερον ἐσαι τὸ λεγόμενον καὶ ἐυτελέσερον.

οα. Ἐν Αἰγύπτῳ δὲ καὶ τὸς θεός ὑμνοῦσι διὰ τῶν ἐπτὰ φωνηέντων οἱ ιερεῖς, ἐφεζῆς ἡχοῦντες ἀντά·

positio: eadem tamen suavitatis expertior & plane muta, cum multa soni dulcedine privata sit, quae oritur ex tali concursu.

69. Considerandum autem primum, quod & consuetudo ipsa conjungit literas has in nominibus, etsi illa studet in primis suavitati soni; ut, in *Aἰακὸς* & *χιών* multa autem & ex solis vocalibus componit nomina, veluti *Αἴαν* & *Εὖος*. Nihilo autem asperiora sunt aliis haec, sed fortasse suaviora.

70. In verbis autem poëticis, exempli gratia *ἥλιος*, ex dissolutione & continuatione vocalium de industria capta, suaviorem sonum habet quam *ἥλιος*, & *ὅρέων* quam *ὅρῶν*. Habet enim dissolutione & continuatio quandam quasi cantilenam [perpetuò] comitantem. Multa autem & alia in coitu literarum dicta aspera erant, divisa autem & concursum passa, suaviora facta sunt: ut illud *πάντα μὲν τὰ νέα* *καὶ καλὰ ἐσίν*, i. e. *omnia quidem nova, etiam pulchra sunt*. Si vero altera deleta dixeris, *καλά* *σιν*, asperius erit quod dicitur & humilius.

71. In Aegypto autem sacerdotes etiam Deos septem vocalium sono celebrant, dein

58 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

αὐτά· καὶ ἀντὶ ἀνλῆ, καὶ ἀντὶ κιθάρας, τῶν γραμμάτων τύτων ὁ ἥχος ἀκέβειαι ὑπὸ ἐυφωνίας· ὥστε ὁ ἔξαιρων τὴν σύγκρουσιν, ψόδεν ἄλλο ἢ μέλος ἀτεχνῶς ἔξαιρει τῷ λόγῳ καὶ μῆσαν· ἀλλὰ περὶ τύτων μὲν ἢ καιρὸς μηκύνειν ἔσως.

οβ. Εν δέ τῷ μεγαλοπρεπεῖ χαρακτῆρι σύγκρουσις παραλαμβάνοιτο ἀν πρέπυσα, ἵτοι διὰ μακρῶν, ὡς τὸ, “λάαν ἀνω ὥθεσκε,” καὶ γὰρ ὁ σίχος μῆκός τι ἔσχεν ἐκ τῆς συγκρύσεως καὶ μεριμντᾷ τῷ λίθῳ τὴν ἀναφορὰν καὶ βίαν. ὥσπερ τῶς καὶ τὸ, “μὴ ἥπειρος εἴναι,” τὸ Θυκιδίδειον. συγκρύονται καὶ δίφθογγοι δίφθόγγοις, “ταῦτην κατώκησαν μὲν Κερκυραῖοι· οἰκιστὸς δὲ ἔγενετο.”

ογ. Ποιεῖ μὲν ὁν καὶ τὰ ἀντά μακρὰ συγκρύομενα μέγενος, καὶ αἱ ἀνταὶ δίφθογγοι αἱ δὲ ἐκ διαφερόντων συγκρύσεις ὅμοια καὶ μέγενος ποιῶσι καὶ ποκιλίαν ἐκ τῆς πολυηχίας· οἵον Ήώς. ἐν δὲ τῷ Οἴην, ὃ μόνον διαφέροντα τὰ γράμματά ἔσιν, ἀλλὰ καὶ οἱ ἥχοι ὁ μὲν, δασύς, ὁ δὲ, φιλός, ὥστε πολλὰ ἀνόμοια εἴναι.

οθ. Καὶ ἐν ὠδαῖς δὲ τὰ μελίσματα ἀπὸ τῷ ἐνὸς γίνεται τῷ ἀντῷ μακρὸς γράμματος, οἵον ὠδῶν

DE ELOCUTIONE. 59

ceps ipsas sonantes & loco tibiae aut citharae literarum harum sonus auditur ob harmoniam quam in se habent: quapropter qui eximit concursum, musicam omnino eximit ex oratione & harmoniam. Verum de his fortasse non tempus est producere sermonem.

72. In magnifico autem dicendi genere concursus adhiberi potest aptus, vel per longas vocales, veluti Λαάν ἄνω ὥδεσκε· i. e. *Lapidem sursum pellebat*: etenim versus longitudinem quandam habuit ex concursu, & imitatus est lapidis illam in superiora loca elationem & vim in ea re positam. Eodem pacto & illud, μὴ ἡπειρος εἴναι, Thucydideum. Concurrunt & diphthongi cum diphthongis, ταύτην κατώκησαν, &c. i. e. hanc urbem Corcyraei quidem colonia misfa condiderunt: dux vero coloniae fuit [Phalius.]

73. Efficiunt igitur & eadem literae concurrentes amplitudinem, & eadem diphthongi: concursus autem qui fiunt ex diversis vocalibus amplitudinem simul, simul varietatem ex illo plurium vocalium sono efficiunt, veluti ὥσ. In illo autem Οἴην, non tantum diversae literae sunt, verum etiam soni, alter quidem asper, alter autem lenis, ita ut multa hic sint dissimilia.

74. Et in cantibus utique, cantilenae, [sive modulationes illae longiores,] fiunt ope unius

H 2

eius-

60 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

ωδῶν ἐπεμβαλλομένων ωδαῖς· ὥστε ή τῶν ὁμοίων σύγκρουσις μικρὸν ἔσαι τὶ ωδῆς μέρος καὶ μέλισμα. περὶ μὲν δὴ συγκρόσεως καὶ ὡς γίνοττ' ἄν μεγαλοπρεπῆς σύνθεσις, λελέχθω τοσαῦτα.

οε. Εἰς δὲ καὶ ἐν τραγῳδίᾳ τὸ μεγαλοπρεπὲς, ἄν μεγάλη καὶ διαπρεπῆς πεζομαχία, ἢ ναυμαχία, ἢ περὶ θρανθ, ἢ περὶ γῆς λόγος. ὁ γὰρ τᾶς μεγάλας ἀκάθων πράγματος, ἐνθὺς καὶ λέγοντα οἴεται μεγάλως λέγειν, πλανώμενος δεῖ γὰρ ὃ τὰ λεγόμενα σκοπεῖν, ἀλλὰ πῶς λέγεται· ἔσι γὰρ καὶ μεγάλα μικρῶς λέγοντα, ἀπρεπὲς ποιεῖν τῷ τραγῳδίᾳ. διὸ καὶ δεινός τινάς Φασιν, ὥσπερ καὶ Θεόπομπον, δεινὰ ὃ δεινῶς λέγοντα.

ογ. *Nicias* δὲ ὁ ζωγράφος, καὶ τῦτο ἐνθὺς ἔλεγεν ἔναις τῆς γραφικῆς τέχνης ὃ μικρὸν μέρος, τὸ λαβόντα ὑλὴν ἐυμεγένη γράφειν, καὶ μὴ κατακερματίζειν τὴν τέχνην εἰς μικρὰ, οἷον ὄρνιθια, ἢ ἄνθη, ἀλλ' ἵππομαχίας καὶ ναυμαχίας· ἔντα πολλὰ μὲν σχῆματα δείξειν ἄν τις ἵππων· τῶν μὲν, θεόντων· τῶν δὲ, ἀνθισταμένων ὄρθῶν· ἄλλων δὲ, ὄχλαζόντων· πολλὰς δὲ ἀκοντίζοντας, πολλὰς δὲ καταπίπλοντας τῶν ἵππων·

ejusdemque vocalis longae; cantilena, hoc pacto, quasi cantui inserta: quapropter similium vocalium concursu, erit parva quaedam cantileneae pars & modulatio [brevior.] De concursu quidem & quomodo magnifica [in verbis] compositio, fieret, tot sint dicta.

75. Est autem in rebus [ipsis] magnificum, e. c. si magna & insignis pugna pedestris vel navalis [describatur] vel si de coelo aut terra sermo sit. Qui namque amplam auditrem statim & dicentem putat amplè dicere, [falsa specie scil.] deceptus; oportet enim [hoc in casu] non quae dicuntur attendere: fieri enim potest ut res amplas exiliter quis dicat, quod rei naturae minime convenit. Quare [in dicendo] graves quosdam appellant, ut Theopompum, quamvis gravia non graviter dicat.

76. Nicias autem pictor, & hoc omnino artis graphicae haud levem esse partem affirmabat, ut quis, argumento satis grandi [sibi ad pингendum] assumpto, illud pingeret; neque artem in frusta secaret, rebus scil. parvis describendis, ut aviculis vel floribus, sed equestres & navales pugnas [exprimeret;] ubi multas quidem figuratas equorum ostendere aliquis posset: quorum, hi quidem current; alii autem [sublatis pedibus] erecti starent; alii vero, in genua prociderent: & equitum ipsorum multos ja-

culantes;

62 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

ιππέων. ὥστο γάρ καὶ τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν μέρος εἶναι τῆς ζωγραφικῆς τέχνης, ὥσπερ τὸ μύθος τῶν ποιητῶν. οὐδὲν δὲν ἐν θαυμασὸν, εἰ καὶ ἐν τοῖς λόγοις, καὶ ἐκ πραγμάτων μεγάλη μεγαλοπρέπεια γένηται.

οζ. Τὴν δὲ λέξιν ἐν τῷ χαρακτῆρι τύτω περιτῆν εἶναι δεῖ καὶ ἐξηλλαγμένην, καὶ ἀσυνήθη μᾶλλον. οὕτω γάρ ἔξει τὸν ὄγκον. ή δὲ κυρία καὶ συνήθης, σαφῆς μὲν αἱ, τῇ δὲ καὶ ἐυκαταφρόνητος.

οη. Πρῶτα μὲν δὲν μεταφοραῖς χρησέον, αἵται γάρ μάλιστα καὶ ήδονὴν συμβάλλονται τοῖς λόγοις, καὶ μέγεθος μὴ μέν τοι πυκναῖς, ἐπεὶ τοι διδύραμβον ἀντὶ λόγων γράφομεν· μή τε μὴν πόρρωθεν μετενηγμέναις, ἀλλ' αὐτόθεν, καὶ ἐκ τῶν ὁμοίων. οἷον ἔοικεν ἀλλήλοις σρατηγὸς, κυβερνήτης, ἡνίοχος· πάντες γάρ δὲν ἀρχοντές εἰσιν· ἀσφαλῶς δὲν ἔρει καὶ ὁ τὸν σρατηγὸν κυβερνήτην λέγων τῆς πόλεως, καὶ ἀνάωαλιν ὁ τὸν κυβερνήτην, ἀρχοντα τῆς νηός.

οδ. Οὐ πᾶσαι μέντοι ἀνταποδίδονται, ὥστερ αἱ προειρημέναι· ἐπεὶ τὴν ὑπώρειαν μὲν τῆς Ἰδης πόδα ἐζῆν εἰπεῖν τὸν ποιητὴν, τὸν δὲ τῶν ἀνδρῶν πόδα, ὑκέτι ὑπώρειαν εἰπεῖν.

π. Ε-

culantes; multos autem. decidentes ex equis. Putabat enim & argumentum ipsum partem esse pictorum artis, quemadmodum fabulas poëtarum. Nihil igitur mirum, si in oratione, etiam ex rebus ipsis multa fiat magnificencia.

77. Dictionem autem in hoc dicendi generre sublimiorem esse oportet & immutatam, & quae ab usu quotidiani sermonis magis recedat: sic enim habebit amplitudinem. Dictionem autem propria, & quae communem verborum usum sequitur, plana quidem semper erit, at quandoque etiam abjecta.

78. Primum igitur metaphoris [sive translationibus] utendum est, hae namque maxime & voluptatem adportant orationi, & amplitudinem; non tamen crebris, quia tum dithyrambum pro oratione scriberemus: neque quidem longe transflatis; sed quae sua sponte, vel ex re simili se transferenda praebent. Veluti, similes inter se sunt, dux, gubernator navis, & auriga; cuncti enim hi praefecti sunt: tuto igitur dicit & qui ducem nuncupat gubernatorem civitatis, & contra qui gubernatorem navis [nuncupat] praefectum.

79. Non tamen ex aequo omnes mutuo reddi & pro se invicem usurpari possunt quemadmodum praedictae; quoniam ὑπώρειαν quidem Idae [i. e. infimam ejus partem] poëtae licitum erat appellare *pedem*: hominis autem pedem ὑπώρειαν dicere nullo modo liceret.

80. Quan-

64 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

π. Επάν μέν τοι κινδυνώδης ή μεταφορά δοκή, μεταλαμβανέσθω εἰς εἰκασίαν. ὃτω γάρ ἀσφαλεσέρα γίνοιτ' ἄν. εἰκασία δή ἔστι μεταφορά πλεονάζεια· οἶον εἴτις, “τότε πῶ Πύθων τῷ ἥγτοι ρέοντι καذ' ὑμῶν,” προσθείσεις εἴποι, “ώσπερ ρέοντι καذ' ὑμῶν.” ὃτω μὲν γάρ εἰκασία γέγονε, καὶ ἀσφαλεσέρος ὁ λόγος ἔκεινως δὲ μεταφορά, καὶ κινδυνωδέσερος. διὸ καὶ Πλάτων ἐπισφαλέσ τι δοκεῖ ποιεῖν, μεταφορᾶς μᾶλλον χρώμενος ἢ εἰκασίας, ὁ μέν τοι Ξενοφῶν, εἰκασίας μᾶλλον.

τα. Αρίση δὲ δοκεῖ μεταφορά τῷ Αριστέλει, ή κατ' ἐνέργειαν καλυμένη, ὅταν τὰ ἄψυχα ἐνεργοῦντα εἰσάγηται καذάπερ ἐμψυχα· ὡς τὸ ἐπί τῷ βέλγῳ, “οὕτινες καذ' ὅμιλον ἐπιπτέσθαι μενεάνων.” καὶ τὸ, “Κυρτὰ, φαληρόνια.” πάντα γάρ ταῦτα, τὸ φαληρόωντα, καὶ τὸ μενεάνων, ζωτικαῖς ἐνεργείαις ἔοικεν.

πβ. “Ἐντα μέν τοι σαφέσερον ἐν ταῖς μεταφορᾶς λέγεται καὶ κυριώτερον, ἢ τερ τὸν ἀυτοῖς τοῖς κυρίοις· ὡς τὸ, “εφρίζεν δὲ μάχη.” ὃ γάρ ἄν τις ἀυτό μεταλαβὼν διὰ κυρίων, ὃτ' ἀληθέσερον εἴποι, ὃτε σαφέσερον· τὸν γάρ ἐκ τῶν δοράτων κλόνον, γινόμενον τύτοις ἡρέμα ἥχον συνεχῶς, φρίσσους· τὸν μάχην προσηγόρευσεν. πγ.

80. Quando igitur periculosa metaphora visa fuerit, convertatur in similitudinem; sic enim tutior erit. Similitudo autem est metaphora auctior; ut si quis illud, *tunc ego Pytho-ni oratori verborum flumine contra vos exundanti* [non cessi] addita particula dicat, *verborum quasi flumine contra vos exundanti*: sic enim similitudo extitit, & tutior est oratio; illo autem modo translatio, & periculosior est. Quare Plato in lubrico versari videtur, qui metaphoris potius quam similitudinibus utitur; Xenophon vero libentius usurpat similitudines.

81. Optima autem Aristoteli videtur metaphora illa, quae *κατ' ἐνέργειαν* vocatur, quando scil. res inanimatae introducuntur aliquid agentes, quasi sensu praeditae, ut illud de sagitta, *acutam-habens-cuspidem in turbam involare cupiens*, & illud *κυρτὰ, φαληρίωντα*. omnia enim haec, illud *φαληρίωντα*, & illud *μενεαίνων*, similia sunt actionibus vitalibus.

82. Quaedam tamen planius in metaphoris dicuntur, & magis proprie, quam in ipsis propriis: ut illud, *inhorruit autem pugna*. Non enim illud quispiam verbis propriis [usurpatiis,] aut verius aut planius dicere: sonum enim illum stridulum qui ex hastarum collisione oritur * breviter & [signanter admodum] *φρίσσες* [ar] *μάχην* appellavit.

66 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

πγ. Καὶ ἅμα ἐπείληπταί πως τῆς κατ' ἐνέργειαν μεταφορᾶς τῆς προειρημένης, τὴν μάχην φρίσσειν εἰπών, ὥσπερ ζῶον.

πδ. Δεῖ μέντοι μὴ λανθάνειν, ὅτι ἔνιαι μεταφοραὶ σμικροτρέπειαν ποιῶσι μᾶλλον ἢ μέγεθος, καὶ τοι τῆς μεταφορᾶς πρὸς ὅμοιον λαμβανομένης ὡς τὸ, “Αμφὶ δὲ ἐσάλπιγξεν μέγας ψρανὸς” ψρανὸν γὰρ ὅλον ἡχοῦντα, ωκεῖχρῆν προσεικάσαι ἡχόσῃ σάλπιγξ. πλὴν εἰ μὴ τις ἀμα ἀπολογοῖτο ὑπὲρ τῆς Ομῆρος, λέγων, ὡσαύτως ἡχησεν μέγας ψρανὸς, ὡς ἂν ἡχήσειε σαλπίζων ὅλος ψρανός.

πε. Ἐτέραν ὅν ἐπινοήσωμεν μεταφοράν μικρότηλος αὐτίαν γινομένην μᾶλλον, ἢ μεγέθυς. δεῖ γάρ ἐκ τῶν μειζόνων μεταφέρειν εἰς τὰ μικρὰ, ωκεῖτὸν ἐναντίον οἶον ὡς ὁ Ξενοφῶν φησιν, “Ἐπεὶ δὲ πορευομένων ἐξεκύμηνέ τι τῆς φάλαγγος” τὴν γὰρ τῆς τάξεως παρεκτροπὴν ἐκκυμανθόσῃ θαλάσσῃ εἴκασε καὶ προσωνόμασεν. εἰ δὲ τις μεταβαλῶν εἴποι “ἐκφαλαγγίσαν τὴν θαλάσσαν,” τάχα μὲν ωδὴ οἰκείως μετοίσει, πάντη δὲ πάντως μικροπρεπῶς.

πτ. Ἐνιοὶ δὲ καὶ ἀσφαλίζονται τὰς μεταφορᾶς ἐπιδέτοις ἐπιφερομένοις, ὅταν αὐτοῖς κινδυνώ-

DE ELOCUTIONE. 67

83. Et simul attigit aliquo modo metaphoram *κατ' ἐνέργειαν*, de qua supra facta est mentio, dicens *horrescere* pugnam, tanquam animal.

84. Oportet sanè non oblivisci nos, quod quaedam metaphorae exilitatem efficiunt potius quam amplitudinem, etsi metaphora ad granditatem sumatur; ut illud, *Αυφὶ δ' ἐσάλπιγξεν*, &c. i. e. *undique clangorem reddidit magnum coelum*, coelum enim totum sonans non decebat comparare sonanti tubae: nisi si quis simul defendat Homerum, dicens, Sic sonuit magnum coelum, ut sonaret tuba utens totum coelum.

85. Considerandum igitur aliam metaphoram exilitatis potius esse causam quam granditatis; oportet enim ex rebus majoribus metaphoram ducere ad minora, non contra: quomodo etiam facit Xenophon, *Illis vero procedentibus fluctuavit pars quaedam phalangis*: acie enim perturbationem fluctuanti mari comparavit, indeque nomen sumxit. Si quis vero immutatis nominibus dixerit *ἐκφαλαγγίσασαν τὴν Θάλασσαν*, fortasse etiam non satis apte transferet, omnino autem tenuiter.

86. Quidam autem muniunt metaphoras epithetis admotis, cum ipsis periculosee visae fuerint. Ut Theognis *arcum* vocat, *φόρμηγα*

68 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

δυνάδεις δοκῶσιν· ὡς ὁ Θέογνις παρατίθειται τὸν τόξον Φόρμιγα ἄχορδον ἐπὶ τῷ τῷ τόξῳ βάλλοντος· ή μὲν γὰρ φόρμιγξ κινδυνῶδες ἐπὶ τῷ τόξῳ· τῷ δὲ ἄχορδῳ, ησφάλισαι.

πζ. Πάντων δὲ καὶ τῶν ἄλλων ή συνήθεια, καὶ μάλιστα μεταφορῶν, διδάσκαλος. μικρὸς γὰρ σχεδὸν πάντα μελαφέρεις λανθάνει, διὰ τὸ ἀσφαλῶς μεταφέρειν, λευκὴν τε φωνὴν λέγεται, καὶ ὅζεν ἄνδρωπον, καὶ τραχὺ ἥδος, καὶ μαχρὸν ῥήτορα, καὶ τάλλα, ὅσα ὅπω μεταφέρεται μυστῶς, ὡς εἶδοια δοκεῖν τοῖς κυρίοις.

πη. Τῦτον ἐγὼ κανόνα τίθεμαι τῆς ἐν λόγοις μεταφορᾶς, τὴν τῆς συνηθείας τέχνην, εἴτε φύσιν. ὅπω μὲν ἔνικα μετήνεγκεν ή συνήθεια καλῶς, ὡς εὖδε κυρίων ἔτι ἐδεήθημεν, ἄλλὰ μεμένηκεν ή μεταφορὰ κατέχεται τὸν τῷ κυρίῳ τόπον, ὡς “ὁ τῆς ἀμπέλου ὄφδαλμός,” καὶ εἴ τι ἔτερον τοιότον.

πδ. Σφόνδυλος μέντοι καὶ Κλεῖς, τὰ ἐπὶ σώματος, καὶ Κτένες, ὡς κατὰ μεταφορὰν ὄνοματα, ἄλλὰ καὶ ὄμοιότητα· διὰ τὸ ἐοικέναι τὸ μὲν κτενὶ, μέρος, τὸ δὲ, κλειδί, τὸ δὲ, σφονδύλω.

ζ. Ἐπὰν μέντοι εἰκασίαν ποιῶμεν τὴν μεταφορὰν, ὡς προλέλεκται, σοχασέον τῷ συντό-

ἄχορδον, i. e. *citharam sine chordis* de quodam arcu feriente [loquens.] *Cithara* namque nimis audacter de arcu dictum; illo autem *ἄχορδον* tutum est.

87. Omnia autem tum aliorum consuetudo magistra est, tum maxime metaphorarum. Parum enim ferme abest quin per omnia metaphoris usus fallat, quia tuto iis utitur; *clarum* vocem dicens, & *acutum* hominem, & *asperos* mores, & *longum* oratorem, & alia, quaecunque sic non invitis musis metaphorice dicit, ut similia videantur propriis.

88. Hanc igitur normam statuo metaphorae in oratione, consuetudinis artem, sive naturam. Sic utique quaedam transtulit consuetudo belle, ut ne propriis quidem amplius eguerimus, sed mansit metaphora sede proprii occupata, ut *vitis oculus* [sive *gemma*] & si quid aliud hujuscemodi.

89. *Spondylus* autem & *clavis*, de corpore dicta, & *pectines*, non per metaphoram nominata sunt, sed per similitudinem; quia haec quidem pars pectini, haec autem clavi, illa vero verticillo similis est.

90. Postquam autem ex metaphora similitudinem fecerimus, ut ante dictum, brevitati studen-

70 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

μι, καὶ τῷ μηδὲν πλέον τῷ "Ωσπερ, προσιδέναι, ἐπεί τι ἀντ' εἰκασίας παραβολὴ ἔσαι ποιητική· οἵον τὸ τῷ Ξενοφῶντος, " ὥσπερ δὲ κύων γενναῖος ἀπρονοήτως ἐπὶ κάπρον φέρεται." καὶ, " ὥσπερ ἵππος λυθεῖς διὰ πεδίων γαυριῶν καὶ ἀπολακτίζων." ταῦτα γάρ όχι εἰκασίαις ἔτι ἔοικεν, ἀλλὰ παραβολαῖς ποιητικαῖς· τὰς δὲ παραβολὰς ταύτας ότε ῥαδίως ἐν τοῖς πεζοῖς λόγοις τιθέναι δεῖ, ότε ἄνευ πλείσης φυλακῆς.

4α. Καὶ περὶ μεταφορᾶς μὲν, ὡς τύπῳ εἰπεῖν· ληπτέον δὲ καὶ σύνθετα ὄνόματα, ό τὰ δι- θυραμβικῶς συγκείμενα, οἷον "θεοτεράτυς πλάνας." όδε, "ἄσρων δορύπυρον σρατὸν," ἀλλ' ἔοικότα τοῖς ὑπὸ τῆς ἀληθείας συγκειμένοις. καθόλε γάρ ταύτην κανόνα ποιήματι πάσης ὄνομαστις, "νομοδέτας" λέγυσαν καὶ "ἀρχιτέκτονας," καὶ τοιάδε πολλὰ ἔτερα ἀσφαλῶς συντιθέσαν.

4β. "Εξει μέντοι τὸ σύνθετον ὄνομα ὅμη καὶ ποκιλίαν τινὰ ἐκ τῆς συνθέσεως καὶ μέγεθος, καὶ ἄμα καὶ συντομίαν τινὰ, ὄνομα γάρ τεθήσεται ἀντὶ όλων τῷ λόγῳ οἷον ἀν "τὴν τῷ σίτῳ κομιδὴν, σιτοπομπίαν" λέγησο πολὺ γοργότως μεῖζον. τάχα δὲ ἀν καὶ λυθέντος ὄνόματος εἰς λόγον, ἔτερον τρόπον μεῖζον γένοιτο, οἷον "σίτῳ πομπὴ," ἀντὶ "σιτοπομπίας." 4γ.

studendum est; ut nihil plus quam *veluti* ad-jungamus, quia tunc pro similitudine erit comparatio poëtica; ut illud Xenophontis, *veluti canis generosus inopinato in aprum fertur*; &, *velut equus solutus per campum exultans & recalcitrans*: haec enim non amplius similitudinum speciem habent, sed comparationum poëticarum. Comparationes autem has, neque facile in pedestri oratione ponere oportet, neque sine summa cautione.

91. Et de metaphora quidem, quantum ru-diore descriptione potuit, [haec tenus.] Adhibenda sunt autem & composita nomina, non tamen dithyramborum more composita, ve-luti Θεοτεράτες πλάνας, neque Ἀσρων δορύ-πύρον σρατὸν, sed similia illis quae à veritate componuntur. In universum enim hanc normam facio omnis nominum conformatio-nis, *legislatores* dicentem & *architectones*, & hujus-cemodi alia multa tuto componentem.

92. Habebit sene compositum nomen simul & varietatem quandam ex compositione & amplitudinem, & simul etiam brevitatem quan-dam; nomen enim ponetur pro tota sententia. [Prioris] exemplum erit, si τῆς σίτης κομιδὴν di-xeris σιτοπομπίαν· multo enim sic grandius. Fortasse autem & soluto nomine in sententiam suam, alio modo grandius fiet, ut σίτης πομπὴ pro σιτοπομπίᾳ.

ζγ. "Ονομα σι' αντὶ λόγῳ τίθεται, οἵον ὡς
ὁ Ξενοφῶν φησιν, ὅτι "οὐκ ἦν λαβεῖν ὅνον ἀ'-
γριον, εἰ μὴ οἱ ἵππεῖς διασάντες θηρῶν διαδε-
χόμενοι." ὄνοματι, οἵον ὅτι "οἱ μὲν ὅπισθεν
ἔδιωκον, οἱ σι' ἀπήντων, ὑπελαύνοντες τρόσω,
ωἵτε τὸν ὄναγρον ἐν μέσῳ ἀπολαμβάνεσθαι."
φυλάττεσθαι μέντοι διπλᾶ τιθένται τὰ διπλᾶ
ὄνοματα· τῷτο γάρ ἔχεται λόγῳ πεζῷ τὸ εἴ-
δος.

ζδ. Τὰ δὲ πεποιημένα ὄνοματα ὅριζονται
μὲν τὰ κατὰ μίμησιν ἐκφερόμενα πάθεις ἢ πράγ-
ματος οἵον ὡς τὸ "Σίζε," καὶ τὸ "Λάπτον-
τες."

ζε. Ποιεῖ δὲ μάλιστα μεγαλοπρέπειαν, διὰ
τὸ οἵον Φόροις ἐοικέναι, καὶ μάλιστα τῷ ξένῳ· γάρ
οὐτα ὄνοματα λέγεται, ἀλλὰ τότε γινόμενα·
καὶ ἅμα σοφόν τι Φάνεται ὄνοματος καὶ γέ-
νεσις, οἵον συνηθείας. ἔοικε γοῦν ὄνοματαργυῶν
τοῖς τρώτοις θεμένοις τὰ ὄνοματα.

ζη. Στοχασέον τρῶτον μὲν τῷ σαφῷς ἐν τῷ
ποιημένῳ ὄνοματι καὶ συκῆθες· ἐπειτα τῆς ὁ-
μοιότητος τρόπος τὰ κείμενα ὄνοματα· ὡς μὴ
Φρυγίζειν ἢ Σκυθίζειν τις δόξει μεταξὺ Ελ-
ληνικοῖς ὄνομασι.

ζ. Ποιη-

93. Nomen autem pro [tota] sententia [aliquando] ponitur; quemadmodum Xenophon inquit, quod *non poterant serum asinum capere, nisi quum equites diversi circumstantes urgerent, hinc atque hinc excipientes*: [uno] verbo [scil. διαδεχόμενοι] totam sententiam complexus est,] veluti quod *alii à tergo insequebantur, alii adversi occurrabant propellentes, ita ut onager in medio caperetur.* Cavere tamen oportet dupliciter ponere duplia nomina; hoc enim migrat è forma pedestris orationis.

94. *Ficta* autem nomina definiunt quidem, quae ad imitationem affectus vel actionis efferuntur, ut illud, Σιζε, & illud Λάπτοντες.

95. Efficiunt autem maxime amplitudinem, quia ipsis quasi sonis [naturalibus] similia sunt, & praecipue ob novitatem: non enim verba quae jam in usu sunt, proferunt, sed quae primo tunc sunt conformata: & simul sapiens quiddam videtur novi nominis [apta] fabricatio, quale est ea consuetudinis: similis sane est qui verba novat, illis qui primi nomina rebus imposuerunt.

96. Studendum imprimis perspicuitati in nomine fingendo, atque consuetudini, deinde similitudini nominibus usitatis; ne quis videatur Phrygium aut Scythicum sermonem adhibere in medio Graecorum vocabulorum.

47. Ποιητέον μέντοι ἦτοι τὰ μὴ ὄνομασμένα, οἷον ὁ τὰ τύμπανα καὶ τὰ ἄλλα τῶν μαλακῶν ὄργανα, “κιναδείας” εἰπών, καὶ Αριστότελης “τὸν ἐλεφαντισήν.” ἢ παρὰ τὰ κείμενα παρονομάζοντα ἀυτὸν, οἷον ὡς τὸ “σκαφίτην” τις ἔφη τὸν τὴν σκάφην ἐρέσσοντα; καὶ Αριστότελης “τὸν ἀυτίτην,” οὗτον τὸν μόνον ἀυτὸν ὄντα.

48. Ξενοφῶν δὲ Ἡλέλιξέ φησιν ὁ σρατηγὸς τὴν τῷ ἐλελένῳ ἀναβόησιν, ἦν ἀνεβόα ὁ σρατηγὸς συνεχῶς, παραποίησας ὄνόματι ἐπισφαλὲς μέντοι τῷργον, ὡς ἔφην, καὶ ἀυτοῖς τοῖς ποιηταῖς. καὶ τὸ διπλοῦν μέντοι ὄνομα, εἴδοθεν ἀν εἴη πεποιημένῳ ὄνόματος πᾶν γὰρ τὸ συντιθέμενον ἔχτιναν γέγονεν δηλονότι.

49. Μεγαλεῖον δέ τι ἔσιν καὶ ἡ ἀλληγορία καὶ μάλιστα ἐν ταῖς ἀπειλαῖς οἷον ὡς ὁ Διονύσιος, ὅτι “οἱ τέτλιγες ἀυτοῖς ἀσονται χαμόθεν.”

ρ. Εἰ δὲ γέτως ἀπλῶς εἴπεν, ὅτι “τεμεῖ τὴν λοκρίδα χώραν,” καὶ ὄργιλώτερος ἀν ἐφάνη, καὶ ἐντελέστερος. νῦν δὲ ὡστερ συμκαλύμματι τῷ λόγῳ, τῇ ἀλληγορίᾳ κέχρηται πᾶν γὰρ τὸ ὑπονούμενον φοβερώτερον, καὶ ἄλλος εἰκάζει ἄλλο τι. ὁ δὲ Καφὲς, καὶ φοβερὸν, καταφρονεῖται εἰκὼς, ὡστερ τὸς ἀποδεδυμένυς.

ρα. Διὸς

97. Fingenda autem sunt vel nondum nominata, ut qui tympana & alia mollium hominum instrumenta, *κιναιδείας* vocavit, & Aristoteles, [qui] ἐλεφαντίσην dixit; vel à nominibus usitatis derivanda sunt; quemadmodum *σκαφίτην* quidam vocavit eum qui remo scapham agebat; & Aristoteles *άυτίτην*, quasi qui solus esset.

98. Xenophon autem Ηλέλιξε, inquit, dux; clamorem illum ἐλελεῦ, quem clamabat dux sine intermissione, verbo inde derivato exprimens. Lubricum tamen opus est, ut dixi, etiam poëtis ipsis: potest autem nomen duplex, species esse hominis ficti: constat enim omne compositum ex quibusdam ortum esse.

99. Est autem allegoria grande quoddam, & maxime in minis; ut Dionysius, [miniciter dicebat,] quod *cicadae ipsis humo canent*.

100. Si autem sic simpliciter dixisset, *quod excinderet Locrensem agrum*, & iracundior visus esset, & vilior: nunc autem tanquam operimento orationis, allegoria usus est. Omne enim quod suspicione tantum attingitur terribilis est, & aliud aliud ariolatur: quod autem *apertum* est, quamvis formidolosum sua vi sit, verisimile est contemptum iri, quemadmodum vestimentis nudatos.

76 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

ρα. Διὸ καὶ τὰ μυστήρια ἐν ἀλληγορίαις λέγεται πρὸς ἔκπληξιν καὶ φρίκην, ὥστερ ἐν σκότῳ καὶ νυκτὶ· ἔοικε δὲ καὶ ἡ ἀλληγορία τῷ σκότῳ καὶ τῇ νυκτὶ.

ρβ. Φυλάττεσθαι μέντοι καὶ πὶ ταῦτης τὸ συνεχὲς, ὡς μὴ αἰνιγμα ὁ λόγος θῆμαν γένηται· οἶον τὸ ἐπὶ τῆς συκίας τῆς ἱατρικῆς, “ἄνδρες εἶδον πυρὶ χαλκὸν ἐπ’ ἀνέρι κολλήσαντα.” καὶ οἱ Λάκωνες πολλὰ ἐν ἀλληγορίαις ἔλεγον ἐκφρούντες· οἶον τὸ, “Διουνύσιος ἐν Κορίνθῳ,” πρὸς Φίλιππον, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ὡκὲ ὀλίγα.

ργ. Ή συντομία δὲ πῆ μὲν μεγαλοπρεπής, καὶ μάλιστα ἡ ἀποσιώπησις· ἔνια γάρ μὴ ἔηθέντα μείζονα Φαίνεται, καὶ ὑπονοηθέντα μᾶλλον· πῆ δὲ μικροπρεπής· καὶ γάρ ἐν διλογίαις γίνεται μέγεθος· οἶον ὡς Ξενοφῶν, “τὰ δὲ ἄρματα ἐφέρετό, φησι, τὰ μὲν δὶ αὐτῶν τῶν φιλίων, τὰ δὲ καὶ δὶ αὐτῶν τῶν πολεμίων” πολὺ γάρ γάτω μείζον, ἡ εἰπερ ὁσὶ εἶπε, “καὶ διὰ τῶν φιλίων, καὶ διὰ τῶν πολεμίων αὐτῶν.”

ρδ. Πολλαχῷ δὲ καὶ τῷ πλάγιον μείζον τῷ ἐνθέος· οἶον, “ἡ δὲ γνώμη ἦν, ὡς εἰς τὰς τάξεις τῶν Ελλήνων ἐλόντων καὶ διακοψόντων” αὐτὶ τῷ, “διενοθῆντο ἐλάσαι καὶ διακόψαι.”

ρε. Συμβέβληται δὲ καὶ ἡ ὁμοιότης τῶν ὄντων, μάτων,

101. Unde & mysteria in allegoriis dicuntur, ad pavorem gignendum & horrorem, quemadmodum in tenebris & nocte. Et quidem similis est allegoria tenebris & nocti.

102. Cavere sane & in hac oportet continuationem, ne oratio nobis evadat aenigma: veluti quod de cucurbitula medicorum dicitur: *Hominem vidi igne aes homini adglutinans*. Et Lacones multa in allegoriis dicebant, terrorem injicientes: ut illud, *Dionysius Corinthi ad Philippum*, & alia hujusmodi non pauca.

103. *Concisa autem dicendi ratio* quandoque magnifica est; praecipue quae fit per *reticentiam*; quaedam enim non dicta, sed tacite subintellecta potius, grandiora videntur: quandoque vero humilis est. Praeterea etiam ex iterationibus verborum oritur amplitudo, veluti cum Xenophon inquit, *Currus autem [falcati] ferebantur, partim quidem per ipsos amicos, partim vero per ipsos hostes*. Hoc modo enim multo grandius fit quam si dixisset, & per amicos & per hostes ipsos.

104. Multis autem in locis, casus obliquus recto grandior est: ut, *Consilium autem hoc fuit; hisce scil. [curribus falcatis] ordines Graecorum rupturis & prostraturis; pro statuebant rumpere & prosternere*.

105. Haud parum etiam adjuvit similitudo nomi-

78 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

μάτων, καὶ ἡ δυσφωνία ἡ Φαινομένη. καὶ γὰρ τὸ δύσφωνον πολλαχὸς ὄγκηρόν· ὥσπερ “Αἴας δή ὁ μέγας αὐὲν ἐφ’ Ἐκτορί·” πολὺ γὰρ μᾶλλον τὸν Αἴαντα μέγαν ἐνέφηνεν ἡ τῶν δύο σύμπληξ τῆς ἐπταβοείας ἀσθίδρῳ.

ρς. Τὸ δὲ ἐπιφώνημα καλύμενον ὄρίζοιο μὲν ἄντις, λέξιν ἐπικοσμίσαν. ἔσι δὲ τὸ μεγαλοπρεπέσατον ἐν τοῖς λόγοις τῆς γὰρ λέξεως ἡ μὲν ὑπερετεῖ, ἡ δὲ ἐπικοσμεῖ· ὑπερετεῖ μὲν ἡ τοιάδε, “οἴαν τὰν ὑάκινθον ἐν ὕρεσι ποιμένες ἄνδρες, ποσσὶ κατασείβυσι.” ἐπικοσμεῖ δὲ τὸ ἐπιφερόμενον, τὸ, “χαμαὶ δέ τε πορφύρον ἄνθος.” ἐπενήνεκται γὰρ τῷτο τοῖς προενηγμένοις, κόσμῳ σαφῶς καὶ κᾶλλῳ.

ρζ. Μεσὴ δὲ τάτων καὶ ἡ Ὀμήρος ποίησις οἵον, “ἐκ καπνῆς κατέθηκε”, ἐπεὶ γάρ ἔτι τοῖσιν ἐώκει, οἵς τὸ πάρερο Τροίηνδὲ κιῶν κατέλαβεν Ὁδυσσεὺς πρὸς δή τοις καὶ τόδε μεῖζον ἐπὶ φρεσὶν ἔμβαλε δάιμων, μήπως οἰνωδέντες, ἔριν σήγαντες ἐν ὑμῖν, ἀλλήλας τρώσητε.” ἔιτα ἐπιφωνεῖ, “αὐτὸς γὰρ ἐφέλκεται ἄνδρα σιδηρός.”

ρη. Καὶ κανόλας τὸ ἐπιφώνημα τοῖς τῶν πλαγσίων ἔοικεν ἐπιδείγμασι· γείσοις λέγω, καὶ τριγλύφοις, καὶ πορφύραις πλατείαις οἵον γὰρ τι καὶ αὐτὸ τῷ ἐν λόγοις πλάτυ σημεῖόν ἐστιν. ρθ.

nominum & asperitas illa quae in vocibus apparet: est namque asperum multis in locis sublime, ut *Aias* δὲ ὁ μέγας ἀιὲν ἐφ' "Exiologi" multo enim magis Ajacem magnum fecit dorum *Aias* & ἀιὲν concursus, quam *clipeus septemplex*.

106. Epiphonema autem quod vocatur, definiret quis, *dictionem* quae [sententiae] ornatum superaddit; est autem in oratione magnificentissimum. Locutionis enim [duae sunt partes quarum] haec quidem ministrat, illa vero ornatum addit. Ministrat hujuscemodi *Qualem hyacinthum in montibus homines pastores pedibus conculcant*: exornat autem quod adjungitur, *humi autem* [sternitur] *purpureus flos*. Adjunctum enim hoc est antea prolatis, ornatus, fine dubio, & pulchritudinis gratia.

107. Abundat autem hisce etiam Homeri poësis: ut, *Ex fumo* [arma] *seposui*, quoniam non amplius illis similia sunt, qualia quondam ad *Troiam proficisciens reliquit Ulysses*: *Insuper adhuc etiam* majus in mentem dedit Deus, ne forte inebriati, contentionem inter vos excitantes, vos met mutuo vulneretis: deinde exclamat, *Ipsum namque ferrum* [sua vi] *hominem attrahit*.

108. Et ad summam epiphonema divitum ornamentis splendidioribus simile est; intelligo capitellis, & triglyphis, & purpuris latis: est enim & hoc quoque quoddam quasi divitium in oratione indicium.

80 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

ρθ. Δόξειε δι' αὖ καὶ τὸ ἐνθύμημα ἐπιφωνήματι^Θ εἶδος τι εἶναι, όχι δὲ μέρος γάρ κόσμου ἔνεκεν, ἀλλὰ ἀποδείξεως παραλαμβάνεται, πλὴν ἐπιλεγόμενόν γε ἐπιφωνηματικῶς.

ρι. Οσαύτως δὲ καὶ οὐ γνώμη ἐπιφωνημένω τινὶ ἔοικεν ἐπὶ προειρημένοις ἀλλ' ό δὲ αὐτῇ ἐπιφωνημά ἐστι καὶ γάρ προλέγεται πολλάκις λαμβάνει μέντοι χώραν ποτὲ ἐπιφωνήματι^Θ.

ρια. Τὸ δὲ, “νήπι^Θ ό δὲ ἔμελλε κακὰς ὑπὸ κῆρας ἀλύξεν,” ό δὲ αὐτὸς ἐπιφωνημά ἀν εἴη ό γάρ ἐπιλέγεται, ό δὲ ἐπικοσμεῖ, ό δὲ όλως ἐπιφωνήματι^Θ ἔοικεν, ἀλλὰ προσφωνήματι, οὐ ἐπικερτομήματι.

ριβ. Τὸ δὲ ποιητικὸν ἐν λόγοις, ότι μὲν μεγαλοπρεπὲς, καὶ τυφλῷ δῆλόν φασι. πλὴν οἱ μὲν γυμνῆ πάνυ χρῶνται τῇ μιμήσει τῶν ποιητῶν μᾶλλον δὲ ό μιμήσει, ἀλλὰ μεταδέσει, καθάπερ Ήρόδοτ^Θ.

ριγ. Θρυδίδης μέντοι καὶ λάβη παρὰ τωματῖς τι, ιδίως αὐτῷ χρώμεν^Θ ιδίου τὸ ληφθὲν ποιεῖ. οὗν δὲ μὲν ποιητής ἐπὶ τῆς Κρήτης ἔφη, “Κρήτη τις γαῖ έστι μέσω ἐνὶ οἰνοπι πόντω, καλὴ καὶ πίειρα, περίρρυτ^Θ.” δὲ μὲν δὴ ἐπὶ τῷ μεγένδος ἐχρήσατο τῷ περίρρυτ^Θ· δέ δὲ Θρυδίδης

109. Videri etiam posset enthymema epiphonematis species quaedam, cum tamen non sit: non enim ornatus causa, sed probationis adhibetur, nisi cum in extremo ponitur more epiphonematis.

110. Eodem modo *sententia* etiam similis videri potest epiphonemati cuidam [ornatus gratia] antedictis addito. Sed neque haec epiphonema est. Saepe enim in orationis initio effertur: occupat tamen aliquando locum epiphonematis.

111. Illud autem, *Vecors!* neque enim futurum erat ut *gravia fata vitaret*, neque ipsum epiphonema esse potest: non enim post dicitur, neque exornat, neque omnino similitudinem epiphonematis habet, sed exclamatio-
nis [potius] vel increpationis.

112. Quod autem poëticum in oratione sublime sit, vel caeco manifestum, ut aiunt. At quidam nuda prorsus [& aperta] utuntur imitatione poëtarum; vel potius non imitatione sed transcriptione, quemadmodum Herodotus.

113. Thucydides vero cum sumpserit aliquid a poëta, sua quadam propriaque ratione illo utens, quod alienum est, suum facit, e. c. poëta de Creta inquit, *Creta quaedam terra est, in medio purpurei maris, pulchra, foecunda, circumflua*: hic igitur de [insulæ] magnitudine agens utitur illo *circumflua*. Thucydides autem Sicilienses esse inter se concor-

L des,

82 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

δίδης ὁμονοεῖν τὰς Σικελιῶτας καλὸν οἴεται εἶναι, γῆς ὄντας μᾶς καὶ περιρρύτυ, καὶ ταυτὰ πάντα εἰπῶν, γῆν τε ἀντὶ νήσου καὶ περιρρύτου ὡσαύτως, ὥμως ἔτερος λέγειν δοκεῖ· διότι όχι ὡς πρὸς μέγεντος, ἀλλὰ πρὸς ὁμόνοιαν ἀυτοῖς ἔχρησατο· περὶ μὲν δὴ μεγαλοπρεπείας τοῦτα.

ριδ. "Ωστερ δὲ παράκειται φαῦλά τινα ἀσείσις τισίν, οἷον Νάρρει μὲν, τὸ Νεράσος, ηδὲ αὐσχύνη, τῇ αἰδοῖ· τὸν ἀυτὸν τρόπον καὶ τῆς ἐρμηνείας τοῖς χαρακτῆροι παράκειται δημαρθημένοι τινές. ἀρῶτα δὲ περὶ τῆς γειτνιῶντος τῷ μεγαλοπρεπεῖ λέξωμεν ὄνομα μὲν ὅν τῷ ψυχρῷ. ὄριζεται δὲ τὸ ψυχρὸν Θεόφραστος ὅτω, "Ψυχρὸν ἔσι τὸ ὑπερβάλλον τὴν οἰκείαν ἀπαγγελταν," οἷον, "Απυνδάκωλος καὶ τραπεζῆται κύλιξ," ἀντὶ τῆς, "ἀπύνθμενος ἐσὶ τραπέζης κύλιξ καὶ τίθεται·" τὸ γὰρ πρᾶγμα ὅτω μικρὸν ὅν, καὶ δέχεται ὄγκον τοσθτον λέξεως.

ριε. Γίνεται μέντοι καὶ τὸ ψυχρὸν ἐν τρισίν, ὥστερ καὶ τὸ μεγαλοπρεπές. ηδὲ ἐν διαινόιᾳ, καὶ θάπερ ἐπὶ τῆς Κύκλωπος λιθοβολῆντος τὴν ναῦν τῆς Οδυσσέως, ἐφη τις, "φερομένος τῷ λίθῳ αὔγες ἐνέμοντο ἐν αὐτῷ;" ἐκ γὰρ τῆς ὑπερβεβλημένης τῆς διαινοίας, καὶ αδυνάτῳ, ηδὲ ψυχρότητισιν περὶ τοῦτον λέξεως. Ἐν

des pulchrum censem, cum sint incolae unius terrae, *ejusque circumfluae*: & cum omnia haec usurpasset *terram* scil. pro *insula*, & *circumfluam* similiter, tamen aliud omnino dicere videtur: quia non de magnitudine [insulae] sed ad concordiam [conciliandam,] [voces] hasce usurpaverat. De magnificantia igitur satis.

114. Quemadmodum autem [in moribus] res quaedam vitiosae sunt vicinae rebus quibusdam probis & latere dignis; veluti audacia, fidentiae; nimia autem verecundia, pudori: eodem pacto variis dicendi formis vicinae sunt vitiosae quaedam. Primum autem de ea quae vicina est *magnifica* dicamus: nomen igitur ipsi impositum est *frigidum*. Definit autem *frigidum* Theophrastus hoc pacto, *Frigidum est quod excedit suam propriamque enunciacionem*, ut Απυνδάκωτος ἐπὶ τραπέζῃ κύλιξ, i. e. *Sine basi calix in mensa non collocatur* pro ἀπυνδάκων ἐπὶ τραπέζῃς κύλιξ ἐπὶ τιθέλαι. Res enim adeo parva tantam dictionis amplitudinem non sustinet.

115. Nascitur sane *frigidum* in tribus, quemadmodum & *magnificum*; vel scil. in *sententia*, ut quidam de Cyclope lapidem in navem Ulyssis jaciente dixit; *Dum lapis ferretur, caprae in ipso pascebantur*. Ex eo namque quod superat modum in *sententia*, quodque item fieri nequit, exoritur *frigidum*.

ρι. Εν δὲ λέξει ὁ Αριστέλης φησὶ γίνεσθαι τετραχῶς * * * ὡς Αλκιδάμας, “Τυρὸν ιδρῶτα.” ἦν συνθέτω, ὅταν διδυραμβώδης συντεδῆ ἡ δίπλωσις τῷ ὀνόματος ὡς τὸ “Ερημόπλακος” ἐφη τις καὶ ἐπὶ ἄλλο ὄτως ὑπέροχον γίνεται δὲ καὶ ἐν μεταφορᾷ τὸ Φυχρόν. “Τρέμουλα καὶ ὠχρὰ τὰ γράμματα.” Τετραχῶς μὲν οὖν κατὰ τὴν λέξην ὄτως ἀν γίγνοιτο.

ρι. Σύνθεσις δὲ Φυχρὰ ἡ μὴ ἔρυθρος, ἀλλὰ ἄρυνθμος ὄστα, καὶ διὰ πάντων μακρὸν ἔχοστα. ὥσπερ ἡ τοιάδε, “Ηκων ἡμῶν εἰς τὴν χῶραν. Πάσσος ἡμῶν ὄρες ὄστης.” ὅδεν γάρ ἔχει λογικὸν, ὅδε ἀσφαλὲς, διὰ τὴν συνέχειαν τῶν μακρῶν συλλαβῶν.

ρι. Φυχρὸν δὲ καὶ τὸ μέτρα τιθέναι συνεχῆ καθάπερ τινὲς, καὶ μὴ κλεπτόμενα ὑπὸ τῆς συνέχειας ποίημα γάρ ἄκαρον, Φυχρὸν. ὥσπερ καὶ τὸ ὑπέρμετρον.

ρι. Καὶ καθόλυ διαιοῖσν τί ἐσιν ἡ ἀλαζονεία, τοιῶτον καὶ ἡ Φυχρότης ὅ, τε γάρ ἀλαζών, τὰ μὴ προσόντα ἀυτῷ ἀυχεῖ ὅμως, ὡς προσόντα. ὅ, τε μικροῖς περάγμασι περιβάλλων ὅγκον, καὶ ἀυτὸς ἐν μικροῖς ἀλαζονευομένῳ ἔσικε. καὶ ὅποιον τι τὸ ἐν τῇ παροιμίᾳ, “χοσμύμενον ὑπερον,” τοιῶτον τί

116. In *ditione* autem Aristoteles inquit, [frigidum] nasci quatuor modis. * * * [vel in *epithetis*] ut Alcidamas *sudorem humidum* [nuncupat;] vel in *verborum compositione*, quando more dithyramborum, composita fu- erit *duplicatio nominis*; ut ἐρημόπλανος, dixit quidam, & quicquid aliud ita praeter modum tumidum. Nascitur autem & in *metaphora frigidum*, e. c. *trementes pallidaeque literae*. Quatuor igitur hisce modis in *ditione frigidum* ita exoriri potest.

117. *Compositio* autem *frigida* est, ubi numerorum varietas non servatur, sed modulatione & numero expers, ubique longas habens syllabas; talis est Ηκων ἡμῶν εἰς τὴν χώραν. Πα- σης ἡμῶν ὁρθῆς ὕστη. Nihil enim habet orationi solutae aptum, neque in tuto positum, propter continuationem longarum syllabarum.

118. *Frigidum* praeterea est *versus continuos* ponere, quemadmodum nonnulli, etiam non celatos continuatione [solutae orationis.] Poema enim *intempestivum* *frigidum* est, quemadmodum & id quod excedit mensuram.

119. Et ad summam quale [in moribus] est ostentatio, tale [in oratione] est *frigidum*. Homo enim gloriosus, quae sibi non adsunt jactat nihilominus, quasi sibi adfuerint; & qui parvis rebus superinducit amplitudinem, similis omnino est homini in parvis se jactanti. Et quale est illud in proverbio *ornatum pi- stillum*,

86 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

ἔσι καὶ τὸ ἐκ τῆς ἐρμηνείας ἐξηρμένον ἐν μηροῖς πράγμασι.

ρχ. Καίτοι τινές φασι δεῖν τὰ μηρά μεγάλως λέγειν, καὶ σημεῖον τῦτο ήγοῦνται ὑπερβαλλόσης δυνάμεως. ἔγω δὲ Πολυχρότει μὲν τῷ ἕντορι συγχωρῶ, ἐγκωμιάζοι, * * * ὡς Ἀγαμέμνονα, ἐν ἀντιθέτοις καὶ μεταφοραῖς, καὶ πᾶσι τοῖς ἐγκωμιασμοῖς τρόποις ἐπαιχέε γάρ, όχι ἐπούδαχε, καὶ ἀυτὸς τῆς γραφῆς ὁ ὅμιος πάγινος ἔσι. παίζειν μὲν δὴ ἐβέστω, ὡς φημι. τὸ δέ πρεπον ἐν παντὶ πράγματι φυλακτέον· τύτεσι, τροσφόρως ἐρμηνευτέον· τὰ μὲν μηρά, μηρῶς· τὰ μεγάλα δὲ, μεγάλως.

ρχα. Καθάπερ Σενοφῶν ἐπὶ τῷ Τηλεόδα ποταμῷ, μηρὸς ὅντος καὶ καλὸς, φησι, “οὗτος δὲ ποταρὸς ἦν, μέγας μὲν δὲ, καλὸς δὲ.” τῇ γάρ βραχύτητι τῆς συνδέσεως, καὶ τῇ ἀπολήξει τῇ εἰς τὸ Δέ, μονον τούτη ἐπέδειξεν ἡμῖν μηρὸν ποταμόν. ἔτερος δέ τις ἐρμηνευων ὄμοιον τῷ Τηλεόδα ποταμῷ, ἔφη, “οὗτος ἀπὸ τῶν Λαιρικῶν ὁρέων ὁριώμενος, ἐκδιδοῖ εἰς Νάλασσαν” καθάπερ τὸν Νεῖλον ἐρμηνέυων κατακρημμένον, ή τὸν Ἰσραὶλ ἐμβάλλοντα· πάντα δὲ τὰ τοιαῦτα ψυχρότης καλεῖται.

ρχβ. Γι-

stillum, tale in dictione est etiam id quod in parvis rebus magnifice enunciatur.

120. Atqui aiunt quidam oportere res parvas ample dicere, & signum hoc esse putant eximiae facultatis dicendi. Ego autem Polycrati quidem oratori veniam do laudanti * * * ut Agamemnonem, in antithetis, & metaphoris, & omnibus tropis laudationi aptis: ludebat enim, non serio agebat; & ipsi huic dictionis magnificentiae lusus ineſt. Ludere igitur liceat, ut aio; decorum vero in omni re servandum, hoc est, convenienter [rei naturae] loquendum; exilia, exiliter, & ampla, ample [exponendo.]

121. Quemadmodum Xenophon de Teleboa fluvio qui parvus & pulcher est, inquit, *Erat autem hic fluvius minime magnus, pulcher tamen, brevitate enim compositionis, & terminatione in δε, tantum non monstravit nobis parvum eum amnem esse.* Alius autem quidam, loquens de fluvio simili Teleboae, inquit, qui ex *Lauricis montibus erumpens, volvitur in mare;* quasi de Nilo loqueretur [semet] praecipitante, aut de Istro in mare irruente. Hujusmodi igitur omnia, *frigida dicuntur.*

88 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

ρχβ. Γίνεται μέντοι τὰ μικρά μεγάλα ἔτερον τρόπον· ὃ διὰ τὴν ἀπρεπῆς, ἀλλ' ἐνίοτε ὡς ἀνάγκης. οἵον ὅταν μικρά κατορθώσαντά τινα σρατηγὸν, ἔξαίρεται βελόμενα, ὡς μεγάλα κατωρθωκότα· οἵον ὅτι ἔφορος ἐν Λακεδαιμονι τὸν περιέργως, καὶ ὃκ ἐωιχωρίως σφαιρίσαντα, ἐμαστιγωσεν· τότε γάρ ἀυτότεν μικρῷ ἀκνοδῆναι ὄντι, ἐπιτραγωδύμεν, ὡς οἱ τὰ μικρὰ πονηρὰ ἔντη ἐῶντες, ὅδον τοῖς μείζοσι πονηροῖς ἀνομηνύσσιν· καὶ ὅτι ἐπὶ τοῖς μικροῖς παρανομήμασι χρή κολάζειν μᾶλλον, ὃκ ἐπὶ τοῖς μεγάλοις. καὶ τὴν παροιμίαν ἐποιήσαμεν, “Ἄρχῃ δέ τοι ἡμίσυ παντὸς,” ὡς ἐοικῆν τότε τῷ σμικρῷ κακῷ· ἦ καὶ ὅτι ὃδεν κακὸν μικρόν ἔστιν.

ρχγ. Οὕτω μὲν δὴ ἔξεστω καὶ τὸ μικρὸν καλόρθωμα ἔξαίρεται μέγα· ὃ μὴν ὥστε ἀπρεπές τι ποιεῖν· ἀλλ' ὥστερ καὶ τὸ μέγα κατασμικρύνεται χρησίμως τολλάκις, ὃτως ἀν καὶ τὸ μικρὸν ἔξαιροιτο.

ρχδ. Μάλιστα δὲ ἡ ὑπερβολὴ θυχρότατον πάντων. τριτὴ δέ ἔστι· ἦ γάρ καθ' ὅμοιότητα ἐκφέρεται· ὡς τὸ, “Θέειν δι' ἀνέμοισιν ὅμοιοι.” ἦ καθ' ὑπεροχὴν· ὡς τὸ, “Λευκότεροι χιόνος.” ἦ καὶ τὸ ἀδύνατον· ὡς τὸ, “Οὐρανῷ ἐσήριξε κάρη.”

ρχε. Πλα-

122. Parva tamen alia ratione fiunt magna, non per dictionem indecoram, sed interdum ex necessitate; ut, cum imperatorem aliquem, qui parvas res bene gesserit, extollere volumus, tamquam qui magnas bene gesserat: e. g. quum Ephorus Lacedemone eum qui exquisite, nec more patriae, pila luserat, virgis caecidit: de hoc enim, licet per se auditu parvum sit, granditer & tragicorum more loqui licet: veluti, *qui in rebus parvi momenti, malos mores impunitos relinquunt, ii viam majoribus flagitiis aperiunt; & quod ob parvas res, contra leges commissas, magis oportet in cives animadvertere, non ob magnas; & proverbium fecimus, Principium est dimidium totius, quasi hoc esset simile parvo huic malo; vel etiam, quod nullum [omnino] malum parvum sit.*

123. Et hac quidem ratione liceat parvam rem bene gestam, extollere ut magnam: at non aliquod indecorum faciendo; sed quemadmodum quod magnum est saepe utiliter extenuatur, sic utique & parvum extolli poterit.

124. Omnim autem maxime, Hyperbole frigidissimum. Estque triplex. Aut enim per similitudinem editur; ut illud, *Cursu ventis similes*: aut per praecellentiam; ut illud, *Candidores nive*: aut per impossibile; ut illud, *Cœlo caput stabilivit*.

ρκε. Πᾶσα μὲν οὖν ὑπερβολὴ ἀδύνατός ἐστιν.
ὅτε γὰρ ἀν χιόνος λευκότερον γένοιτο, ὥτε ἀν ἀ-
νέμω θέειν ὅμοιον· αὕτη μέντοι η ὑπερβολὴ η
εἰρημένη, ἐξαιρέτως ὀνομάζεται ἀδύνατος. διὸ δὴ
καὶ μάλιστα ψυχρὰ δοκεῖ πᾶσα ὑπερβολὴ, διότι
ἀδυνάτω ἔστι.

ρκς. Διὸ τὸτε δὲ μάλιστα καὶ οἱ κωμῳδοποιοὶ¹
χρῶνται ἀντῆ· ὅτι ἐκ τῆς ἀδυνάτης ἐφέλκονται τὸ
γελοῖον· ὥστερ ἐπὶ τῶν Περσῶν τῆς ἀπλησίας
ὑπερβαλλόμενός τις ἔφη, “ὅτι πεδία ἐξέχεζον
ὅλα·” καὶ, “ὅτι οὐδὲν ταῖς γνάνοις ἐφερον·”

ρκζ. Τὸ δὲ ἀντὸν ἔιδυτος ἐστιν, καὶ τὸ, “Φαλα-
κρώτερος ἐνδιαῖς·” καὶ τὸ, “κολοκύντης ὑγιέστερος·”
τὸ δὲ, “χρυσῷ χρυσοτέρα·” τὸ Σαπφικὸν, ἐν ὑ-
περβολῇ λέγεται καὶ ἀντὸν, καὶ ἀδυνάτως, πλὴν ἀντῷ
γε τῷ ἀδυνάτῳ χάριν ἔχει, καὶ ψυχρότητα. ὁ δὴ καὶ
μάλιστα θαυμάσειν ἀν τις Σαπφῆς τῆς θείας,
ὅτι φύσει κινδυνώδει πράγματι καὶ δυσκατορθώτῳ
ἐχρήσατο ἐπιχαρίτως. καὶ περὶ μὲν ψυχρότητος
καὶ ὑπερβολῆς τοσαῦτα. νῦν δὲ περὶ τῆς γλαφυρῆς
χαρακτῆρος λέξομεν.

ρκη. Οὐ γλαφυρὸς λόγος, χαριεντισμὸς καὶ ι-
λαρὸς λόγος ἐστι· τῶν δὲ χαρίτων, αἱ μὲν εἰσι
μείζονες καὶ σεμνότεραι, αἱ τῶν ποιητῶν· αἱ δὲ,
ἐυτε-

125. Omnis quidem hyperbole impossibilis est: neque enim nive candidius quicquam esse potest; neque vento in cursu simile: haec tamen hyperbole, quam dixi, prae caeteris nominatur impossibilis. Quam potissimum ob causam frigida videtur omnis hyperbole, quod impossibili similis fit.

126. Propter hoc autem maxime & comici poëtae utuntur ipsa, quia ex impossibili ridiculum ducunt. Quemadmodum de Persarum voracitate quidam dixit, hyperbolice loquutus, *quod campos totos reliquis ventris implebant*; & *quod boves in malis gestabant*.

127. Ejusdem speciei est & illud, *Magis calvus serenitate, & cucurbitulâ sanior*. Illud vero, *Auro magis aurea*, quod Sapphonis est, in hyperbole & ipsum dicitur, nec possibile est; sed ex eo ipso quod impossibile fit, venustatem in se habet, non frigus. Quod quidem maxime quis in divina Sapphone miraretur, quod rem naturâ periculosam, & vix feliciter expediendam, venuste admodum tractaverit. Et de frigore quidem & hyperbole haec; nunc vero de charactere faceto dicemus.

128. *Dictio faceta* venerum plena & hilaris dictio est. Gratiarum autem & venerum aliae sunt majores & grandiores, poëtarum scil. aliae humiliores, & magis comicae,

92 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

ευτελεῖς μᾶλλον καὶ κωμικώτεραι, σκώμμασιν ἐ-
οικῦμ. οἷον αἱ Αριστοφάνες χάριτες, καὶ Σώφρο-
νος, καὶ Λυσία. τὸ γὰρ, “ἥς ῥᾶσιν ἀν τις ἀριθ-
μήσειν τὸς ὁδοῖς ἢ τὸς δακτύλως,” τὸ ἐπὶ^{επί}
τῆς ωρεσθύτιδος καὶ τὸ, “ὅτας ἀξιος ἦν λα-
βεῖν πληγὰς, τοσαύτας εἴληφε δραχμάς.” οἱ
τοιῶτοι ἀσείσμοι, ύδεν διαφέρουσι σκωμμάτων,
ύδε πόρρω γελωτοποίας εἰσί.

ρη. Τὸ δὲ, “τῇ δὲ θ’ ἄμα νύμφαι παι-
ζυσι· γέγηθε δέ τε Φρένα Λητώ.” καὶ, “Ρεῖα δ’
ἀριγνώτη πέλεται· καλαὶ δὲ τε πᾶσαι.” καὶ αὐ-
ταῖς εἰσιν αἱ λεγόμεναι σεμναὶ χάριτες καὶ μεγάλαι.

ρλ. Χρῆται δὲ αὐταῖς “Ομηρος, καὶ πρὸς δεί-
νωσιν ἐνίστε, καὶ ἔμφασιν· καὶ παίζων φοβερώτε-
ρος ἐστι· πρῶτός τε ἐυρηκέναι δοκεῖ φοβερὰς χά-
ριτας· ὥσπερ τὸ ἐπὶ τῷ ἀχαριστάτῳ προζώπῳ,
τὸ ἐπὶ τῷ Κύκλωπος, τὸ οὖν, “οὗτον ἐγώ¹
πύματον ἔδομαι, τὸς δὲ λοιπὸς πρώτως.” τὸ τῷ
Κύκλωπος ξένιον. ὃ γάρ ὑπεισι τὸν ἐνέφηνεν
δεινὸν ἐκ τῶν ἀλλων, ὅταν δύο δειπνῆ ἐτάροις,
ἢ τὸν ἀπὸ τῷ θυρεῷ, ἢ ἐκ τῷ ῥοπάλῳ, ὡς ἐκ τῷ
τῷ τῷ ἀσείσμῳ.

ρλα. Χρῆται δὲ τῷ τοιώτῳ εἰδει καὶ Ξενοφῶν,
καὶ αὐτὸς δεινότητας εἰσάγει ἐκ χαρίτων· οἷον
ἐπὶ

maledicis dictis similes. Quales sunt Aristophanis veneres, & Sophronis & Lysiae. Illud enim, *Cujus facilius quis dentes numeraret quam digitos*, de anu dictum; & illud, *Quot dignus erat accipere plagas, tot accepit drachmas*: hujuscemodi urbanitates, nihilo discrepant à dictis maledicis; neque longè absunt à scurrilitate.

129. Illud tamen, *Una cum ea nymphae ludunt. — Animo autem laeta erat Latona: — &, facile conspicua est pulchrae vero omnes*. Haec autem sunt quae vocantur dignitatis plenae veneres, & sublimes.

130. Utitur autem ipsis Homerus & ad terrorem quandoque, & ad emphasin: & ludens terribilior est; primusque ipse videtur invenisse terribiles lepores: ut illud de maximè remota ab omni venustate persona, de Cyclope, inquam, *Utin ego novissimum comedam, reliquos autem prius*: [quod scil. in proverbio jam est] *Cyclopis hospitale munus*. Non enim ita dirum exhibuit eum per cetera, cum duos ex sociis [Ulyssis] devoraret; neque per lapidem portae loco adhibitum, neque per baculum; ut per hanc ipsam facetiam.

131. Utitur autem hujuscemodi forma & Xenophon, & ipse quoque orationi gravitatem inducit e leporibus: ut de armata saltatrice.

94 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

ἐπὶ τῆς ἐνόπλων ὄρχηστρίδος. ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τῷ Παφλαγόνος, εἰ καὶ αἱ γυναικεῖς ἀυτοῖς συνεπολέμουν, ἔφη, “Αὗται γάρ καὶ ἔτρεψαν τὸν βασιλέα.” διῆτὴ γάρ ἐμφαίνεται ἡ δεινότης ἐκ τῆς χάριτος· οὐ μὲν, ὅτι ἡ γυναικεῖς ἀυτοῖς εἰποκτο, ἀλλά Αὐτοῦ· οὐ δὲ, κατὰ βασιλέως, εἰ ὅτις ἦν ἀδενής, ὡς ὑπὸ γυναικῶν φυγεῖν. τὰ μὲν ὅντα εἰδῆ τῶν χαρίτων τοσαῦτε, καὶ τοιάδε.

ρλβ. Εἰσὶ δὲ αἱ μὲν ἐν τοῖς πράγμασι χάριτες, οἵον νυμφαῖοι κῆποι, ὑμέναιοι, [ἐρωτεῖ], ὅλη ἡ Σαπφώς ποίησις. τὰ γάρ τοιαῦτα, καὶ ὑπὸ Ἰππώνακτος λέγονται, χαρίεντά ἔστι. καὶ ἀυτὸς ἰλαρὸν τὸ πρᾶγμα ἐξ ἐμοῦ. ύδεις γάρ ἀν ὑμέναιον ἀδει ὄργιζόμενος, ύδε τὸν ἐρωτα ἐρινύν ποίησει ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ, ἦ γίγαντα, ύδε τὸ γελᾶν κλαίειν.

ρλγ. Ως εἰ μέν τις ἐν πράγματι χάρις ἔστι, τάδε καὶ οὐ λέξις ποιεῖ ἐπιχαριτώτερα· οἵον, “ὡς δή ὅτε Πανδαρέως κύρη χλωρῆς ἀηδῶν καλὸν ἀείδησιν, ἔαρος νέον ισαμένοιο.” ἐνταῦθα γάρ καὶ οὐ ἀηδῶν, χαρίεν ὄρνιθιον· καὶ τὸ ἔαρ, φύσει χαρίεν· πολὺ δὲ ἐπικεκύρωται τῇ ἐρμηνείᾳ· καὶ ἔστι χαρίεσερα, τό τε “χλωρῆς,” καὶ τὸ “Πανδαρέως κύρη,” εἰπεῖν ἐπὶ ὄρνιθος ἀπερ τῷ ποιητῷ ἴδια ἔστι.

ρλδ.

trice. Interrogatus a Paphlagone, num etiam mulieres una cum ipsis bellum gererent, *Sane, inquit: hae namque & regem fugarunt.* Duplex enim gravitas apparet ex ea venustate: una quidem, quod non mulieres secutae sunt ipsis [in bellum,] sed Amazones: altera vero, in regem, si adeo imbecillus erat, ut a mulieribus [pulsus] fugeret. Species igitur leporum tot, talesque sunt.

132. Sunt autem in rebus venustates; quales nympharum horti, hymenaei, Cupidines, tota Sapphonis poësis. Hujuscemodi namque, quamvis ab Hipponeacte dicta fuerint, venusta sunt. Et ipsa res hilaris sua sponte est; nemo enim canit hymenaeum iratus, neque Cupidinem Erinnym faciet vi locutionis, aut gigantem; neque risum fletum.

133. Quapropter, si qua est in re [ipsa] venustas, haec [omnia] dictio etiam venustiora reddit, quale, *veluti quando Pandari puella, viridis Luscinia pulchre canit, cum ver nuperime advenerit.* Hic enim & Luscinia avis est venusta, & ver natura venustum: multum tamen insuper ornata sunt dictione; & sunt venustiora, illud $\chi\lambda\omega\varphi\eta\varsigma$, & illud $\Pi\alpha\varphi\epsilon\varsigma\chi\varphi\eta$, dicere de avi; quae scil. poëtae propria sunt.

134. Saepe

96 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

ρλσ. Πολλάκις δὲ καὶ τὰ μὲν πράγματα αὐτερπῆ ἔσι φύσει καὶ συγνά. ὑπὸ δὲ τῷ λέγοντος γίνεται ίλαρά. τῷτο δὲ παρὰ Ξενοφῶντι δοκεῖ πρώτῳ ξυρῆσθαι λαβὼν γὰρ ἀγέλασον πρόσωπον καὶ συγνὸν, τὸν Αγλαϊτάδαν τὸν Πέρσην, γέλωτα ἔυρεν ἐξ αὐτῷ χαρίεντα, “ὅτι ῥᾳόν εσι πῦρ ἐκτρίψαι ἀπὸ σῆς, η γέλωτα.”

ρλε. Αὕτη δέ ἔσι καὶ η δυνατωτάτη χάρις, καὶ μάλιστα ἐν τῷ λέγοντι. τὸ μὲν γὰρ πρᾶγμα καὶ φύσει συγνὸν ἦν καὶ πολέμιον χάριτι, ὥστερ καὶ Αγλαϊτάδας ὅδι ὥστερ ἐνδείκνυσθαι, ὅτι καὶ ἀπὸ τῶν τοιώτων παίζειν ἔσιν, ὥστερει καὶ ὑπὸ Νερμῆς ψύχεσθαι, θερμαίνεσθαι δὲ ὑπὸ τῶν ψυχρῶν.

ρλσ. Επεὶ δὲ τὰ εἴδη τῶν χαρίτων δέδεικται τίνα ἔσι, καὶ ἐν τοῖσιν τοῦν καὶ τὸν τόπον των παραδείζομαι, ἀφ' ὧν αἱ χάριτες. ησαν δὲ ημῖν, αἱ μὲν, ἐν τῇ λέξει. αἱ δὲ, ἐν τοῖσι πράγμασι. παραδείζομεν οὖν καὶ τὸν τόπον καὶ ἔκάτερα πρώτους δὲ, τὸν τῆς λέξεως.

ρλζ. Εὔθυς οὖν πρώτη ἔσι χάρις η ἐκ συντομίας, ὅταν τὸ αὐτὸν μηκυνόμενον ἄχαρι γένηται, ὑπὸ δὲ τάχας, χαρίεν· ὥστερ παρὰ Ξενοφῶντι, “Τῷ θέντι τότε ψδὲν μέτεστι τῆς Ἐλλάδος. ἐπεὶ ἐγὼ αὐτὸν εἶδον ώστερεὶ Λυδὸν, ἀμ-

134. Saepe autem & res injucundae sunt natura & illepidae: a dicente tamen fiunt lepidae. Hoc autem apud Xenophontem videtur primum inventum esse: cum accepisset enim expertem risus personam & infacetam, Aglaitadam Persam, risum invenit ex ipso lepidum, quod *facilius est ignem ex te excudere, quam risum.*

135. Haec autem est & maxime vis venustas, & maxime in dicente [posita.] Res enim & natura infaceta erat & inimica lepori, quemadmodum & Aglaitadas: hic autem quasi patefacit, quod è talibus etiam rebus jocum ducere liceat, quemadmodum & à calido refrigerari, & à frigidis calefieri.

136. Quum autem quae sunt venustatum genera ostensum sit, & in quibus [posita,] nunc & locos indicabo, unde venustates [ducuntur.] Erant autem, ut diximus, quaedam earum in *dictione*, quaedam in *rebus* ipsis. Indicabimus igitur & locos utriusque, & primo *dictionis.*

137. Statim igitur prima est venustas, quae nascitur ex *concisa brevitate*: quando idem dilatum invenustum factum fuerit, à celeritate autem venustum. Veluti apud Xenophontem, *Revera, nihil huic cum Graecia negotii est, cum ego ipse eum viderim, ut Lydum*

98 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

ἀμφότερα τὰ ὡτα τετρυπημένου· καὶ εἴχεν ψτως.” τὸ γὰρ ἐπιλεγόμενον τὸ, “εἴχεν ψτως,” ὑπὸ τῆς συντομίας τὴν χάριν ποιεῖ· εἰ δὲ ἐμπικύνθη διὰ πλειόνων, “Οτι “ἐλεῖ ταῦτα ἀληθῆ, σαφῶς γὰρ ἐτελρύπητο,” διήγημα ἀν φιλὸν ἐγένετο ἀντὶ χάριτος.

ρλη. Πολλάκις δὲ καὶ δύο φράζεται οὐδὲν τῷρος τὸ χαρίεν. οἷον ἐπὶ τῆς Αμαζόνος καλευδόσης ἔφη τις, “ὅτι τὸ τόξον ἐντελαμένον ἔκειτο, καὶ οὐ φαρέτρα πλήρης, τὸ γέρρον ἐπὶ τῇ κεφαλῇ· τὸ δὲ ζωσῆρας ἐλύονται.” ἐν γὰρ τύτῳ καὶ ὁ νόμος εἴρηται ὁ περὶ τῆς ζωσῆρος, καὶ ὅτι όχι ἔλυσε τὸν ζωσῆρα, τὰ δυὸ πράγματα διὰ μιᾶς ἐρμηνείας καὶ ἀπὸ τῆς συντομίας ταύτης γλαφυρὸν τι ἐστι.

ρλδ. Δέυλερος δὲ τόπος ἐστὶν ἀπὸ τῆς τάξεως· τὸ γὰρ ἀντὸ πρῶτον μὲν τεθέν, οὐ μέσον, ἄχαρι γίνεται· ἐπὶ δὲ τῷ τέλευτῳ, χαρίεν· οἷον ὡς ὁ Ξενοφῶν φησιν ἐπὶ τῆς Κύρου, “Διδώσι δὲ ἀντῷ καὶ δῶρα, ἵππουν καὶ σολὴν καὶ σρεπτὸν, καὶ τὴν χῶραν μηκέτι ἀρπάζεσθαι· ἐν γὰρ τύτοις τὸ μὲν τελευταῖόν ἐσι τὸ τὴν χάριν ποιοῦν, τὸ “τὴν χῶραν μηκέτι ἀρπάζεσθαι,” διὰ τὸ ξένον τῷ δώρῳ καὶ τὴν ἴδιότητα. αὐτος δὲ ὁ τόπος τῆς χάριτος· εἰ

ambas aures perforatum; & ita res erat. Illud enim adjunctum, scil. ita res erat, ob concisam brevitatem venustatem gignit: si autem dilatum fuisset pluribus verbis, quod scil. haec vera erant, erat enim manifeste perforatus, narratio exilis fuisset loco venustatis.

138. Saepe autem etiam duae res per unam ostenduntur venustatis gratia, ut de Amazonie dormiente quidam dixit, quod *arcus intensus humi jacebat, & pharetra plena, scutum ad caput; cingula autem non solvunt*. In hoc enim & [Amazonum] institutum de cingulo [non solvendo] narratum est, & quod illa non solverat cingulum, duae res per unam dictio-
nem; & ex hac concisa brevitate elegans quiddam natum est.

139. Secundus autem locus est ab *ordine*: idem enim primum quidem positum, vel me-
dium, invenustum fit, in fine autem, venu-
stum, ut Xenophon inquit de Cyro, *Dat autem ipsi & dona, equum & vestem & tor-
quem, & agrum ejus non amplius diripi*: in his enim, ultimum est id quod venustatem ef-
ficit, scil. *Agrum ejus non amplius diripi*, propter novitatem doni & quod esset [Cyrus solo] proprium. Causa autem venustatis est locus: si utique primum positum fuisset, in-

εἰ γοῦν πρῶτον ἐτάχθη, ἀχαριστότερον δὲ οἶον,
ὅτι “δίδωσιν ἀντῷ δῶρα, τὴν τε χώραν μηκέτι
ἀρπάζεισθαι, καὶ ἵππον, καὶ σολῆν, καὶ σρεπτόν.”
νῦν δὲ προειπὼν τὰ εἰδισμένα δῶρα, τελευτᾶ-
νον ἐπήνεγκεν τὸ ξένον καὶ ἀηδεῖς, ἐξ ὧν ἀπάντων
συνῆκται ἡ χάρις.

ρμ. Αἱ δὲ ἀπὸ τῶν σχημάτων χάριτες δῆ-
λαι εἰσὶ, καὶ πλεῖσται παρὰ Σαπφοῖς. οἶον ἐκ τῆς
ἀναδιπλώσεώς πν τούτης τῷ παρθενίαν φη-
σὶ, “Παρθενία Παρθενία, ποῖ με λιπύσα οἴ-
χη.” ή δὲ ἀποκρίνεται τῷρος ἀντὴν τῷ ἀντῷ
σχήματι, “οὐκ ἔτι ἡζω τῷρος σὲ, ὅκ ἔτι ἡζω”
πλείων γὰρ χάρις ἐμφαίνεται, ἡ εἴτερος ἀπαξ
ἐλέχθη καὶ ἀνευ τῷ σχήματος. καί τοι ή ἀναδί-
πλωσις πρὸς δεινότητας μᾶλλον δοκεῖ ἐνρηθαί. ή
δὲ καὶ τοῖς δεινολάτοις καταχρῆται ἐπὶ χάριτος.

ρμα. Χαριεντίζεται δέ ποτε καὶ ἐξ ἀναφορᾶς
ώς ἐπὶ τῷ ἑσπέρῳ. “ἔστερε πάντα φέρεις (φησί)
Φέρεις οἶνον, Φέρεις αἶγα, Φέρεις μαλέρι παῖδα.”
καὶ γὰρ ἐνταῦθα ἡ χάρις ἐστὶν ἐκ τῆς λέξεως τῆς
Φέρεις, ἐπὶ τὸ ἀντὸν ἀναφερομένης. πολλὰς δὲ
ἄν τις καὶ ἄλλας ἐκφέροι χάριτας.

ρμβ. Γίνονται δέ καὶ ἀπὸ λέξεως χάριτες,
ἥγουν ἐκ μεταφορᾶς ώς ἐπὶ τῷ τέτλιγος, “Πτε-
ρύγων

venustus fuisset; ut, quod *dat ipsi dona, agrum ejus amplius non diripi, & equum, & vestem, & torquem.* Nunc vero cum antea narrasset usitata dona, ultimum intulit illud peregrinum & insuetum; ex quibus omnibus conflata est venustas.

140. Veneres autem quæ nascuntur è *figuris*, perspicuae sunt, plurimaeque apud Sapphonem, ut ex reduplicatione alicubi sponfa ad Partheniam inquit, *Παρθενία Παρθενία, ποιητε λιπτήσα ὄρχη;* *Parthenia! Parthenia!* quo, me *relicta, vadis?* haec autem respondet ipsi eadem figura, *Οὐκ ἔτι ηὗω πρὸς σὲ, οὐκ ἔτι ηὗω.* *Non amplius veniam ad te, non amplius veniam.* Major enim venustas apparet, quam si *temel dictum* esset & sine figura. Atqui reduplicatio ad terrores movendos potius inventa videtur: ea vero & gravissimis rebus utitur venustatis gratia.

141. Dicit autem Veneres aliquando etiam ex relatione: ut cum de vespere inquit, *Vesper! cuncta fers; fers vinum, fers capram, fers matri puellam:* etenim hic lepos existit è voce illa *φέρεις, fers,* quae ad idem referuntur. Multas autem alias [ex his figuris] posset quis promere Veneres.

142. Nascuntur & è verbo lepores, id est, è metaphora: ut de cicada, “*Πτερύγων δέπτο*

ρύγων δ' ὑπὸ κακχέφ λιγυρὰν αἰδάν. ὁ, τι ποτ' ἀν φλόγιον καδέταν ἐπιπλάμενον καταδείη."

ρηγ. Εκ συνδέτες τῷ ὄνόμαλος καὶ διηγραμβικῇ, "Δέσποια πλάτων μελανοπλερύγων, τατὶ δεινὸν πρὸ πλερύγων ἀυτὸ ποίησον" ἀ μάλιστα δὴ κωμῳδικὰ παύγνιά ἔσι καὶ σατύρια.

ρημδ. Καὶ ἔξ ιδιωτικῆς δὲ ὄνόμαλος γίνεται· ως ὁ Αριστότελης, "Οσω γάρ Φησὶ μονώτης είμι, Φιλομυθότερος γέγονα." καὶ ἐκ πεποιημένως· ως ὁ ἀυτὸς ἐν τῷ ἀυτῷ, "Οσω γάρ ἀυτίτης καὶ μονώτης είμι, Φιλομυθότερος γέγονα." τὸ μὲν γάρ "μονώτης," ιδιωτικωτέρως ἔδεις ἦδη ἔσι· τὸ δὲ "ἀυτίτης," πεποιημένον ἐκ τῷ ἀυτός.

ρημε. Πολλὰ δὲ ὄνόμαλα καὶ παρὰ τὴν Θέσιν τὴν ἐπὶ τίνος χαρίεντά ἔσιν· οἶον, "Ο γάρ ὅρνις ἔτος κόλαξ ἔσι καὶ κόλακος." ἐνταῦθα ή χάρις ἀπὸ τῷ σκῶφαι τὸν ὅρνιν καθάπερ ἀνθρωπον, καὶ ὅτι τὰ μὴ συνήδη ἔδετο ὄνόματα τῷ ὅρνιθι. αἱ μὲν οὖν τοιαῦται χάριτες παρὰυτας τὰς λέξεις.

ρημς. Εἴκ δὲ παραβολῆς καὶ ἐπὶ τῷ ἔξεχοντος ἀνδρὸς ή Σαπφώ Φησὶ, "πέρροχος ως ὅτ' ἀοιδὸς ὁ Λέσβιος ἀλλοδαποῖσιν" ἐνταῦθα γάρ χάριν ἐποίησεν ή παραβολὴ μᾶλλον ή μέγεθος. καὶ

ὑπὸ κακχέει λιγυρὰν ἀοιδάν· δ, τι ποτ' ἀν
φλογιον καθέταν ἐπιπλάμενον καταδείη."

143. E *composito verbo* & *dithyrambico*,
Δέσποτα πλεύτων μελανοπλεύγων, τετὶ δε-
νὸν πρὸ πλεύγων ἀντὸ ποίησον. quae maxime
accommodatae comoediis sunt & satyrorum
fabulis lusiones.

144. Et è *vulgari quoque verbo* nascitur:
ut cum Aristoteles inquit, *In quantum enim soli-
tarius sum, fabularum amantior factus sum*, E
verbo conficto, ut idem in eodem, *quanto enim
magis sum solus & solitarius, tanto magis fabula-
rum cupidus sum factus*. Illud enim μονώτης,
est pervulgatae communisque orationis ver-
bum, illud vero ἀνίτης factum est ex ἀντός.

145. Multa autem verba ex eo quod de
re aliqua *contra consuetudinem usurpantur*, le-
pida sunt, veluti, *avis enim haec parasita est
parasiti*. Hic enim lepos existit ex eo quod
in avem lusit ut in hominem, & quod mi-
nime usitata verba attribuit avi. Hi igitur
lepores ab ipsis verbis exoriuntur.

146. Praeterea ex collatione Sappho de vi-
ro qui supra *alios eminebat*, [venuste admo-
dum] inquit [caeteris] *antecellit, quemad-
modum Lesbius poëta alienigenis [poëtis:] hic
enim leporem potius genuit collatio quam
amplitudinem. Atqui licebat ipsi dicere, an-
tecellit,*

104 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

καί τοι ἐξῆν εἰπεῖν, πέρροχος ὥστερ ή σελήνη τῶν ἄλλων ἄστρων, ἢ ὁ ἥλιος ὁ λαμπρότερος, ἢ ὁ Καὶ ἄλλα ἐσὶ ποιητικώτερα.

ρμζ. Σώφρων δὲ καὶ ἀυτὸς ἐπὶ τῷ ὅμοιος εἶδος φησὶ, “ Σᾶσαι ὅσα Φύλλα καὶ κάρφεά τοι παῖδες τὸς ἄνδρας βαλλίζοντες οἵον περ φαντὶ φιλατές Τρῶας τὸν Αἴαντα τῷ πάλῳ” καὶ γάρ ἐνταῦθα ἐπίχαρις ή παραβολή ἐσι, καὶ τὸς Τρῶας διαπαίζοσα, ὥστερ παῖδας.

ρμη. Εἶσι δὲ τις ἴδιως χάρις Σαπφοική ἐκ μεταβολῆς, ὅταν τι εἰπεῖται μεταβάλληται, καὶ ὥστερ μείλανοήσειν· οἶον, “ Ὡψὶ δὴ φησι τὸ μέλανθρον ἀείρατε τέκλονες, γαμβρὸς, εἰσέρχεται Ἰσος” “ Αρη, ἄνδρὸς μεγάλῳ πολλῷ μείζων” ὥστερ ἐπιλαμβανομένη ἐστῆς, ὅτι ἀδυνάτῳ ἐχρήσατο ὑπερβολῆ, καὶ ὅτι ὑδεῖς τῷ “ Αρη ίσος ἐσι.

ρμδ. Τῷ δὲ ἀυτῷ εἶδος καὶ τὸ περὶ Τηλεμάχῳ ὅτι “ δύο κύνες δεδέατο πρὸ τῆς ἀυλῆς· καὶ δύναμαι καὶ τὰ ὄνόματα εἰπεῖν τῶν κυνῶν· ἀλλὰ τί ἄν μοι βέλοιτο τὰ ὄνόματα ταῦτα;” καὶ γάρ γετος μεταβαλλόμενος μεταξὺ ἡσεῖσατο καὶ ἀποστυγήσας τὰ ὄνόματα.

ρν. Καὶ ἀπὸ σίχῳ δὲ ἀλλοτρίων γίνεται χάρις· ως ὁ Αρισοφάνης σκώπιων πά τὸν Δία, ὅτι

veluti luna aliis sideribus, vel sol splendidior;
aut quaecunque alia magis propria poëtarum.

147. Sophron autem & ipse simili forma inquit, *Vide quomodo pueri foliis & festucis conjectis impetum in homines illas faciunt, quemadmodum dicunt Trojanos in Ajacem.* Etenim hic venusta est collatio, & quae illudit Trojanis tanquam pueris.

148. Est autem quaedam venustas proprie Sapphica ex [subita] mutatione consilii, ubi illa, re scil. aliqua jam enunciata, animum subito mutaverit, quasi dicti illius ipsam poenituerit: ceu inquit, *Altè jam superliminare extollite fabri, gener ingreditur aequalis Marti,* [saltem] *viro magno multo major:* tanquam reprehendens scipsum, quod impossibili usq; eset hyperbole, & quia nemo Marti aequalis est.

149. Ejusdem autem formae & illud de Telemacho, quod, *Duo canes ante regiam domum erant vincti: possem etiam canum ipsorum nomina ponere, verum quid mihi prodeffent nomina haec?* Etenim hic mutato consilio simul urbane lusit, nominibus illis silentio praeteritis.

150. Praeterea lepos exoritur ex versu alterius poëtae facete interposito. Ut Aristophanes irridens quodam loco Jovem, quod

O

non

106 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

ἢ κεραυνοῦ τὸς πονηρός, φησιν, “ἀλλὰ τὸν ἔαυτῷ
νεών οὐαλλεῖ καὶ Σύνιον ἄκρον Αθηνῶν” ὥστερ γοῦν
ἢκ ἔτι ὁ Ζεὺς καμῳδεῖσθαι δοκεῖ, ἀλλ’ “Ουρός,
καὶ ὁ σίχος ὁ Ουρητικός” καὶ ἀπὸ τότε πλείων
ἔσιν ἡ χάρις.

ρνα. “Ἐχγοι δέ τι σωμύλον καὶ ἀλληγορίαν τι-
νές” ὥστερ τὸ, “δελφοῖς παιδίον ὑμῶν ἀ κύων
φέρει.” καὶ τὰ Σώφρονος δὲ, τὰ ἐπὶ τῶν φερόν-
των. “ἐνθάδε ὡν κῆγω παρ’ ὑμμε τὸς ὄμότρι-
χας ἐξορμίζομαι, πλόον δοκάζων ποντίναι γὰρ
ἡδη τοῖς ταλικοῖς δε ταὶ ἄβκυραι.”

ρνβ. “Οσα τε ἐπὶ τῶν γυναικῶν ἀλληγορεῖ
οἶον ἐπ’ ίχθύων, “σωλῆνες * γλυκύκρεον κογ-
χύλιον χηρᾶν γυναικῶν λιχνέυμασιν” καὶ μιμι-
κώτερα τὰ τοιαῦτά ἔσι καὶ αἰσχρά.

ρνγ. Εἰςι δέ τις καὶ ἡ παρὰ τὴν προσδοκίαν
χάρις· ὡς ἡ τὸ Κύκλωπος, ὅτι “ὕσταλον ἔδομαι
Οὐτιν.” Οὐ γὰρ προσεδόκα τοιοῦτο ζένιον, ὅτε
Οδυσσέας, ὅτε ὁ ἀναγνώσκων. καὶ ὁ Αριστοφάνης
ἐπὶ τὸ Σωκράτης, “κάμψας ὀβελίσκον, φησὶν,
εἶτα διαβήτην λαβὼν, ἐκ τῆς παλαίστρας θο-
μάτιον ὑφείλετο.”

ρνζ. Ηδη μέντοι ἐκ δύο τόπων ἐνταῦθα
ἐγένετο ἡ χάρις. ἡ γὰρ παρὰ προσδοκίαν μόνον
ἐπη-

non impios fulminibus percutit, addit, sed, sua templa ferit & Sunium promontorium Attici agri. Tanquam igitur non amplius Jupiter notari videtur, sed Homerus & versus Homericus ; & ex hoc major existit lepos.

151. *Habent autem quiddam festivum & allegoriae quaedam: quemadmodum illud, [Videamus] populares, quaenam servus vester parturiens fert: & Sophronis illa quae de senibus prolata sunt; Hic cum & ipse sim, ad vos qui eiusdem coloris pilos habetis, canique & ipsi estis, navim adpello, tempus navigandi idoneum expectans; iis enim qui tot annorum sunt, quot ipsi sumus, anchorae jam in alto stant.*

152. Et quaecunque de mulieribus allegorice loquitur tanquam de piscibus, σωλῆνες, γλυκὺκρεον κορχύλιον χηρᾶν γυναικῶν λίχνευμασιν. Et aptiora mimis hujuscemodi omnia, & obscena sunt.

153. Est etiam quaedam venustas, quae
παρὰ προσδοκίαν dicitur: ut illa Cyclopis,
quod *postremum comedam Utin*, non enim ex-
pectabat tale munus aut Ulysses, aut qui legit.
Et Aristophanes de Socrate inquit, *Flectens*
obeliscum, deinde perpendiculum manusumens, à
palaestra vestimentum removit.

154. Jam enim ex duobus locis hic extitit
venustas. Non enim solum praeter expecta-
tionem id illatum est, sed neque respondit

ἐπηνέχθη, ἀλλ' ὃδι ἡκολύθει τοῖς προτέροις.
ἡ δὲ τοιαύτη ἀνακολυθία καλεῖται γρῖφος· ὥ-
στερ ὁ παρὰ Σώφρονι ῥητορέουσιν Βελίας· (ὓδεν
γὰρ ἀκόλυθον αὐτῷ λέγεται) καὶ παρὰ Μενάνδρῳ
δὲ ὁ πρόλογος τῆς Μεσσηνίας.

ρητ. Πολλάκις δὲ καὶ κῶλα ὅμοια ἐποίησε χά-
ρις. ὡς ὁ Αριστέλης, “ἐκ μὲν Αδηνῶν, φησιν,
ἐγὼ εἰς Στάγειρα ἤλθον, διὰ τὸν βασιλέα τὸν
μέγαν· ἐκ δὲ Σταγείρων εἰς Αδηνας, διὰ τὸν
χειμῶνα τὸν μέγαν.” καταλήξας γὰρ ἐν ἀμφο-
τέροις τοῖς κῶλοις εἰς τὸ αὐτὸν ὄνομα, ἐποίησε
τὴν χάριν. ἔαν' δι' οὖν ἀποκόψῃς τὸ ἐτέρῳ κώ-
λῳ τὸ Μέγαν, συναφαιρεῖται καὶ η ḡ χάρις.

ρητ. Καὶ κατηγορίαι δὲ ἀποκεκρυμμέναι ἐ-
νίοτε ὅμοιοῦνται χάρισιν. ὥστερ παρὰ Ξενοφῶντι
ὁ Ἡρακλείδης, ὁ παρὰ τῷ Σένετει προσιών
τῶν συνδείπνων ἐκάστῳ, καὶ πείνων δωρεῖσθαι
Σένετει ὅ, τις ἔχει· ταῦτα γὰρ καὶ χάριν τιὰ
ἐμφάνει, καὶ κατηγορίαι εἰσὶν ἀποκεκρυμμέναι.
Αἱ μὲν οὖν κατὰ τὴν ἐρμηνείαν χάριτες τοσαῦ-
ται, καὶ οἱ τόποι.

ρητ. Εὐ δὲ τοῖς πράγμασι λαμβάνονται χά-
ριτες ἐκ παροιμίας. Φύσει γὰρ χαρίεν πράγμα ἔστιν
ἡ παροιμία. ὡς ὁ Σώφρων μὲν, “* ἐπίης *,
ἔφη,

prioribus. Hujuscemodi autem inconsequen-
tia, vocatur grifus: quemadmodum Bulias,
qui apud Sophronem oratorem agit, (nihil
enim dicit quod cohaereat sibi ipsi;) & apud
Menandrum itidem prologus Messeniae.

155. Saepe autem & membra similia pe-
pererunt venustatem. Ut inquit Aristoteles,
*Ex Athenis Stagiram veni propter regem ma-
gnum: indeque Athenas redii propter hyemem
magnum.* Cum enim desierit in ambobus
membris in idem nomen, procreavit venusta-
tem. Quod si demferis ex alterutro mem-
bro illud $\mu\acute{e}γ\alpha\tau$, simul sustuleris leporem.

156. Et accusations utique reconditae
quandoque similes sunt leporibus. Quemad-
modum apud Xenophontem Heraclides, qui
vivebat cum Seuthe, accedens ad singulos
convivas, & hortans illos ut dono darent Seu-
thi, quod quisque eorum haberet: haec enim
& venustatem aliquam prae se ferunt, & ac-
cusions tectae sunt. Veneres igitur quae
in verbis existunt tot sunt, & loci.

157. In rebus autem ducuntur Veneres ex
proverbio. Natura enim venusta res est pro-
verbium. Ut Sophron, * $\acute{e}π\acute{e}ι\acute{s}$ * $\acute{e}\phi\eta\acute{\iota}\acute{\tau}\acute{o}\acute{v}$
 $\pi\acute{a}\acute{t}\acute{e}\acute{r}\acute{a}\acute{\pi}\acute{v}\acute{r}\acute{y}\acute{w}\acute{v}$. Et alio quodam loco inquit,

Ex

110 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

Ἐφη, ὁ τὸν πατέρα πνίγων.” καὶ ἀλλαχόδι πώ
φησὶν, “ ἐκ τῆς ὄνυχος γὰρ τὸν λέοντα ἔγρα-
ψεν, Τορύναν ἔξεσεν, Κύμιον ἔσπειρε.” καὶ
γὰρ δυσὶ παροιμίαις, καὶ τρισὶ ἐπ’ ἀλλήλοις χρῆ-
ται, ὡς ἐπιπληθύωνται ἀυτῷ αἱ χάριτες· σχε-
δὸν τε πάσας ἐκ τῶν δραμάτων ἀυτῇ τὰς πα-
ροιμίας ἐκλέξαι ἐσίν.

ρητ. Καὶ μῦθος δὲ λαμβανόμενος καρίως ἔν-
χαρίς ἐσίν. ἦτοι ὁ κείμενος, ὡς ὁ Αριστέλης
ἐστὶ τῷ αἰετῷ Φησὶν, ὅτι “ λιμῷ θνήσκοι, ἐπι-
κάμωιν τὸ δάμφος· πάσχει δὲ ἀυτὸς, ὅτι ἀν-
θρωπος ὁν ποτὲ, ηδίκησε ξένον.” ὁ μὲν οὖν τῷ
κειμένῳ μύθῳ κέχρηται καὶ κοινῶ.

ρνδ. Πολλὰς δὲ καὶ προσπλάσσομεν προσφό-
ρες καὶ οἰκείες τοῖς πράγμασιν· ὥστερ τις περὶ
αἰλύρων λέγων, ὅτι “ συμφεύγει τῇ σελήνῃ καὶ
ὁ αἴλυρος, καὶ συμπαχύνεται, προσέπλασσεν, ὅ-
τι “ ἐνθεν καὶ ὁ μῦθος ἐσίν, ὡς η σελήνη ἐτεκε
τὸν αἴλυρον.” ὃ γὰρ μόνον κατ’ ἀυτὴν τὴν πλά-
σιν ἐσαὶ η χάρις, ἀλλὰ καὶ ὁ μῦθος ἐμφαίνει
χαρίεν τι, αἴλυρον ποιῶν σελήνης παιᾶ.

ρξ. Πολλάκις δὲ καὶ ἐκ Φόβῳ ἀλλασσομένη γί-
νεται χάρις, ὅταν διακενῆς τις Φοβῆ· οἷον τὸν
ἱμάντα ὡς ὄφιν, ἢ τὸν κρίσανον ὡς χάσμα τῆς
γῆς· ἀπερ καὶ ἀυτὰ κωμωδικώτερά ἐσι. . . ρξα.

Ex ungue enim leonem pinxit. Torynan edolavit. Cuminum sevit. Etenim duobus proverbiis & tribus superinductis utitur, ut lepores sibi numero crescant: fermeque cuncta ex fabulis ipsius proverbia licet feligere.

158. Et fabula cum usurpatum tempestive, venusta est. Sive vetus: ut Aristoteles de aquila inquit, quod *fame perit, rostrum intorquens: ita autem plectitur, quia cum olim homo esset, injuria hospitem affecit.* Hic igitur vetera fabula usus est, & communi.

159. Multas autem praeterea [fabulas] finimus utiles & accommodatas rebus: veluti quidam de fele dicens, quod una cum luna extenuaretur, & pinguisceret, ad finxit; *hinc & fabula exorta est, quod luna peperit felem.* Non enim tantum ex ipso commento extitit lepos, sed etiam fabula prae se fert lepidum quiddam, quae facit felem lunae filiam.

160. Saepe autem & ex timore [subito] immutato nascitur venustas, quando frustra & sine causa, aliquis perterritus fuerit, veluti qui cingulum ut serpentem [timuerit,] vel furnum ut hiatum telluris: quae sane & ipsa magis apta comoediis sunt.

161. Et

ρέα. Καὶ εἰκασίαι δέ εἰσιν ἐυχάριτες, ἀν τὸν ἀλεκτρυόνα Μῆδῷ εἰκάσης, ὅτι τὴν κυρβασίαν ὄρθην φέρει· βασιλεῖ δὲ, ὅτι πορφύρεός ἐσιν, ἢ ὅτι βοήσαντος ἀλεκτρυόνος ἀναπηδῶμεν, ὥστερ καὶ βασιλέως βοήσαντος, καὶ φοβύμενα.

ρέβ. Εἴκ δὲ ὑπερβολῶν χάριτες μάλιστα αἱ ἐν ταῖς κωμῳδίαις· πᾶσα δὲ ὑπερβολὴ ἀδύνατος. ὡς Αρισοφάνης ἐπὶ τῆς ἀπλησίας τῶν Περσῶν φησιν, ὅτι “ ὥπλιν βῆς κριβανίτας ἀντὶ ἄρτων.” ἐπὶ δὲ τῶν Θρακῶν ἔτερος, ὅτι “ Μηδόκης ὁ βασιλέυς βῆν ἔφερεν ὅλον ἐν γνάθῳ.”

ρέγ. Ταῦ δὲ αὐτῷ εἰδὺς καὶ τὰ τοιαῦτά ἐσιν, “ ὑγιέστερος κολοκύντης” καὶ, “ Φαλαχρότερος ἐυδίας” καὶ τὰ Σαπφικά, “ πολὺ πακτίδος ἀδυμελεσέρα· χρυσῷ χρυσοτέρα.” πᾶσαι γάρ αἱ τοιαῦται χάριτες ἐκ τῶν ὑπερβολῶν ἐυρηται, καὶ τοι διαφέρουσι.

ρέδη. Διαφέρουσι δὲ τὸ γελοῖον καὶ ἐυχαρίπρωτα μὲν τῇ ὑλῇ χαρίτων μὲν γάρ ὑλη, νυμφαῖοι κῆποι, ἔρωτες, ἀπέρ το γελάτας· γέλωτος δὲ, “ Ίρος καὶ Θερσίτης. τοσῦτον οὖν διογσιν, ὅσον ὁ Θερσίτης ταῦ ἔρωτος.

ρέε. Διαφέρουσι δὲ καὶ τῇ λέξει αὐτῇ· τὸ μὲν γάρ ἐυχαρίπρι μετὰ κόσμου ἐκφέρεται καὶ διάστομά-

161. Et imagines utique sunt venustae, si *gallum* Medo similem dicas, quia cristam rettam fert; regi autem, quia purpureus est, vel quia cum clamârit gallus subsilimus, non secus atque cum rex clamat, & metuumus.

162. Ex hyperbolis autem Veneres maxime exoriuntur, quae frequentantur in comoediis; omnis enim hyperbole impossibilis est. Ut Aristophanes de ingluvie Persarum inquit, quod *assabant boves in furno pro panibus*: de Thracibus vero alter, quod *Medoces rex integrum bovem gestabat in mala*.

163. Ejusdem autem generis & hujuscemodi sunt, *Magis. sanus coloquinta*: &, *Magis calvus serenitate*: & illa Sapphonis, *Multo pactide in cantu suavior; magis aurea auro*. Omnes enim hujuscemodi Veneres, ex hyperbolis profecti sunt, etsi discrepant inter se.

164. Distant autem inter se, ridiculum ac venustum: primum quidem *materja*: Venerum namque materia sunt, *nympharum horti, cupidines*; quae quidem res non ridentur: risus autem, *Irus & Thersites*. Tantum igitur inter se distabunt, quantum Thersites à Cupidine.

165. Distant autem & *dictione ipsa*; venustum enim cum ornatu profertur, & verbis

των καλῶν, ἃ μάλιστα ποιεῖ τὰς χάριτας. οἶον τὸ, “ποικίλλεται μὲν γαῖα πολυσέφανος” καὶ τὸ, “χλωρηῆς ἀηδῶν.” τὸ δὲ γελοῖον καὶ ὄνομάτων ἐσὶν ἐυτελῶν καὶ κοινωτέρων ὥσπερ ἔχει, “ὅσον γάρ ἀυτίτης καὶ μονώτης εἰμὶ, φιλομυθότερος γέγονα.”

ρξ5. Εἴπειλα ἀφανίζεται ὑπὸ τῆς κόσμου τῆς ἐρμηνείας, καὶ ἀντὶ γελοίων θαῦμα γίνεται. αἱ μέντοι χάριτές εἰσι μετὰ σωφροσύνης· τὸ δὲ ἐκφράζειν τὰ γελοῖα ὄμοιόν ἐσι καὶ καλλωπίζειν πίθηκον.

ρξ6. Διὸ καὶ ἡ Σαπφώ περὶ μὲν κάλλος ἀδύστα, καλλιεπής ἐσι καὶ ηδεία· καὶ περὶ ἐρώτων δὲ καὶ ἀέρος, καὶ περὶ ἀλκυόνος· καὶ ἅπαν καλὸν ὄνομα ἐνύφανται ἀυτῆς τῇ ποιήσει· τὰ δὲ καὶ ἀυτὴν εἰργάσατο.

ρξ7. Αλλως δὲ σκώπιει τὸν ἀγροῖκον νυμφίον, καὶ τὸν θυρωρὸν τὸν ἐν τοῖς γάμοις, ἐυλεέσατα καὶ ἐν πεζοῖς ὄνόμασιν μᾶλλον ἢ ἐν τωμητικοῖς· ὥσε αὐτῆς μᾶλλόν ἐσι τὰ παιήματα ταῦτα διαλέγεσθαι ἢ ἄδειν, ψδῆ ἀν ἀρμόσαι πρὸς τὸν χορὸν, ἢ πρὸς τὴν λύραν, εἰ μή τις εἴη χορὸς διαλεκτικός.

ρξ8. Μάλιστα δὲ διαφέρεσσι καὶ ἐκ τῆς προαιρέσεως. γάρ ὄμοια προαιρεῖται ὁ ἐυχάριστος καὶ ὁ γελωτοποιῶν. ἀλλ' ὁ μὲν, ἐυφραίνειν, ὁ δὲ, γελασθῆ-

pulcherrimis, quae in primis pariunt Veneres. Veluti ποκίλλεται μὲν γαῖα πολυσέφανος, i. e. *Variegatur tellus multis florum corollis*: & illud, Χλωρηὶς ἀηδῶν. Ridiculum autem, & verborum est humilium, & communiorum: cuiusmodi est, ὅσον γὰρ, &c. i. e. *quanto magis solus & solitarius sum, tanto magis fabularum sum cupidus.*

166. Deinde extinguitur [ridiculum] per distinctionem ornatam, & pro ridiculo miraculum [vanissimum] efficitur. Veneres sane sunt cum modestia: ornare autem verbis ridicula, simile est atque simiam decorare.

167. Quare & Sappho de pulchritudine canens, utitur verbis pulchris, & tota suavis est, & de *cupidinibus* utique, & de *aëre*, & de *halcyone*, & omnia [fere] verba pulchra ipsius poësi intexta sunt: nonnulla autem & ipsa fabricata est.

168. Aliter autem irridet agrestem sponsum, & janitorem qui versatur in nuptiis, valde humiliter & pedestribus potius verbis quam poëticis. Quapropter haec ipsius poëmata recitationi magis quam cantui apta sunt: neque accommodari possunt ad chorum, vel ad lyram, nisi sit chorus qui rem aliquam simpliciter enarrat.

169. Maxime autem distant & ex *voluntate*: non enim similia vult qui delectatur leporibus & qui risum concitat; verum alter eo-

116 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

λαθῆναι· καὶ ἀπὸ τῶν ἐπακολυθούντων δὲ· τοῖς
μὲν γὰρ, γέλως· τοῖς δὲ, ἔπαινος.

ρο. Καὶ ἐκ τόπῳ· ἐνθα μὲν γὰρ γέλωτος τέ-
χναι καὶ χαρίτων, ἐν Σατύρῳ καὶ ἐν κωμῳδίαις.
τραγῳδία δὲ χάριτας μὲν ταραλαμβάνει ἐν πολ-
λοῖς. ὁ δὲ γέλως ἐχθρὸς τραγῳδίας· γάρ ἐ-
πινοήσειν ἄν τις τραγῳδίαν παιζεῖσαν· ἐπεὶ σά-
τυρον γράψει ἀντὶ τραγῳδίας.

ροα. Χρήσονται δέ ποτε καὶ οἱ Φρόνιμοι γελοί-
οις πρὸς τε τὰς καιρός· οἷον ἐν ἑορταῖς, καὶ ἐν συμ-
ποσίοις.

ροβ. Καὶ ἐν ἐπιπλόξεσι δὲ πρὸς τὰς τρυφε-
ροτέρους· ως “οὐδὲν τηλαυγῆς θύλακος,” καὶ “ηἱ
Κράτηλος ποιητική,” καὶ “φακῆς ἐγκώμιον.” ἀν-
άλαγνῷ τις ἐν τοῖς ἀσώτοις. τοῦτος δὲ ως τὸ
πλέον, καὶ οὐ κυνικὸς τρόπος· τὰ γὰρ τοιαῦτα γε-
λοῖα χρείας λαμβάνει ταῖς καὶ γνώμης.

ρογ. Εἴσι δὲ καὶ τῷ ἔθνει τις ἐμφασις ἐκ τῶν
γελοίων, καὶ ηἱ παγνιας ηἱ ἀκολασίας· ως καὶ “τὸν
οἶνον τὸν προχυτέντα ἐπισχῶν τὰ σπήλαια
ἀντὶ οἰνέως.” ηἱ γὰρ ἀντίθεσις, ηἱ περὶ τὰ ὄνό-
ματα, καὶ ηἱ φροντίς, ἐμφαίνει τινὰ φυχρότητα
ηἴδης καὶ αὐαγωγίαν.

ροδ. Περὶ δὲ σκωμμάτων μὲν, * οἷον εἰκασία
τις

DE ELOCUTIONE. 117

rum oblectare, alter vero rideri. Et à *consequentibus* utique: his enim, risus comitatur; his vero, laus.

170. Et ex *loco*: his enim risus artes & leporum, in *satyro* & *comoediis*. Tragoedia autem *Veneres* quidem recipit in multis, risus autem inimicus *tragoediae*; neque enim cogitaret aliquis *tragoediam* ludentem; quia *satyram* scriberet pro *tragoedia*.

171. Utentur autem aliquando, & prudentes ridicule ad tempora quaedam, veluti in festis diebus & conviviis.

172. Et in increpationibus adversus deliciatores: ut, *telauges thylacus*, & *Cratetis poetica*, & *lentis laudatio*, si legerit aliquis ad luxuriosos. Hujuscemodi autem est fere & cynica ratio: etenim hujuscemodi ridicula praecepsi ordinem adsumunt, & sententiae.

173. Est autem & morum quaedam declaratio ex ridiculis, & vel lusionis, vel intemperantiae: veluti $\tauὸν\ οἴνον\ τὸν\ προχυθέντα\ ἐπισχών\ τὰ\ ασηλαστὰ\ ἀντὶ\ οἴνεως$. oppositio enim quae in nominibus existit & cura, declarat quoddam frigus morum & animum inculatum.

174. De dicteriis quidem, * tanquam ima-
ga

118 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

τίς ἐσιν. * ἡ γὰρ ἀντίθεσις ἐυτράπελος. χρήσονται τε ταῖς τοιαύταις εἰκασίαις ὡς Αἴγυπτία κληματὶς, μακρὸν καὶ μέλανα. καὶ τὸ Θαλάσσιον ωρόβατον, τὸν μῶρον τὸν ἐν τῇ θαλάσσῃ. Τοῖς μὲν τοιάτοις χρήσονται. εἰ δὲ μὴ, φευξάμενα τὰ σκώμματα ὥστερ λοιδορίας.

ροε. Ποιεῖ δὲ ἔυχαρι τὴν ἐρμηνείαν καὶ τὰ λεγόμενα καλὰ ὄνόματα. ὠρίσατο δὲ ἀντὰ Θεόφραστος γέτως, “Κάλλος ὄνόματός ἐσι τὸ πρὸς τὴν ἀκοὴν, ἢ πρὸς τὴν ὄψιν ηδὲ, ἢ τὸ τῇ διανοίᾳ ἔντιμον.”

ροσ. Πρὸς μὲν τὴν ὄψιν ηδέα τὰ τοιαῦτα, “Ροδόχροον, Ανδοφόρος χρόας.” ὅσα γὰρ δράται ηδέως, ταῦτα καὶ λεγόμενα καλά ἐσι πρὸς δὲ τὴν ἀκοὴν, “Καλλίσραλος, Αννοῶν.” ἦτε γὰρ τῶν λάμδα σύμκρυσις ηχῶδες τι ἔχει, καὶ η τῶν νῦν γραμμάτων.

ροζ. Καὶ ὅλως, τό, ν, δὶ ἐυφημίαν ἐφέλκονται οἱ Αττικοὶ, “Δημοσθένην” λέγοντες καὶ “Σωκράτην” τῇ διανοίᾳ δὲ ἔντιμα τὰ τοιαῦτά ἐσι, οἷον τὸ “Ἄρχαιοι,” ἀντὶ τοῦ “παλαιοῖ” ἔντιμότερον. οἱ γὰρ ἀρχαῖοι ἀνδρες ἔντιμότεροι.

ροη. Παρὰ δὲ τοῖς μαστικοῖς λέγεται τι ὄνομα λεῖον, καὶ ἔτερον τραχὺ, καὶ ἄλλο ἐυπαγές, καὶ ἄλλο ὄγκηρόν.

ροζ.

go quaedam est: * oppositio enim faceta. Utentur autem hujuscemodi imaginibus: ut Aegyptia clematis, longum & atrum hominem: & Marina ovis, stultum in mari. Hujuscemodi quidem utentur: secus, fugiemus dictoria tanquam scurrilitates.

175. Efficiunt autem lepidum genus orationis, & ea quae dicuntur pulchra vocabula. Definit autem ipsa Theophrastus sic, *Pulchritudo nominis est quod ad auditum, vel aspectum jucundum est, vel quod est sententia honestum.*

176. Ad aspectum autem, jucunda hujuscemodi sunt, ῥοδόχροον, ἀνθοφόρος χρόας. Quaecunque enim jucunde videntur, haec & cum dicuntur pulchra sunt. Ad auditum autem, Καλλίσραλος, Αννοῶν· concursus enim horum λλ sonorum quiddam habet, & ille etiam νν literarum.

177. Et demum Attici ν ob suavem sonum attrahunt, Δημοσθένη dicentes & Σωκράτην. Propter sententiam autem plena dignitatis ejusmodi sunt, ceu Αρχαῖοι, pro, παλαιοὶ honestius est; ἀρχαῖοι enim sunt viri honore digniores.

178. Apud musicos autem dicitur quoddam nomen *leve*, & alterum *asperum*, & aliud *compactum*, & aliud *tumidum*.

179. *Le-*

120 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

ροθ. Λεῖον μὲν οὖν ἐστιν ὄνομα, τὸ διὰ Φω-
νηέντων ἢ πάντων ἢ διὰ πλειόνων οἶον “Αἴας.”
τραχὺ δὲ, οἶον “Βέβρωκε.” καὶ ἀντὸ δὲ τῦτο τὸ
τραχὺ ὄνομα κατὰ μίμησιν ἐγενήνεκται ἔστι.
ἐυπαγὲς δὲ ἐπαμφοτερίζον, καὶ μεμιγμένον ἵστις
τοῖς γράμμασι.

ρπ. Τὸ δὲ ὄγκηρὸν ἐν τρισὶν, πλάτει, μήκει,
πλάσματι οἶον, “Βροντὰ,” ἀντὶ τοῦ “Βρονῆ.”
καὶ γὰρ τραχύτητα ἐκ τῆς προτέρας συλλαβῆς
ἔχει· καὶ ἐκ τῆς δευτέρας, μῆκος μὲν διὰ τὴν μα-
κρὰν, πλατύτητα δὲ διὰ τὸν δωρισμόν πλατέα
λαλῶσι γὰρ πάντα οἱ Δωριεῖς.

ρπα. Διόπερ ὃδὲ ἐκωμώδειν δωρίζοντες, ἀλλὰ
πικρῶς ἥττικίζον. ή γὰρ ἀττικὴ γλῶσσα συνε-
στραμμένον τι ἔχει καὶ δημοτικὸν, καὶ ταῖς τοικύ-
ταις ἐυτραπελίαις πρέπον. Ταῦτα μὲν δὴ
παρατεχνολογίαθω ἄλλως. τῶν δὲ εἰρημένων ὄ-
νομάτων τὰ λεῖα μόνα ληπίέον, ὡς γλαφυρόν
τι ἔχοντα.

ρπβ. Γίνεται δὲ καὶ ἐκ συνδέσεως τὸ γλαφυ-
ρόν· ἔστι μὲν οὖν ὁ ἁδίον περὶ τρόπῳ τῷ τοιώδε
εἰπεῖν· ὃδὲ γὰρ τῶν πρὶν εἴρηται τινὶ περὶ γλα-
φυρᾶς συνδέσεως· κατὰ τὸ δυνατὸν δὲ ὅμως πει-
ρατέον λέγειν.

ρπγ. Τά-

179. *Laeve* igitur nomen est, quod ex vocalibus, sive totum, sive magna ex parte constat; ut *Aias* asperum autem, ut *βέλεψης*. & ipsum utique hoc asperum nomen cum imitatione sui ipsius prolatum. *Compactum* autem anceps, & mixtum aequaliter literis.

180. *Tumidum* autem in tribus, latitudine, longitudine, conformatione: ceu, *βροντή* pro *βροντή*. Etenim asperitatem ex priore syllaba habet; & ex secunda, longitudinem quidem propter productam; latitudinem autem, propter consuetudinem Dorum: lata enim omnia loquuntur Dores.

181. Quare neque cum aliquos notabant utebantur Dorico sermone, sed amarè Atticis fabant: lingua enim Attica rotundum quidam habet & populare, & hujuscemodi urbanitatibus aptum. Haec sane praeter institutum proleta sint: è dictis autem nominibus laevia sola sumenda, ut elegans quiddam habentia.

182. Nascitur autem & ex compositione elegantia. Non est sane proclive de hujuscemodi modo disputare: neque enim quicquam traditum est à superioribus [scriptoribus] de eleganti compositione: pro viribus tamen conandum est dicere.

Q

183. For-

ρπγ. Τάχα γάρ δὴ ἔσαι τις ἡδονὴ καὶ χάρις, εἰνὶ ἀρμόζωμεν ἐκ μέτρων τὴν σύνδεσιν, ηδὲ ὅλων, ηδὲ ἡμίσεων· ὃ μὴν ὥστε Φαίνεσθαι ἀυτὰ μέτρα ἐν τῷ συνειρημῷ τῶν λόγων. ἀλλ’ εἰ διαχωρίζοι τις καθ’ ἐν ἐκάστον καὶ διακρίνοι, τότε δὴ ὑφ’ ημῶν αὐτῶν φωρᾶσθαι μέτρα ὄντα.

ρπδ. Κανὸν μετροειδῆ δὲ ηδὲ, τὴν ἀυτὴν ποιήσει χάριν· λανθανόντως δέ τοι παραδύεται ηδὲ τῆς τοιαύτης ἡδονῆς χάρις. καὶ ταλεῖσον μὲν τὸ τοιότον εἶδός ἔσι παρὰ τοῖς Περιπατητικοῖς, καὶ ταρά Πλάτωνι, καὶ παρὰ Ξενοφῶντι, καὶ Ἡροδότῳ· τάχα δὲ καὶ ταρά Δημοσθένει τολλαχῇ. Θυκυδίδης μέντοι πέφευγε τὸ εἶδος.

ρπε. Παραδείγματα δὲ ἀυτῷ λάβοι τις ἄν τοιάδε. οἶον ὡς ὁ Δικαίαρχος, “ἐν Ελέα, φησι, τῆς Γταλίας, ἀρεσβύτην ἡδη τὴν ἡλικίαν ὄντα.” τῶν γάρ κώλων ἀμφοτέρων αἱ ἀπολήξεις μετροειδές τι ἔχοσι· ὑπὸ δὲ τῷ εἰρμῷ καὶ τῆς συναφείας, κλέπτεται μὲν τὸ μετρικὸν, ἡδονὴ δὲ γκ ὀλίγη ἔπειτι.

ρπς. Πλάτων μέντοι ἐν τολλοῖς ἀυτῷ τῷ ἀνθρώπῳ γλαφυρός ἔσιν ἐκτελαμένω πως, καὶ γέτε ἐδραν ἔχοντι, γέτε μῆκος· τὸ μέν γάρ, ἴσχυὸν καὶ δεινόν· τὸ δὲ μῆκος, μεγαλοπρεπές· ἀλλ’ οἶον ὁλίθῳ

183. Fortasse enim existat voluptas quae-dam ac lepos, si construxerimus ex versibus compositionem, five integris, five dimidiatis. Non tamen ut ipsi versus appareant in continuatione orationis. Sed si separarit aliquis singillatim illos & distinxerit, tunc demum à nobis ipsis deprehendantur esse versus.

184. Si praeterea versus speciem tantummodo habuerint, eandem gignent venustatem: latenter autem irrepit venustas ex hujuscemodi voluptate. Et plurima quidem hujuscemodi species est apud Peripateticos, & apud Platonem, & apud Xenophonem, & Herodotum, fortasse etiam apud Demosthenen multis locis, Thucydides tamen fugit hanc speciem.

185. Exempla autem ipsius sumeret aliquis haec: veluti Dicaearchus inquit, ἐν Ελέα τῆς Ιταλίας, πρεσβύτην ἥδη τὴν ἡλικίαν ὄντα· amborum enim membrorum exitus quiddam continent, quod similitudinem habet versus; ob connexionem autem, & continuationem oculitur quicquid metrici habet; voluptas vero non parva subest.

186. Plato sane multis in locis ipso [verborum] rythmo elegans est, ubi [scil. rythmus] modice extenditur, ita ut neque sedem [nimis abruptam] habeat, neque longitudinem: horum enim alterum subtile est & grave, longitudine vero magnificum: sed membra rei cuidam lubricae similia sunt, neque in totum nu-

λιόθω τινὶ ἔσικε τὰ κῶλα, καὶ ὅτε μέτροις παντάπασιν, ὅτε ἀμέτροις· οἷον ἐν τῷ περὶ μετακῆς λόγῳ ἐπ’ ἄμφω, “Νῦν δὴ ἐλέγομεν.”

ρητ. Καὶ πάλιν, “μινυρίζων τέ καὶ γεγανωμένος ὑπὸ τῆς ωδῆς διατελεῖ τὸν βίον ὅλον.” καὶ πάλιν, “τὸ μὲν πρῶτον, εἴ τι θυμοειδὲς εἶχεν, ὥστερ σιδηρὸν ἐμάλαξεν.” Ὅτω μὲν γὰρ γλαφυρὸν καὶ ωδικὸν σαφῶς. εἰδοῦλον ἀνατρέψας εἴποις, “ἐμάλαξεν ὥστερ σιδηρὸν,” ἢ “διατελεῖ ὅλον τὸν βίον,” ἐξέλοις τῷ λόγῳ τὴν χάριν ἐν αὐτῷ ῥυθμῷ ὁσαν· γὰρ δὴ ἐν τῇ διανοίᾳ, ὁδοῦ ἐν ταῖς λέξεσιν.

ρητ. Καὶ περὶ τῶν μετακῶν δὲ ὄργανῶν πάλιν χαριέντως ἥρμοσεν, ἐν οἷς δὴ φησιν, “λύρα δὴ σοι λείπεται κατὰ πόλιν.” εἰ γὰρ ἀνατρέψας εἴποις, “κατὰ πόλιν λείπεται,” μεταρμόσαμένω τοιήσεις ὄμοιον.

ρητ. Τότε δὲ ἐπιφέρει “καὶ αὖτε κατ’ ἀγρός τοῖς ποιμέσι σύριγξ ἀν τις εἶη” τῇ γὰρ ἐκτάσει καὶ τῷ μήκει, πάνυ χαριέντως μεμίμηται τρόπον τινὰ ἥχον σύριγγος· ἔσαι δὲ δῆλον, εἴτις μετασυνθετέος λέγοι καὶ τῷτο.

ρητ. Περὶ μὲν δὴ τῷ κατὰ σύνθεσιν γλαφυρῷ ἐπιφανομένῳ, τοσαῦτα, ως ἐν δυσκόλοις. εἰρηταί δὲ καὶ περὶ τῷ χαρακτῆρος τῷ γλαφυρῷ, ἐν ὅσοις

meris metricis adsimilantur, neque orationi pedestri; veluti in disputatione de musica, ante & post haec verba, νῦν δὴ ἐλέγομεν.

187. Et rursus, μινυρίζων &c. i. e. *in canticis animum delinientibus aetatem suam consumit*. Et rursus, τὸ μὲν πρῶτον, &c. i. e. *primum quidem si quid iracundum habebat tanquam ferrum emollit*. Sic enim elegans, & canorum apertè. Si autem everfa [structura] illa dixeris, ἐμάλαξεν ὥσπερ σίδηρον, vel διατελεῖ ὄλον τὸν βίον, abstuleris ex oratione omnem leporem qui in ipsis numeris residet: minime autem in sententia aut in verbis [per se.]

188. Et de musicis utique instrumentis rursus lepide aptavit verba, ubi scil. inquit, *Lyra itaque tibi restat in civitate [utilis.]* Si namque everfa coagmentatione illa dixeris, κατὰ πόλιν λείπεται, efficies quiddam simile ei qui longe diversam structuram molitur.

189. Huic autem adjungit, & *fistula in agris pastoribus commoda*: extensione enim & longitudine, valde venuste imitatus est aliquo modo sonum fistulae. Erit autem id planum, si aliquis mutata structura idem dixerit.

190. *De venusto* igitur, quod ex verborum structura oritur, tot, ut in re perdifficili [sint dicta.] Dictum est etiam de charactere *venusti*, quibus ex rebus & quomodo dignitur.

Quem-

καὶ ὅπως γίνεται· καθάπερ δὲ τῷ μεγαλοπρεπεῖ παρέκειτο ὁ Φυχρὸς χαρακτὴρ, ὃτῳ τῷ γλαφυρῷ παράκειται τις δημαρτημένος· ὄνομάζει δὲ ἀυτὸν τῷ κοινῷ ὄνοματι κακόζηλον. γίνεται δὲ ἀν καὶ οὗτος ἐν τρισὶν, ὥσπερ καὶ οἱ λοιποὶ πάντες.

ρῆσα. Εὐ διανοία μὲν ὡς ὁ εἰπών, “Κένταυρος ἐαυτὸν ἵππεύων.” καὶ ἐπὶ τῷ βιβλευομένῳ Αλέξανδρῳ δρόμον ἀγωνίσασθαι ὀλυμπιάσιν, ἐφ τις ὃτως, “Αλέξανδρε, δράμε σὺ τῆς μητρὸς τὸ ὄνομα.”

ρῆσβ. Εὐ δέ ὄνόμασι γίγνοιτο ἀν ὃτως οἶον, “ἐγέλα πά ρόδον ἡδύχροον” ἢτε γάρ μεταφορά η “ἐγέλα,” πάνυ μετάχθιται ἀπρεπῶς· καὶ τὸ σύνδειον, τὸ “ἡδύχροον,” ὃδος ἐν ποιήμασι θείη ἀν τις ἀκριβῶς σωφρονῶν. ἢ ὡς τις εἴπειν, “ὅτι δέ γε ταῖς ὑπεσύριζε πίτυς αὔρας.” περὶ μὲν δὴ τὴν λέξιν ὃτῳ.

ρῆσγ. Σύνδεσις δὲ ἀναπαυσική, καὶ μάλιστα ἐσικῆτα τοῖς κεκλασμένοις καὶ ἀσέμνυοις μέτροις, οἷα μάλιστα τὰ σωτάδεια διὰ τὸ μαλακώτερον, “σκύλας καύματι κάλυψον” καὶ, “σείων μελίνην πηλιάδα δεξιὸν κατ’ ὄμον,” ἀντὶ τῷ, “σείων πηλιάδα μελίνην κατὰ δεξιὸν ὄμον.” ὅπερ γάρ μεταμεμορφωμένω ἔοικεν ὁ σίχος, ὥσπερ οἱ μυθευό-

Quemadmodum autem magnificae propinqua erat frigida forma, sic venustae propinqua est quaedam vitiosa. Nominant autem ipsam communi nomine *κακόζηλον*, [sive malam affectionem.] Nascitur vero & ipsa ex tribus, quemadmodum & reliquae omnes.

191 In sententia quidem: quemadmodum qui dixit, *Centaurus se ipsum equitans*. Et de Alexandro deliberante, utrum in Olympico certamine curreret, quidam ita dixit, *Alexander curre matris tuae nomen*.

192. In verbis autem ita nasceretur, veluti, *subrisit rosa suavicolor*. Metaphora enim illa *subrisit*, indecorum admodum annectitur; & verbum illud compositum *suavicolor*, ne in poëmate quidem aliquis poneret bene sanus. Vel, ut quidam dixit, quod, *subfistulabat pipus auris*. In dictione sane hoc pacto.

193. [*Κακοζήλον* etiam gignit] compositio anapaestica, & quae maxime similis est fractis, & sine ulla dignitate versibus qualia & maxime sunt Sotadea, ut mollia; *Σκύλας καύματι κάλυψον*, & *Σείων μελίνη πηλιάδα δεξιὸν κατ' ὄμον*, pro illo *σείων πηλιάδα μελίνη κατὰ δεξιὸν ὄμον*. versus enim videtur in aliam formam

Θευόμενοι ἐξ ἀρρένων μεταβάλλειν εἰς θηλείας.
τοσάδε μὲν καὶ περὶ κακοζηλίας.

ρεθ. Εἶπι δὲ τῷ ισχυρῷ χαρακτῆρος, ἔχοιμεν
αὖν καὶ πράγματα ἵσως τινὰ μικρὰ καὶ τῷ χαρα-
κτῆρι πρόσφορα· οἶον, τὸ παρὰ Λυσία, “οἰκίδιον
ἔσι μοι διτλοῦν, ἵσα ἔχον τὰ ἄνω τοῖς κάτω.”
τὴν δὲ λέξιν εἶναι πᾶσαν χρὴ κυρίαν καὶ συνήθη,
μικρότερον γάρ τὸ συνεδέσερον πάντων. τὸ δὲ
ἀσύνηθες καὶ μετενηγμένον, μεγαλοπρεπές.

ρεθ. Καὶ μηδὲ διτλᾶ ὄνόματα τιθέναι· τῷ
γάρ ἐναντίον χαρακτῆρος καὶ ταῦτα. μὴ δὲ μὴν
πεποιημένα, μηδὲ ὅσα ἄλλα μεγαλοπρέπειαν
ποιεῖ, μάλιστα δὲ σαφῆ χρὴ τὴν λέξιν εἶναι. τὸ
δὲ Καφὲς ἐν τιθέναι.

ρεθ. Πρῶτα μὲν ἐν τοῖς κυρίοις· ἔπειτα ἐν
τοῖς συνδεδεσμένοις. τὸ δὲ ἀσύνδετον καὶ διαλε-
μένον ὅλον, ἀσαφὲς πάν. ἀδηλος γάρ η ἐκάστη
κιώλες ἀρχὴ διὰ τὴν λύσιν, ὥστε τὰ Ήρακλεί-
τα· καὶ γάρ ταῦτα σκοτεινά ποιεῖ τὸ πλεῖστον
η λύσις.

ρεθ. Εὐαγώνιος μὲν οὖν ἵσως μᾶλλον η διαλε-
λυμένη λέξις· ηδὲ ἀυτὴ καὶ ὑποκριτικὴ καλεῖται·
κινῆι γάρ ὑπόκρισιν η λύσις. γραφικὴ δὲ λέξις, η
ἐνανάγνωσος· αὗτη δέ ἐσιν η συνηρτημένη καὶ οἶον
ἡσφα-

mam mutatus, ut illi qui feruntur è maribus in feminas conversi. Tot quidem, & de prava imitatione.

194. De tenui nota, habemus & res quafdam pufillas utique, & formae huic accommodatas. Ut quod apud Lysiam est, *Domunculum habeo duplicem, cuius partes superiores, inferioribus aequales sunt.* Verba autem omnia propria esse debent, & ex consuetudine: quod enim non discedit à consuetudine, est omnium tenuissimum; quod vero extra consuetudinem est, & translatum, idem magnificum.

195. Neque verba composita ponere debemus, pertinent enim ad formam huic [omnino] contrariam. Neque itidem [verba] conficta; neque quaecunque alia magnificentiam pariunt. In primis autem perspicuam oportet esse dictionem. Perspicuitas autem ex pluribus oritur.

196. Primum quidem ex verbis propriis, deinde ex copulatis. Quod autem caret conjunctionibus, & dissolutum est totum, obscurum omnino est. Incerta enim sunt singulorum membrorum principia propter dissolutionem: quemadmodum Heracliti scripta: etenim haec tenebricosa efficit, magna ex parte, dissolutio.

197. Apta igitur fortasse magis contentionebus dissoluta locutio. Eadem autem & histriónica vocatur; excitat enim actionem dissolutio. Locutio vero idonea scriptionibus est,

R

quae

130 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

ησφαλισμένη τοῖς συνδέσμοις· οἷα τῦτο δὲ καὶ Μένανδρον ὑποκρίνονται, λελυμένον ἐν τοῖς πλείστοις. Φιλήμονα δὲ ἀναγνώσκετο.

ρη. Οὕτι δὲ ὑποκριτικὸν ή λύσις, παράδειγμα ἐγκείσθω τόδε, “ἐδεξάμην, ἔτικτον, ἐκτρέφω φίλε.” Ὅτως γάρ λελυμένον ἀναγκάσει καὶ τὸν μὴ θέλοντα ὑποκρίνεσθαι διὰ τὴν λύσιν· εἰ δὲ συνδήσας εἴποις, “ἐδεξάμην καὶ ἔτικτον καὶ ἐκτρέφω,” πολλὴν ἀπάδειαν τοῖς συνδέσμοις συμβαλεῖς· πᾶν δὲ τὸ ἀπαδέσ αὐτούς.

ρη. Εἴσι δὲ καὶ ἄλλα θεωρήματα ὑποκριτικά· οἷον καὶ ὁ παρὰ τῷ Εὐριπίδει Ι^{ων}, ὁ τόξα ἀρπάζων, καὶ τῷ κύκνῳ ἀσειλῶν τῷ ὅρνιθι, ἀποπατοῦντι κατὰ τῶν ἀγαλμάτων. καὶ γάρ κινήσεις πολλὰς παρέχει τῷ ὑποκριτῇ ὁ ἐπὶ τὰ τόξα δρόμος, καὶ ή πρὸς τὸν ἀέρα ἀνάβλεψις τῷ ωροσώπῳ διαλεγομένης τῷ κύκνῳ, καὶ ή λοιπὴ πᾶσα διαμόρφωσις πρὸς τὸν ὑποκριτὴν πεποιημένη. ἀλλ' οὐ περὶ ὑποκρίσεως ήμιν ταῦν ὁ λόγος.

σ. Φευγέτω δὲ η σαφῆς γραφή καὶ τὰς ἀμφιβολίας· σχήματι δὲ χρήσθω τῇ ἐπανάληψι καλουμένῃ.

σα. Εἴ πανάληψις δέ ἔστι συνδέσμος ἐπιφορᾶς τῆς αὐτῆς, ἐν τοῖς διὰ μακρῷ ἐπιφερομένοις λόγοις οἷον,

quae facile legi potest. Haec autem est quae connexa & tanquam munita est conjunctionibus. Et hanc ob causam utique in Menandro actorum opera utuntur, qui est in multis partibus dissolutus: Philemonem autem legunt.

198. Quod vero accommodata res sit actori dissolutio, exemplo hoc intelligitur, [*Infantem hunc*] *ō amice, concepi, peperi, alo.* Ita enim dum dissolvitur, coget etiam nolentem, actionem [& gestum] adhibere, propter dissolutiōrem. Si vero, verbis inter se connexis, dixeris *concepi & peperi & alo*, multam vacuitatem affectuum, copulis additis, eo conjicies: omne autem quod est vacuum ab affectibus, est remotum ab actione.

199. Sunt autem & alia documenta histrionibus apta, veluti & Ion apud Euripidem, qui arcum arripit, & cygno minatur avi, stercore inquinanti simulachra deorum. Etenim motus multos praebet histrioni cursus ad arcum, & vultus elatio ad coelum personae loquentis cum cygno, & reliqua omnis conformatio facta ad auxiliandum histrionem. Verum non est nobis nunc propositum de studio histrionum agere.

200. Fugiat autem plana scriptio & ambiguitates: figura autem utatur ea, quae vocatur epanalepsis.

201. Epanalepsis autem est ejusdem copulae repetitio, in illis partibus orationis, quae post longam seriem inferuntur; e. g. *Quae*

οῖον, “δόσα μὲν ἐπράξειν Φίλιππος, καὶ ὡς τὴν Θράκην κατεσρέψατο, καὶ Χερρόνησον εἶλε, καὶ Βιζάντιον ἐπολιόρκισεν, καὶ Αμφίπολιν ὥκ ἀπέδωκε, ταῦτα μὲν παραλείψω.” οχεδὸν γὰρ ὁ Μὲν σύνδεσμος ἐπενεχθεὶς, ἀνέμυησεν ἡμᾶς τῆς προδέσεως, καὶ ἀπεκατέσησεν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν.

σβ. Σαφηνείας δὲ ἔνεκα καὶ διλογιτέον πολλάκις ἥδιον γύρ πως τὸ συντομώτερον, ἢ σαφέσερον. ὡς γὰρ οἱ παρατρέχοντες παρορῶνται ἐνίοτε, γάτω καὶ ἡ λέξις παρακβέλαι διὰ τὸ τάχος.

σγ. Φέυγειν δὲ καὶ τὰς πλαγιότητας καὶ γὰρ τῦτο ἀσαφές ὥσπερ ἡ Φιλίσχ λέξις.

σδ. Συντομώτερον δὲ παράδειγμα πλαγίας λέξεως, καὶ διὰ τῦτο ἀσαφῆς, τὸ παρὰ Ξενοφῶντι, οἶον, “καὶ ὅτι τριήρεις ἥκε περιπλεύσας ἀπὸ Γανίας εἰς Κιλικίαν, Τάμων ἔχοιλα, τὰς Λακεδαιμονίων καὶ ἀυτῷ Κύρῳ.” τῦτο γὰρ ἐξ ἐυθείας μὲν ὥδε πως λέγοιτο, “τριήρεις προσεδοκοῦντο εἰς Κιλικίαν, πολλὰ μὲν Λάκαιναι, πολλαὶ δὲ Περσίδες, Κύρων ναυπηγοῦντεῖσαι ἐπ’ ἀυτῷ τύτῳ. ἐπλεον δ’ ἀπὸ Γανίας ναύαρχος δ’ ἀυταῖς ἐπεσάτει Τάμως Αἰγύπτιος.” μακρότερον μὲν γάτως ἐγένετο ἴσως, σαφέσεροι δέ.

σε. Καὶ ὅλως τῇ φυσικῇ τάξει τῶν ὀνομά-

quidem fecit *Philippus*, & quomodo *Thraciam* subegit, & *Chersonesum* cepit, & *Byzantium* expugnavit, & *Amphipolin* reddere recusavit, haec quidem praetermittam. Ferme enim copula $\mu\pi\tau$ inlata, in memoriam nobis revocavit id quod propositum fuerat, & reduxit nos ad principium.

202. Illustrationis autem gratia, saepissime idem bis erit dicendum: quicquid enim concisius dicitur, suave potius quam perspicuum est: ut enim qui praetercurrunt aliquando vix aspiciuntur, ita locutio vix percipitur propter celeritatem.

203. Fugere autem oportet & dicendi formas, quae casibus obliquis constant: etenim hoc obscurum. *Cujusmodi* est *Philisti* dictio.

204. Brevius autem exemplum obliquae locutionis, & hac de causa obscurae, est illud apud Xenophontem: *Et quod triremes Lacedaemoniorum, & Cyri ipsius, ab Ionia in Ciliciam circumnavigaturas, Tamum habentem audivisset*: hoc enim rectis casibus prolatum diceretur hoc pacto, *Triremes quidem multae Lacedaemoniorum & Persarum, in Ciliciam expectabantur, Cyro fabricatae in hunc usum: sollebant autem ab Ionia; Tamus vero Aegyptius iis navarchus erat constitutus.* Longius quidem fortasse sic extitisset, sed planius.

205. Et demum naturali ordine nominum
uten-

των χρησέοντος ως τὸ, “Ε'πίδαμνός ἐσι πόλις ἐν δεξιᾷ ἐσπλέοντι εἰς τὸν Γόνιον κόλπον.” πρῶτον μὲν γὰρ ὀνόμασαι τὸ περὶ ὅ. δεύτερον δὲ, ὃ τῦτό ἐσιν, ὅτι πόλις, καὶ τὰ ἄλλα ἐφεξῆς.

σξ. Γίγνοιο μὲν οὖν ἄν καὶ τὸ ἐμπαλιν· ως τὸ, “ἐσι πόλις Ε'φύρη,” ως γὰρ πάντη ταύτην δοκιμάζομεν τὴν τάξιν, ώδε τὴν ἐτέραν ἀποδοκιμάζομεν, καὶ τὰ ἐκτιθέμενα μόνον τὸ φυσικὸν ἔδος τῆς ταξεως.

σζ. Ε'ν δὲ τοῖς διηγημασιν, ἥτοι ἀπὸ τῆς ὄρθης ἀρχτέον, “Ε'πίδαμνός ἐσι πόλις.” ἢ ἀπὸ τῆς αἰτιαλικῆς, ως τὸ, “λέγεται Επίδαμνον τὴν πόλιν.” αἱ δὲ ἄλλαι τιώσεις ἀσάφειαν τινα παρέχουσι καὶ βάσανον, τῷ τε λέγοντι ἀυτῷ καὶ τῷ ἀκόντι.

ση. Πιθανῶς δὲ μὴ εἰς μῆκος ἐκτείνειν τὰς περιαγωγὰς, “οὐ γὰρ Ἀχελῶος ῥέων ἐκ Πίνδου ὄρυς ἄνωθεν μὲν παρὰ Στράτον πόλιν, ἐπὶ θάλασσαν διέξειν.” ἀλλ' ἀυλόθεν ἀπολήγειν καὶ ἀναπαύειν τὸν ἀκόντια ὄτως, “οὐ γὰρ Αχελῶος ῥεῖ μὲν ἐκ Πίνδου ὄρυς, ἐξεισι δὲ εἰς θάλασσαν,” -- πολὺ γὰρ ὄτως Καφέσερον.

σδ. “Ωστερ ἄν αἱ πολλὰ σημεῖα ἔχουσαι δοῖαι καὶ πολλὰς ἀναπαύλας ἡγεμόσι γὰρ τὰ σημεῖα

utendum: cuiusmodi est illud, *Epidamnus est urbs, à dextra naviganti in sinum Ionicum.* Primo enim nominatur illud de quo [agitatur,] deinde quid hoc sit, [scil.] quod oppidum, & alia deinceps.

206. Posset quidem igitur & contra fieri: ut illud: *Est urbs quaedam Ephyra.* Non enim penitus hunc probamus ordinem, neque alterum improbamus, sed exposuimus tantum naturalem formam ordinis.

207. In narrationibus autem, sive à recto casu incipiendum, *Epidamnus est urbs:* sive ab accusandi, cuiusmodi est hoc, *Aiunt Epidamnum urbem.*— Alii autem casus obscuritatem praebebunt, & molestiam, tum ei qui loquitur, tum ei qui audit.

208. Danda autem est opera, ne in longitudinem [nimiam] verborum ambitus extendamus. *Achelouïs enim ex Pindo monte decurrens; superne quidem juxta urbem Stratum in mare defluit:* sed sua sponte requiescere, & auditori respirandi facultatem permittere [debent,] hoc pacto: *Achelouïs enim ex Pindo monte decurrit,*— ita enim multo erit clarius.

209. Quemadmodum quae multa signa habent viae & multas requietes: ducibus enim signa

μεῖα ἔοικεν· ἡ δὲ ἀσημείωτος καὶ μονοειδῆς, καὶ μικρὰ ἡ, ἀδηλος δοκεῖ. περὶ μὲν δὴ σαφηνείας τοσαῦτα, ὡς ὅλιγα ἐκ πολλῶν, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς ἴχνοῖς ἀυτῇ λόγοις χρησέον.

σι. Φέυγειν δὲ ἐν τῇ συκέσφι τῇ χαρακτῆρος τύττῃ, πρῶτον μὲν τὰ μῆκτα τῶν κώλων· μεγαλοπρεπὲς γάρ πᾶν μῆκος. ὡσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἡρωικῶν μέτρων τὸ ἔξαμετρον ἡρωικὸν, ὃ καλεῖται ὑπὸ μεγέθυς, καὶ πρέπον ἡρωσιν. ἡ κωμῳδία δὲ συνέχαλται εἰς τὸ τρίμετρον ἡ νέα.

σια. Τὰ πολλὰ οὖν κώλοις τριμέτροις χρησόμενα, καὶ ἐνίοτε κόμμασιν. ὡσπερ δὲ μὲν Πλάτων φησὶ, “κατέβην χθὲς εἰς τὸν Πίθαρα μετὰ Γλαύκωνος”--πυκναὶ γάρ αἱ ἀναπαῦλαι καὶ ἀποδέσφι. Αἰχίνης δὲ, “ἐκαπήμενα μέν, φησιν, ἐπὶ τῶν θάκων ἐν Λυκείῳ, ἐν οἷς ἀδηλοφέται τὸν ἀγῶνα δικτιδέασιν.”

σιβ. Εἴχετω δὲ καὶ ἔδραν ἀσφαλῆ τῶν κώλων τὰ τέλη καὶ βάσιν· ὡς τὰ εἰρημένα. αἱ γάρ κατὰ τὰ τελευταῖα ἐκτάσεις μεγαλοπρεπεῖς, ὡς τὰ Θεκυδίδες, Αἴχελῶν ποταμὸς βέσιν ἐκ Πίνδου ὄρυς, καὶ τὰ ἔξης.

σιγ. Φευκτέον οὖν καὶ τὰς τῶν μακρῶν σοιχείων συμπλήξεις ἐν τῷ χαρακτῆρι τύττῳ, καὶ τῶν

signa similia videntur. Quae vero via sine signis erit, eademque fuerit sui similis, etsi parva fuerit, incerta videtur. De illustracione quidem haec, ut pauca è multis, at in oratione tenui, maxime ipsa uti debemus.

210. Fugere autem in compositione formae hujus oportet, primum quidem longitudes membrorum: magnificum enim quidam est omnis longitudo. Quemadmodum heroicis metris hexametrum, quod heroicum vocatur propter amplitudinem, & heroibus accommodatum. Comoedia autem, nova scil. in trimetrum est contracta.

211. Plerumque igitur membris trimetris utemur, & aliquando incisis [sive commatisbus.] Quemadmodum Plato quidem inquit, *Heri descenderam in Pyraeum cum Glaucone: crebrae enim [hic sunt] pausae & cessationes.* Aeschines autem inquit, *Sedebamus quidem super sedibus ubi athlothetae certamen instituunt.*

212. Habeant autem & sedem firmam extremae partes membrorum, & basin: ut sunt illa quae dicta sunt. Productiones enim in postremis partibus magnificae: cuiusmodi sunt illae Thucydidis, *Achelouis fluvius ex Pin-do monte ortum dicens, & quae sequuntur.*

213. Fugiendi igitur sunt & longorum elementorum concursus in forma hac, & diph-

S

thongo-

τῶν διφθόγγων ὁ Γκηρὸν γάρ πᾶσα ἐκτασις. καὶ εἰ πά, βραχέα συγκρυπτέον βραχέσιν, ὡς “πάντα μὲν τὰ νέα καλά ἐσιν” ἢ βραχέα μακροῖς, ὡς Ήέλιος. ἢ ἄλλως γέ πως διὰ βραχέος καὶ ὅλως ἐμφαίνεσθαι ἐυκαταφρόνητον τὸν τοιῶτον τρόπον τῆς λέξεως, καὶ ἴδιωτικὸν, καὶ ἀυτὰ ταῦτα πεποιημένου.

σιδ. Φευγέτω δὲ καὶ τὰ σημειώδη χήματα· τῶν γάρ τὸ παράσημον ἀσύνηθες καὶ ὡκεῖ ἴδιωτικόν· τὴν δὲ ἐνάργειαν καὶ τὸ πιθανὸν μάλιστα δι χαρακτὴρ ὅτος ἐπιδέξεται. περὶ ἐναργείας οὖν καὶ πιθανότητος λεκτέον.

σιε. Πρῶτον δὲ περὶ ἐναργείας. γίνεται δή ή ἐνάργεια πρῶτον μὲν ἐξ ἀκριβολογίας καὶ τῷ παραλείπεντι μηδὲν, μήδολος ἐκτέμνειν οἶν, “ώς δολοτὸς ἀνήρ ὄχειηγός,” καὶ πᾶσα αὕτη ή παραβολή. τὸ γάρ ἐναργὲς ἔχει ἐκ τῷ πάντα ἐιρηθεῖ τὰ συμβαίνοντα, καὶ μὴ παραλελεῖφθαι μηδέν.

σις. Καὶ ή ἵπποδρομία δὲ ή ἐπὶ Παλρόκλω, ἐν οἷς λέγεται, “πνοιῆς δὲ ἐυμήλοιο μετάφρενον” -- καὶ “αἰεὶ γάρ δίφρες ἐπιβησομένοισιν ἐίκλην.” πάντα ταῦτα ἐναργῆ ἐσιν ἐκ τῷ μηδὲν παραλελεῖφθαι, τῶν τε συμβαίνοντων καὶ συμβάντων.

σιζ. Ωςε πολλάκις καὶ ή διλογία ἐνάργειαν
ποιεῖ

thongorum: tumidum enim est omnis productio. Et sicuti; brevia cum brevibus concurrere oportet, ut, Πάντα μὲν τὰ νέα καλά ἔσιν. vel brevia cum longis, ut, ἥελιος, aut alia quapiam ratione per brevem literam. Et demum hoc dictionis genus apparere debet omnino humile & vulgare, & [studio quodam] in hunc modum confictum.

214. Fugiat autem & insignes figuræ. Quicquid enim harum ope fit illustre, praeter consuetudinem est, & minime vulgare: perspicuitatem & persuadendi vim forma haec maxime recipiet. De perspicuitate igitur & suasione dicendum.

215. Primum autem de perspicuitate. Oritur autem perspicuitas primum quidem ex accurata narratione, & cum omittitur nihil neque amputatur: veluti ὡς δ' ὅτ' ἀνὴρ ὁ χετηγός, & tota illa [quae sequitur] comparatio: perspicuitatem enim habet ex eo quod cuncta dicta sunt, quae eveniunt, & nihil omissum est.

216. Et cursus equorum in funere Patrocli, ubi inquit, Πλοιῆ δ' Ευμήλοιο μετάφρενον, & Αἰεὶ γὰρ δίφρες ἐπιβησομένοισιν εἴκτην. Cuncta haec perspicua sunt, ex eo quod nihil omissum est eorum quae eveniunt, & evenere.

217. Quapropter saepenumero etiam ite-
S 2 rare

ποιεῖ μᾶλλον, ἢ τὸ ἄπαξ λέγειν. ὥστερ τὸ, “σύδ’ ἀυτὸν καὶ ζῶντα ἔλεγες κακῶς, καὶ νῦν ἀποδανόντα γράφεις κακῶς.” διὸ γάρ κείμενον τὸ κακῶς, ἐναργεῖς ἔραν σημαίνει τὴν βλασφημίαν.

σημ. Οὐ περ δὲ τῷ Κτησίᾳ ἐγκαλῶσιν ὡς ἀδολεσχιοτέρῳ διὰ τὰς διλογίας, πολλαχῆ μὲν ἵσως ἐγκαλῶσιν ὄρθως· πολλαχῆ δὲ όχι αἰσθάνονται τῆς ἐναργείας τῷ ἀνδρός· τίθεται γάρ ταυτό, διὰ τὸ πολλάκις ποιεῖν ἔμφασιν πλείονα.

σιδ. Οἵα τὰ τοιάδε· Στρυάγλιός τις ἀνήρ Μῆδος, γυναικα Σακίδα παταβαλὼν ἀπὸ τῆς ἵππου, (μάχονται γάρ δὴ αἱ γυναικες ἐν Σάκαις, ὥστερ αἱ Αἴμαζονες.) θεασάμενος δὴ τὴν Σακίδα ἐυπρεπῆ καὶ ὡραῖαν, μεδῆκεν ἀποσώζεσθαι· μετὰ δὲ τῷτο σπουδῶν γενομένων. ἔραθεῖς τῆς γυναικὸς, ἀπετύγχανεν. ἐδέδοκτο μὲν ἀυτῷ ἀποκαρτερεῖν· γράφει δὲ πρότερον ἐπιτσολὴν τῇ γυναικὶ μεμφόμενος τοιάνδε, “Ἐγὼ μὲν σὲ ἔσωσα, καὶ σὺ μὲν δὶ ἐμὲ ἔσωσης· ἐγὼ δὲ διὰ σὲ ἀπωλόμην.”

σκ. Εὐταῦρα ἐπιτιμήσειν ἀν ἵσως τις βραχυλόγος οἰόμενος εἶναι, ὅτι διὸ ἐτέλη πρὸς ύδεν τὸ, “Ἐσωσα, καὶ δὶ ἐμὲ ἔσωσης.” ταυτὸν γάρ σημαίνει ἀμφότερα. ἀλλ’ εἰ ἀφέλοις θάτερον, συναφαιρήσεις καὶ τὴν ἐνάργειαν, καὶ τὸ ἐκ τῆς
εναρ-

rare aliquid perspicuitatem parit magis quam id semel tantum dicere: veluti, *Tu vero illum viventem dixisti male, & nunc mortuum scriptis tuis vexasti male:* bis enim positum *κακῶς*, magis perspicuum facit dicterium.

218. Quod autem Ctesiae objiciunt, quod verbosior sit propter repetitiones, multis quidem fortasse locis rectè objiciunt: multis autem non sentiunt hominis perspicuitatem [de industria captam:] bis enim idem ponit quoniam majorem saepe habet emphasis.

219. Cujusmodi sunt haec: Stryaglius quidem vir Medus, femina Sacida ex equo dejecta, (pugnant enim feminae apud Sacas, ut Amazones) cum vidisset Sacida formosam, & florentem aetate, potestatem illi fecit ut salva abiret. Postea ictis foederibus, cum ejus amore esset captus, repulsam passus est: statuit igitur secum inedia vitam finire. Prus autem epistolam ad mulierem scribit, illam incusans his verbis, *Ego te conservavi, & tu opera mea conservata es: ego autem tua opera perii.*

220. Hic reprehenderet aliquis fortasse qui brevitati studeret, quod bis nullam ob causam positum esset [illud,] *Conservavi te, & per me conservata es;* idem enim significat utrumque. Sed si abstuleris alterum illorum, una abstuleris & perspicuitatem, & qui nascitur

ἐναργείας πάθος. καὶ τὸ ἐπιφερόμενον δὲ, τὸ “ἀπολόμην,” ἀντὶ τῆς ἀπόλλυμα, ἐναργέσερον ἀυτῇ τῇ συντελείᾳ ἐσί· τὸ γὰρ δὴ γεγονός, δεινότερον τῆς μέλλοντος, ἢ γινομένης ἔτι.

σκα. Καὶ ὅλως δὲ ὁ τοιητὴς ὅτος (ποιητὴν γὰρ ἀντὸν καλοὶ τις εἰκότως) ἐναργείας δημιουργός ἐσιν ἐν τῇ γραφῇ συμπάσῃ, οἷον καὶ ἐν τοῖς τοιοῖσδε. *

σκβ. Δεῖ τὰ γενόμενα όκειν ἐυδὺς λέγειν, ὅτι ἐγένετο, ἀλλὰ κατὰ μικρὸν, κρεμῶντα τὸν ἀκροατὴν καὶ ἀναβιάζοντα συναγωνιᾶν. τότε ὁ Κτησίας ἐν τῇ ἀγγελίᾳ τῇ περὶ Κύρου τεθνεῶτος ποιεῖ.

σκγ. Ελθὼν γὰρ ὁ ἄγγελος, όκειν ἐυδὺς λέγει ὅτι ἀπέθανε Κύρος παρὰ τὴν Παρυσάτην τότε γὰρ ή λεγομένη ἀπὸ Σκυθῶν ῥῆσίς ἐσιν ἀλλὰ πρῶτον μὲν ἡγειλεν, ὅτι νικᾷ· ή δὲ ἡδη καὶ ἡγωνίασε. μετὰ δὲ τότε ἐρωτᾶ, βασιλεὺς δὲ πῶς πράττει; ο. δὲ, πέφευγέ φησι· καὶ ή ὑπολαβῆσα, Γιασαφέρνης γὰρ ἀντῷ τότεν αὐτοῖς καὶ πάλιν ἐπανερωτᾶ, Κύρος δὲ πᾶν νῦν; ο. δὲ ἄγγελος ἀμείβεται, ἐνδα χρὴ τὸν αὐτὸν ἄνδρας ἀντιτίθεται· κατὰ μικρὸν καὶ κατὰ βραχὺ προῖων, μόλις τὸ δὴ λεγόμενον, ἀπέρρηξεν ἀυτόν μάλα

nascitur ex perspicuitate affectum. Praeterea quod additur, illud inquam *perii* pro *perereo*, evidentius est propter rei consummationem: quod enim factum jam est, gravius est quam quod futurum est, aut adhuc fit.

221. Et omnino utique poëta hic (poëtam enim ipsum vocarit aliquis merito) perspicuitatem molitur in omnibus ejus scriptis, quemadmodum in hisce. ***

222. Non [autem] ea quae evenere, semel & simul oportet dicere quod evenerint, sed paulatim, suspenso auditore, & traducto illo in eosdem animi motus. Hoc Ctesias in nuntio de Cyro mortuo facit.

223. Cum venisset enim nuntius, non ex templo dicit Parysatidi mortuum esse Cyrum: hoc enim fuisset quod fertur [proverbio] *Scythica* [*svae barbara*] *vox*: sed primum quidem nuntiat, ipsum viciisse: haec autem gavisa, & toto animo commota est. Deinde quaerit ex illo, Rex vero ut agit? ille vero, inquit, fugit. Et haec suscepto sermone, Tissaphernes enim sibi ipsi horum causa est. Et rursus quaerit, Cyrus autem ubi nunc est? nuntius autem respondet, quo loco decet fortes viros degere. Paulatim, & brevi progrediens, vix tandem, ut dici solet, rupta voce id protulit. Qua ratione morate valde, & evidenter ostendit nunci-

λα ἡδικῶς καὶ ἐναργῶς τόντε ἄγελον ἐμφῆνας ἀ-
κεσίως ἄγελῶντα τὴν συμφορὰν, καὶ τὴν μητέρα
εἰς ἀγωνίαν ἐμβαλών καὶ τὸν ἀκόντιοντα.

σκδ. Γίνεται δὲ καὶ ἐκ τῆς τὰ παρεπόμενα
τοῖς ἀράγμασι λέγειν ἐνάργεια. οἵον ὡς ἐπὶ τῷ
ἄγροικε βαδίζοντος, ἐφη τις, ὅτι “ ἀρόσωνεν
ἢκεῖον ἀύτῳ τῶν ποδῶν ὁ κτύπος προσιόντος, ὡς
ὔδε βαδίζοντος, ἀλλά οἵον γε λακτίζοντος τὴν
γῆν.”

σκε. Οὐ περ δὲ ὁ Πλάτων Φησὶν ἐπὶ τῷ Ἰπ-
ποκράτει, Εὐθυδράσας ἡδη (τῇ νυκτὶ) ἡδη γάρ
ὑπέφηνε τι ἡμέρας, ὥσε καταφανῆ ἀυτὸν γενέ-
θαι, ὅτι μὲν ἐναργέσατόν ἐσιν, παντὶ δῆλον. Η
δὲ ἐνάργεια γέγονεν ἐκ τῆς Φροντίδος, τῆς περὶ
τὸν λόγον· καὶ τῷ ἀπομνημονεῦσαι, ὅτι νύκτωρ
ῷρὸς ἀυτὸν εἰσῆλθεν ὁ Ἰπποκράτης.

σκς. Κακοφωνία δὲ πολλάκις ὡς τὸ, “ κόπ-
ιεν δὲ ἐγκέφαλος,” καὶ, “ πολλὰ δὲ ἄνατα, κά-
ταντα,” μερίμηται γάρ τῇ κακοφωνίᾳ τὴν ἀνω-
μαλίαν· πᾶσα δὲ μίμησις ἐναργέστι ἔχει.

σκζ. Καὶ τὰ πεποιήμενα δὲ ὄνόματα ἐνάρ-
γειαν ποιεῖ, διὰ τὸ κατὰ μίμησιν ἔξενηνέχειν.
ῶστερ τὸ, “ λάπιοντες.” εἰ δὲ “ πίνοντες” εἴπειν,
ἢ τ’ ἐμιμεῖτο πίνοντας τὸς κύνας, ὅτε ἐνάργεια
ἄν

nuntium invitum hanc calamitatem narrasse,
& simul matrem & eum qui audit in vehementissimos animi motus conjecit.

224. Oritur autem & inde perspicuitas, cum dicuntur ea, quae res una comitantur. Veluti de rustico homine iter faciente, quidam inquit, quod *longè audiebatur strepitus pedum ipsius accendentis, tanquam non euntis illius, sed quasi tellurem pedibus verberantis.*

225. Quod autem Plato de Hippocrate inquit, [respondit] erubescens, jam (scil. dum nox adhuc esset) jam enim aurora paululum luciscebat, ut vultus ejus cognosci poterit, quin maxime perspicuum sit nemo negabit. Perspicuitas autem nata est ex cura, quae adhibita est circa orationem; & ex eo quod recordatus est noctu ad illum venisse Hippocratem.

226. Asperitas autem soni saepe idem efficit: veluti illud, κόπτεν δ' ἐγκέφαλος, & πολλὰ δὲ ἀντα, κάταντα. imitatus enim est asperitate soni inaequalitatem illam: omnis autem imitatio evidens quiddam in se habet.

227. Et facta utique nomina evidentiam gignunt, quia imitatione prolata sunt: quemadmodum illud, λάπτοντες. Si autem πίνοντες dixisset neque imitatus esset bibentes canes, neque evidentia ulla illic extitisset. Et illud

T

γλώσ

146 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

αὖν τις ἐγίνετο. καὶ τὸ, “γλώσσης” δὲ τῷ “λάπ-
τοντες” προσκείμενον, ἔτι ἐναργέστερον ποιεῖ τὸν
λόγον· καὶ περὶ ἐναργείας μὲν ὡς ἐν τύπῳ εἰπεῖν,
τοσαῦτα.

σκην. Τὸ πιθανὸν δὲ ἐν δυοῖν, ἔντε τῷ σαφεῖ
καὶ συνήθει· τὸ γὰρ ἀσαφὲς καὶ ἀσύνηθες, ἀπίθα-
νον· λέξιν τε οὖν ὃ τὴν περίτην, ύδε ὑπέρογκον
διωκτέον ἐν τῇ πιθανότητι· καὶ ὡσαύτως σύνθε-
σιν βεβαιῶσαν καὶ μηδὲν ἔχυσαν ἥνδιμοειδές.

σκην. Εν τέτοις τε οὖν τὸ πιθανὸν, καὶ ἐν ὧ
Θεόφραστός φησιν, ὅτι ὃ πάντα ἐπ’ ἀκριβείας
δεῖ μακρηγορεῖν, ἀλλ’ ἔνια καταλιπεῖν, καὶ τῷ
ἀκροατῇ συνιέναι, καὶ λογίζεσθαι ἐξ ἀυτῶν· συνιεῖς
γὰρ τὸ ἐλλειφθὲν ύπὸ σῆς, ωκεὶ ἀκροατὴς μόνον,
ἀλλὰ καὶ μάρτυς σὺ γίνεται.

σλ. Καὶ ἄμα ἐυμενέστερος συνετὸς γὰρ ἐσαι-
τῷ δοκεῖ διὰ σὲ, τὴν ἀφορμὴν παρεχηκότα ἀν-
τῷ τῷ συνιέναι· τὸ δὲ πάντα ὡς ἀνοήτῳ λέγειν,
καταγινώσκοντι ἔοικε τῷ ἀκροατῷ.

σλα. Επεὶ δὲ καὶ ὁ ἐπισολικὸς χαρακτὴρ δεῖ-
ται ἴχνοτητος, καὶ περὶ ἀυτῶν λέξομεν. Αρτέμων
μὲν οὖν, ὁ τὰς Αριστοτέλεις ἀναγράφας ἐπισο-
λαίς φησιν, ὅτι δεῖ ἐν τῷ ἀυτῷ τρόπῳ, διά-
λογον τε γράφειν καὶ ἐπισολάς εἶναι γὰρ
τὴν

γλώσσαι utique adpositum illi λάπτονται, adhuc evidentiorem reddit orationem. Et de perspicuitate quidem, ut crasso modo dicere licuit, tot.

228. Suasio autem [sive persuadendi vis] in duobus residet, in eo quod planum est, & in eo quod usitatum: obscurum enim & extra consuetudinem, alienum est à persuadendo. Verba igitur neque eximia, neque inflata sectari oportet in illo dicendi genere quod in persuadendo versatur; & eodem pacto compositionem stabilem, & nihil habentem numerosum.

229. In hisce igitur fundatur persuadendi vis, nec non in illo quod observat Theophrastus, scil. quod non cuncta oportet accurate prolixaque exponere, sed quaedam auditori percipienda, & suo marte colligenda relinquere. Cum enim percepitur id quod omissum est à te, non auditor solum, sed & testis tuus efficitur.

230. Et simul benevolentior [evadit:] acutus enim ipse sibi videtur tua opera, qui ansam ei praebuisti intelligendi. Contra autem omnia ut stulto exponere, simile est damnanti auditorem.

231. Quoniam autem forma dicendi epistolaris indiget tenuitate, etiam de illa dicemus. Artemon igitur, qui exscripsit Aristotelis epistolas, ait, oportere eodem stylo dialogum scribere & epistolas: esse namque

148 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

τὴν ἐπισολὴν, οἷον τὸ ἔτερον μέρος τῆς διαλόγου.

σλβ. Καὶ λέγει μὲν τι ἵσως, ὃ μὴν ἀπαντεῖ γάρ οὐτοκατεσκευάσαι πως μᾶλλον τῆς διαλογῆς τὴν ἐπισολὴν· ὁ μὲν γάρ, μιμεῖται αὐτοχεδιάζοντα· ηδὲ, γράφεται καὶ δῶρον πέμπεται τρόπον τινά.

σλγ. Τίς γοῦν ὅτως ἀν διαλεχθῆ πρὸς φίλον, ὥσπερ ὁ Αριστοτέλης πρὸς Αντίπατρον, ὑπὲρ τῆς φυγάδος γράφων τῆς γέροντός, φησιν, “εἰ δὲ πρὸς ἀπάσας οἴχεται τὰς φυγὰς ὅτος, ὥσε μὴ κατάγειν, δῆλον ὡς τοῖς γε εἰς ἄδειαν κατελθεῖν θυλομένοις, ὃδεὶς φθόνος.” ὁ γάρ ὅτῳ διαλεγόμενος, ἐπιδεικνυμένῳ ἔστι μᾶλλον, ὃ λαλοῦντι.

σλδ. Καὶ λύσεις συχνὰ, *όποῖαι, ὃ πρέπει σιν ἐπισολαῖς ἀσαφὲς γάρ ἐν γραφῇ ηλύσις. καὶ τὸ μιμητικὸν ὃ γραφῆς ὅτως οἰκεῖον, ὡς ἀγῶνος.

σλε. Οἶον ως ἐν τῷ Ἐυανδήμῳ, “τίς ην ὁ Σώκρατες, ὁ χθές ἐν Λυκείῳ διελέγυς; ηπολὺς υμᾶς ὅχλος περιεισήκει.” καὶ μικρὸν προελθὼν ἐπιφέρει, “ἀλλά μοι ξένος τις φαίνεται εἶναι, ὁ διελέγυς, τίς ην;” ηγάρ τοιαύτη πᾶσα ἐρμηνεία καὶ μίμησις οὐτοκριτῇ πρέπει μᾶλλον, ὃ γραφομένας ἐπισολαῖς.

σλς.

que epistolam tanquam alteram partem dialogi.

232. Et dicit aliquod fortasse, sed tamen non omne [quod oportebat, attigit.] Oportet enim magis expolitam esse quodammodo epistolam quam dialogum: hic enim imitatur ex tempore dicentem; haec autem scribitur, & donum mittitur aliquo modo.

233. Quis igitur ita cum amico [in familiari congressu] loqueretur, ut Aristoteles in epistola ad Antipatrem scripsit, pro sene quodam in exilium damnato, his verbis: *Si autem in aeternum exilium, unde redire non licet, [cito] hic homo abiturus fit, appareat non esse iis invendendum, qui jam jam ad inferos sunt descensuri: qui enim ita differit, demonstranti potius, non autem familiariter loquenti similis est.*

234. Praeterea dissolutiones crebrae [& imitationes] quaecunque, epistolis non congruent: obscurum enim est in scriptione dissolution. Et quod ad imitationem est confictum, non tam scriptoris quam concertationis est proprium.

235. Veluti in Euthydemus, *Quis erat, & Socrates, cum quo heri in Lyceo disputabas? sane vos magna turba hominum circumstebat. Et cum paulum processisset, addit, Sane mihi peregrinus quidam videtur esse, cum quo disputabas, quis erat?* Hujuscemodi enim omnis locutio, & imitatio, histrioni congruit magis, non epistolis quae scribuntur.

236. Mores

σλς. Πλεῖστον δὲ ἔχετω τὸ ἡδικὸν ή ἐπισολὴ, ὡσπερ καὶ ὁ διάλογος χεδὸν γάρ εἰκόνα ἐκαστος τῆς ἑαυτῆς φυχῆς γράφει τὴν ἐπισολὴν. καὶ ἔσι μὲν καὶ ἔξ ἄλλων λόγων παντὸς ἰδεῖν τὸ ἡδος τῶν γράφοντος, ἔξ ψδενὸς δὲ γάτως, ὡς ἐπισολῆς.

σλζ. Τὸ δὲ μέγεθος συνεισάλωτο τῆς ἐπισολῆς, ὡσπερ καὶ ή λέξις. αἱ δὲ ἄγαν μακραὶ, καὶ προσέτι κατὰ τὴν ἐρμηνείαν ὀγκοδέσερα, ό μάτην ἀλλήλειαν ἐπισολαὶ γένοντο ἀν, ἀλλὰ συγγράμματα, τὸ “χαίρειν” ἔχοντα προσεγραμμένον. καθάπερ τὰ Πλάτωνος πολλά, καὶ ή Θουκυδίδες.

σλη. Καὶ τῇ συντάξει μέν τοι λελύθω μᾶλλον· γελοῖον γάρ περιοδέυειν, ὡσπερ όχι ἐπισολὴν, ἀλλὰ δίκην γράφοντα. καὶ όδε γελοῖον μόνον, ἀλλ' όδε φιλικὸν τὸ γάρ δὴ κατὰ τὴν παροιμίαν, τὰ σύκα σύκα λεγόμενον, ἐπισολαῖς ταῦτα ἐπιτηδέυειν.

σλδ. Εἰδέναι δὲ χρὴ, ὅτι όχι ἐρμηνεία μόνον, ἀλλὰ καὶ πράγματα τινα ἐπισολικά ἔσιν. Αριστοτέλης γοῦν ὃς μάλιστα ἐπιτετευχέναι δοκεῖ τῷ τύπῳ ἐπισολικῷ, “τότε δὲ ό γράφωσοι,” φησιν. ό γάρ ήν ἐπισολικόν.

σμ. Εἰ γάρ τις ἐν ἐπισολῇ σοφίσματα γράφει

236. Mores autem & ingenium hominis quam plurimum sapiat epistola: ferme enim quisque imaginem animi sui scribit epistolam. Et licet quidem & ex alia omni ratione videre mores sribentis: è nulla autem sic, ut ex epistola.

237. Magnitudo autem epistolae contrahatur, quemadmodum & locutio. Valde enim longae, & praeterea oratione tumidiores, per Veritatem, epistolae non essent, sed libri potius, qui in fronte habent *Salutem*. Quemadmodum Platonis multa, & epistola Thucydidis.

238. Et structura quidem verborum dif-
solutor potius sit. Ridiculum enim esset pe-
riodos componere, quasi non epistolam sed
actionem forensem sriberes. Et non solum
ridiculum, sed neque amicitiae aptum: quod
enim proverbio fertur, *ficum ficum dicere*, i-
dem in epistolis oportet servare.

239. Scire autem oportet, non dictionis
quoddam genus solum, sed res praeterea qua-
dam epistolis unice congruere, Aristoteles
sane, qui praeter caeteros videtur consecutus
formam epistolarum, haec verba [in episto-
la quadam] habet, *Hoc autem ad te non scribo*;
non enim erat epistolae aptum.

240. Si enim aliquis in epistola acutas dis-
putatio-

φει καὶ φυσιολογίας, γράφει μὲν, ὃ μὴν ἐπισολὴν γράφει· φιλοφρόνησις γάρ τις βέλεται εἶναι ἡ ἐπισολὴ, σύντομος, καὶ τερὶ ἀπλῆ πράγματος ἔκθεσις, καὶ ἐν ὀνόμασιν ἀπλοῖς.

σμα. Κάλλος μέντοι ἀυτῆς αἵτε φίληαι φιλοφρονήσεις, καὶ πυκναὶ παροιμίαι ἐνθαλεῖ. καὶ τῦτο γάρ μόνον ἐνέσω ἀυτῇ σοφὸν, διότι δημοτικὸν τί ἐσιν ἡ παροιμία καὶ κοινόν· ὃ δὲ γνωμολογῶν, καὶ τροτρεπόμενος, ὃ διὶ ἐπισολῆς ἔτι λαλοῦντι ἐσμεν, ἀλλὰ μηχανῆς.

σμβ. Αριστοτέλης μέντοι καὶ ἀποδεῖξει τῷ χρῆται ἐπισολικᾶς, οἷον διδάξαι βιβλόμενος, ὅτι ὅμοιῶς χρὴ ἐνεργετεῖν τὰς μεγάλας πόλεις καὶ τὰς μικράς, φησιν, “οἱ γὰρ θεοὶ ἀμφοτέραις ἴσοι. οἵτινες ἐπεὶ αἱ χάριτες θεαὶ ἴσαι ἀποκείσονται σοι παρὰ ἀμφοτέραις”-- καὶ γὰρ τὸ ἀποδεικνύμενον ἀυτὸν ἐπισολικὸν, καὶ ἡ ἀπόδειξις ἀυτή.

σμγ. Επεὶ δὲ καὶ πόλεσι ποτε καὶ βασιλεῦσι γράφομεν, ἔνσαν τοι αὗται αἱ ἐπισολαὶ, μακρὸν ἐξηρμέναι πως· σοχασέον γάρ καὶ τῷ προσώπῳ, ὡς γράφεται. ἐξηρμένη μέντοι καὶ ψήφισται σύγχρονα εἶναι ἀντ' ἐπισολῆς· ὡσπερ δὲ Αριστοτέλης πρὸς Αλεξανδρον, καὶ πρὸς τὸν Διόνος οἰκεῖος ή Πλάτωνος.

σμδ. Κα-

putationes scribit, & naturae rationes, scribit quidem, non tamen epistolam scribit: epistola enim plena debet esse comitatis, concisa, de re simplici agens, & verbis simplicibus concepta.

241. Elegantiam sane ipsius constituunt, blanditiae illae, quae inter amicos usurpantur, nec non crebra proverbia [in eam] inserta: hoc enim solum ex iis omnibus quae sapien-
tiam redolent in ea collocetur: qui autem sen-
tentias edit, & suadet aliquid, non ei similis
est, qui per epistolam loquatur, sed per ma-
chinam.

242. Aristoteles sane & demonstrationibus quibusdam locis utitur epistolarum propriis. Ceu docere volens, quod eodem pacto debet beneficia conferre in magnas civitates & in parvas, inquit: *Dii enim in utrisque aequales. Quapropter quia gratiae deae, aequales consti- tuerunt a te apud utrasque.* Etenim ipsum quod demonstratur epistolae accommodatum est, & demonstratio haec ipsa.

243. Quia autem & civitatibus aliquando & regibus scribimus, sint sane hae epistolae, paulo elatiiores aliquo modo: oportet enim, ante oculos proponere etiam personam cui scribitur. Elatior sane fuerit, non tamen ut volumen sit pro epistola: quemadmodum iliae Aristotelis ad Alexandrum, & ad Dionis propinquos epistola Platonis.

σμδ. Καθόλις δὲ μεμίχθω ή ἐπισολὴ κατὰ τὴν ἐρμηνείαν ἐκ δυοῖν χαρακτήρων τύτον, τῷ τε χαριέντος καὶ τῷ ἰχνώς. καὶ περὶ ἐπισολῆς μὲν τοσαῦτα, καὶ ἀμα περὶ τῷ χαρακτήρος τῷ ἰχνῷ. σμε. Παράκειται δὲ καὶ τῷ ἰχνῷ διημαρτυμένος χαρακτήρ, ὁ ξηρὸς καλλιθεός γίνεται δὲ καὶ ἔτος ἐν τρισιν· εὐ διακοίᾳ μὲν, ὡσπερ τις ἐτι Ξερξ ἐφη, ὅτε τοις κατέβανεν ὁ Σέρξης μετὰ πάντων τῶν ἑαυτῶν, μάλα γάρ εσμίκρυντο πρᾶγμα, αντὶ τῷ μετὰ τῆς Ασίας ἀπόστολος εἶπεν, τοις μετὰ πεντών τῶν ἑαυτῶν φήσας.

σμτ. Περὶ δὲ τὴν λέξιν γίνεται τὸ ξηρὸν, ὅταν πρᾶγμα μέγα συμπροΐς ὄνομασι ἐπαγγέλλησιν, ως ὁ Γαδαρένος ἐπὶ τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας φησί * καὶ τῷ Φαλάριδος τῷ τυράννῳ ἐφη τις, εἰ αὐτὰ γάρ ὁ Φαλάρις ἤνοχλει τοῖς Ακραγαντίνοις. ναυμαχίαν γάρ τοσαῦτην, καὶ τυράννῳ ὀμότητα, γάχι τῷ “αὐτα” ονόματι, γδὲ τῷ “ἤνοχλει” ἔχειν λέγειν, ἀλλ’ ἐν μεγάλοις καὶ πρέπουσι τῷ ὑποκειμένῳ τρόπῳ.

σμζ. Εὐ δὲ συνδέσει γίνεται τὸ ξηρὸν, ἦτοι ὅταν πυκνὰ ἢ τὰ κόμματα· ὡσπερ ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς ἔχει, “δι βίος βραχὺς ἢ τέχνη μακρά, ὁ καιρὸς ὥξες, η πεῖρα σφαλερός” ἢ ὅταν

244. In universum autem misceatur epistola, quod ad dictio[n]em attinet, ex duabus his formis, venusta inquam & tenui. Et de epistola quidem tot, & simul de forma tenui.

245. Vicina autem est tenui, vitiosa forma, quae vocatur arida. Nascitur autem & haec in tribus: in sententia quidem; quemadmodum quidam de Xerxe inquit, quod *descendit Xerxes cum omnibus suis*. Valde enim extenuavit rem, loco hujus, *Cum cuncta Asia*, dicens *Cum omnibus suis*.

246. Circa locutionem autem exoritur aridum quando rem magnam pusillis verbis quis exposuerit: ceu Gadareus de pugna naval i prope Salamina ait, ** & de Phalaride ty ranno quidam inquit, *Quibus sane in rebus Phalaris molestus fuit Agrigentinis*: pugnam enim navalem tantam, & tyranni saevitiam, non vocula illa ἄτλα, neque verbo illo ἡρόχλει describere oportebat sed verbis grandioribus, & rei de qua agebatur naturae convenientibus.

247. In compositione autem nascitur aridum, sive quando crebra fuerint commata: ut in aphorismis: *Vita brevis, ars longa, occasio velox, experientia fallax*: vel quando in magna

156 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

ἐν μεγάλῳ πράγματι ἀποκεκομμένον ἢ τὸ κῶ-
λον καὶ μὴ ἐκπλεων.

συμ. Ωστερ τὶς Αριστείδης κατηγορῶν, ὅτι
οὐκ ἀφίκετο εἰς τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν,
“ἀλλὰ ἀυτόκλητος, ἐφη, ὅτι η μὲν Δημήτηρ
ῆλθε καὶ συνεναυμάχει. Αριστείδης δὲ οὐκοῦν
ἀποκοπὴ καὶ ἀπερεπής καὶ ἀκαρος. ταῦτας μὲν τοις
αὐταῖς ἀποκοπαῖς ἐν ἐτέροις χρησέον.

συμ. Πολλάκις μέντοι τὸ μὲν διανόματα ἀυ-
τὸν τυχόν τι ἐστι καὶ ὡς νῦν ὄνομαζομεν κακό-
ζηλον. η σύνθεσις δι' ἀποκεκομμένη, καὶ κλέπτε-
σα τὸ διανόματος τὴν ἀδειαν. οώστερ ἐπὶ τῷ
νεκρῷ τῇ γυναικὶ μιχθέντος ἐφη τὶς, ὅτι “οὐ
μίγνυται ἀυτῆς ἄγη” τὸ μὲν γὰρ διανόματα, καὶ
τυφλῷ θῆλον Φασίν. η σύνθεσις δὲ συσαλεῖσα
κλέπτει μέν πως τὴν ἀδειαν τὸ πράγματος.
ποιεῖ δὲ τὴν νῦν ὄνομα ἐχεσταν ξηροκακοζηλίαν,
συγκριμένην ἐκ δυοῖν κακῶν, ἐκ μὲν τῆς κακοζηλί-
ας, διὰ τὸ πρᾶγμα. ἐκ δὲ τῷ ξηρῷ, διὰ τὴν σύν-
θεσιν.

συ. Καὶ τὰ περὶ τῆς δεινότητος δὲ θῆλα ἀν-
εῖη λοιπόν ἐκ τῶν προειρημένων, ὅτι καὶ ἀυτὴ
γένοιται ἀγη ἐν Τριστίν, ἐν οἵστερ οἱ πρὸ ἀυτῆς χα-
ρακτῆρες καὶ γὰρ πράγματά τινα εἰς ἑαυτῶν εἴτι
δεινά.

re amputatum fuerit membrum, & nullo modo plenum [& perfectum.]

248. Quemadmodum quidam Aristidem accusans, quod non venit in pugnam navalem prope Salamina, *Atqui inquit sua sponte Ceres venit, & una nobiscum pugnavit: Aristides autem non.* Abscisio enim & indecora, & intempestiva est. Hujuscemodi quidem abscissionibus in aliis utendum est.

249. Saepe sane sententia ipsa [quae verbis inest] frigidum quiddam est, & quemadmodum nunc dicimus *κακόζηλος*, compositio autem abrupta est, & ejus licentiam tegit & obscurat. Quemadmodum de eo qui cum uxore mortua mixtus erat, dixit quidam, quod *non miscetur amplius cum ipsa*: sententia enim, ut aiunt, caeco appetet. Compositio quidem haec contracta quodammodo tegit rei licentiam [& turpitudinem.] Parit autem *ξηροκακόζηλια* quae nunc dicitur, quaeque ex duobus malis constat ex *κακόζηλια* propter rem [turpem,] & ex arido propter compositionem abruptam.

250. Et quae ad gravitatem spectant, (de qua restat dicendum,) ea, ex jam dictis erunt manifesta, [scil.] quod & haec in tribus consistit, quemadmodum & alii characteres de quibus ante dictum est: etenim res quaedam per se ipsas sunt graves, adeo ut qui dicunt ipsas,

δεινά. ὥστε τὸς λέγοντας ἀντὰ δεινὸς δοκεῖν,
κανὸν μὴ δεινῶς λέγωσι.

σα. Καθάπερ ὁ Οεόπομπος τας ἐν τῷ Πει-
ραιῶι αὐλήτριας, καὶ τὰ πορνεῖα, καὶ τὸς αὐλῶντας,
καὶ ἄδοντας, καὶ ὄρχυμένος, ταῦτα πάντα δεινὰ ὄ-
ντατα ὄντα, καίτοι ἀδεινῶς εἶπών, δεινὸς δοκεῖ.

συβ. Κατὰ δὲ τὴν σύνδεσιν ὁ χαρακτὴρ ἔ-
τος γίγνονται ἀν τρωτον μὲν εἰ κόμματα ἔχοι ἀν-
τὶ κώλων· τὸ γάρ μῆκος ἐκλύει τὴν σφραρότητα·
τὸ δὲ ἐν ὀλίγῳ τολὺ ἐμφαινόμενον δεινότερον· τα-
ράδειγμα τὸ Λακεδαιμονίων τρὸς Φίλιππου, Δι-
ονύσιοσεν Κορίνθῳ· εἰ δὲ ἔξετεναι ἀντὸν, “Διο-
νύσιος ἐκπεσων τῆς ἀρχῆς, πτωχέυει ἐν Κορί-
νθῷ διδάπκων γράμματα,” δίπυγμα χεδὸν ἀν τὸν
μᾶλλον ἀντὶ λοιδορίας.

συγ. Καν τοῖς ἄλλοις δὲ φύσει ἐβραχυλό-
γουν δι Λάκωνες δεινότερον γάρ τὸ βραχὺ καὶ
επιτακτικὸν, τὸ μακρηγορεῖν δὲ τῷ ἵκετέουειν
πρέπει, καὶ αἴτειν.

συδ. Διὸ καὶ τὰ σύμβολα ἔχει δεινότητας, ὅ-
τι ἐμφερῆ ταῖς βραχυλογίαις· καὶ γάρ ἐκ τῆς
βραχέως ῥιθέντος ὑπονοῆσαι τὰ πλεῖστα δεῖ, κα-
θάπερ ἔχ τῶν συμβόλων. οὕτω καὶ τὸ, “χαμό-
δενοὶ τέτλιγες ὑμῖν. ἄσσονται,” δεινότερον ἄλλη-
γορικῶς

ipsas, graves videantur, quamvis non graviter dicant.

251. Quemadmodum Theopompus [Athenienses lacesans nihil ibi inveniri, inquit, praeter] tibiçines in Pyraeo, & lupanaria, & tibia utentes, & canentes, & saltantes: haec omnia nomina gravia, [& acerbitatis plepa,] quamvis languide dixerit, gravia tamen videatur.

252. Ex compositione autem nasceretur haec forma, primum quidem si commata habeat loco membrorum: longitudo enim dissolvit impetum illum: quod autem in parvo multum comprehendit, grayius est. Exemplum est illud Laedaeemoniorum ad Philippum, *Dionysius in Corintho.* Si autem portrexissent ipsum, *Dionysius amissò principatu Corinthi mendicus virvit, docens literas, narratio ferme fuisset pro convicio.*

253. Et in aliis utique natura breviter loquebantur Lacones: grayius enim est quod breve est, & aptum mandatis dandis; prolixè autem dicere congruit cum aliquis supplex est, atque poscit.

254. Quare & symbola [sive verba quae sensus reconditos in se continent,] gravitatem quandam habent, quia similia sunt breviloquentiis: etenim ex breviter dicto suspicari plurima licet, quemadmodum ex symbolis. Sic & illud, *Humo vobis cicadae canent, grayius*

160 ΠΕΡΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

γορικῶς ἔνθεν ἡ εἰπερ ἀπλῶς ἔρενθη, “τα
δένδρα ὑμῶν ἐκκοπήσεται.”

σνε. Τάς γε μὴν περιόδους ἐσφίγχθαι μάλα
δεῖ κατὰ τὸ τέλος· ἡ γὰρ περιαγωγὴ, δεινόν·
ἡ δὲ λύσις, ἀπλάνσερον καὶ χρησοῦθείας σημεῖον.
καταπέρ ἡ αρχαῖα πᾶσα ἐρμηνεία, ἀπλοῖκοι
καὶ αρχαῖοι.

σνς. Ω̄στε ἐν δεινότητι φέυγειν, δεῖται ἀρι
χασοειδὲς, καὶ τὸ θύετος καὶ τὸ ἔρυθρον· καὶ κατα
φέυγειν μάλιστα ἐπὶ τὴν νῦν κατέχουσαν δεινότητα.
τῶν οὖν κώλων αἱ τοιαῦται ἀποδέσεις, “Ω̄μο
λύησα τέτοις ὡς ἀν οἴός τε ὡς, συνερεῖν,” — ἐ^τ
χονται μάλιστα ἢ εἴρηκα ἔρυθρον.

σνζ. Ποιεῖ δέ τινα καὶ ή βίᾳ κατὰ τὴν σύν
θεσιν δεινότητα· δεινὸν γὰρ πολλαχός καὶ τὸ δύσ-
φεοῦγον, ὥστερ αἱ ἀνάμιαλοι ὅδοι. παράδειγ-
μα τὸ Δημοδενικὸν, τὸ, “οὐ μᾶς, τὸ δοῦναι
ὑμῖν ἐξεῖναι.”

σνη. Τὰ δὲ ἀντίθετα καὶ παράμοια ἐν ταῖς
περιόδοις Φευκτέου· ὅγνον γὰρ ποιῶσιν, ἢ δεινό-
τητα· πολλαχός δὲ καὶ φυχρότητα ἀντὶ δεινό-
τητος· οἷον ὡς ὁ Θεόπομπος κατὰ τῶν ἔταιρων
τῶν Φιλίππων λέγων, ἐλυσε τῇ ἀντιθέσει τὴν δει-
νότητα, “Αυδροφόνοι δὲ τὴν φύσιν ὄντες, λέ-
γων,

vius allegorice prolatum est, quam si simpli-
citer dictum esset, *arbores vobis excidentur*.

255. Periodos sane contortas valde esse o-
portet in fine: circumactio enim grave quid-
dam est. Solutio autem, simplicior & probi
ingenii signum: quemadmodum antiqua om-
nis locutio: simplices enim sunt antiqui.

256. Quapropter in acri & vehementi di-
cendi genere fugere oportet omne illud sim-
plex in antiquitate & moratum & rythmi-
cum, & omnino confugere ad eam *δεινοτητα*,
quae ubique nunc regnat. Membrorum igit-
ur fines & terminationes ipsae, e. g. *Promi-
si me hisce pro virili parte patrocinaturum*, pra-
incipue in se continent numeros illos rythmi-
cos quos dixi.

257. Efficit etiam gravitatem quandam mo-
lestia [& difficultas] in structura verborum.
Nam quod aegre [& non sine vi] profertur,
multis in locis etiam grave est; eodem modo
ac viae inaequales. Exemplum est Demos-
thenicum illud, *Τ' μᾶς, τὸ δοῦναν ὑμῖν ἐξεῖναν*.

258. Verba autem antitheta [sive quae in-
ter se sunt opposita,] & similia in periodis fu-
giendum, tumorem enim efficiunt, non gra-
vitatem, multis autem locis pro gravitate fri-
gidum etiam [pariunt.] Veluti Theopompus
contra sodales Philippi dicens, dissolvit oppo-
sitione gravitatem: Inquit enim, *Natura e-*

γων, ἀνδροπόροις τὸν τρόπον ἴσταν·” τῇ γὰρ περιαστεχνίᾳ, μᾶλλον δὲ κακοτεχνίᾳ, προσέχων ὁ ἀκροατὴς, ἐξω γίνεται θυμῷ παντός.

ση. Πολλὰ μέντοι ὑπ’ αὐτῶν τῶν πραγμάτων ὥστερ ἀναγκασθησόμενοι συνδεῖναι τρομγύλως καὶ δεινῶς οἶον τὸ Δημοσθενικὸν τὸ τοιότον, “ώστερ γὰρ εἴ τις ἔκείνων ἔάλω, σὺ τάδ’ οὐκ ἀν ἔγραψας, γάτως ἀν σὺ νῦν ἀλώς, ἀλλος γράψει·” αὐτὸ γὰρ τὸ πρᾶγμα καὶ ή ταξίς αὐτῷ, συμπεφυκύαν σαφῶς ἔχε τὴν σύνθεσιν, καὶ γέδε βιασάμενος ἀν τις ἔρδιώς ἐτίρως συνέθηκεν αὐτό.

σξ. Εὐ γὰρ πολλοῖς πράγμασι συντίθεμεν, ὥστερ οἱ τὰς καταβάσεις τρέχοντες, ὑπ’ αὐτῶν ἐλκόμενοι τῶν πραγμάτων.

σξα. Ποιητικὸν δὲ δεινότητός ἐστι, καὶ τὸ ἐπὶ τέλει τιθέναι τὸν δεινότατον περιλαμβανόμενον γὰρ ἐν μέσῳ ἀμβλύνεται, καθάπερ τὸ Αντιθέντος, “χεδὸν γὰρ ὁδυνήσει ἄνθρωπος ἐκ φρυγάνων ἀνασάς.” ἐι γὰρ μετασυνθεί τις γάτως αὐτὸ, “χεδὸν γὰρ ἐκ φρυγάνων ἀνασάς ἄνθρωπος ὁδυνήσειε,” καὶ τοι ταυτὸν εἰπών, οὐ ταυτὸν, ἐτι νομιαθήσεται λέγειν.

σξβ. Ή δὲ ἀντίθεσις, ἡν ἐπὶ τῷ Θεοπόμ-

rant homicidae, moribus autem pederasta: i-
nani enim illi studio, vel potius pravo studio,
animum adhibens auditor, omnem remittit
iram.

259. *Multa sane ab ipsis rebus quasi cogemur componere rotunde, & graviter: cuiusmodi est Demosthenicum hoc, Nam ut si quis eorum damnatus esset, tu hoc non scripisses, ita damnatus si fueris, non scribet alius: ipsa enim res & ordo ipsius, [insitam &] innatam aperte habet compositionem, & haud facile quis, ne vel si vim adhibuerit, aliter ipsam componere potuerit.*

260. *In multis enim rebus componimus, veluti qui per declives vias currunt, ab ipsis rebus tracti.*

261. *[Majorem] autem gravitatem parit, si in extremo ponamus id quod [in sententia] est gravissimum, nam in medio collocatum languagescit. Quemadmodum illud Antisthenis, Ferme enim [talia] aegre latus est homo ex infima plebe oriundus. Si enim aliquis ipsum sic mutato ordine componat, Ferme enim homo ex infima plebe oriundus talia aegre ferret: quamvis idem dixerit, non idem amplius existimabitur dicere.*

262. *Antithesis autem illa quam in Theo-*

πας ἔφην, όδηγεν τοῖς Δημοσθενικοῖς ἡρμοσεν, ἐνδιαφησὶν, “έτελεις, ἐγώδηγεν τελέθμην· ἐδίδασκες, ἐγώ δὲ ἐφοίτων· ἐτριταγωνίσεις, ἐγώ δὲ ἐδεώμην· ἐξέπιπλεις, ἐγώ δὲ ἐσύριτλον” κακοτεχνοῦντι γάρ ἔοικε διὰ τὴν ἀνταπόδοσιν, μᾶλλον δὲ παίζοντι, όχι ἀγανακτοῦντι.

σξγ. Πρέπει δὲ τῇ δεινότητι καὶ τῶν περιόδων ἡ πυκνότης, κατοικοῦσι τοῖς λοιποῖς χαρακτῆρσιν όχι ἐπιτήδεια ὅσα συνεχῶς γάρ τιθεμένη μέτρῳ εἰκαστήσεται λεγομένῳ ἐφεξῆς, καὶ τοῦτο δεινῷ μέτρῳ ὥσπερ οἱ χωλίαμβοι.

σξδ. Αὐταὶ μέντοι πυκναὶ ἐσώσαν καὶ σύντομοι λέγω δὲ δίκωλοι τινές. ἐπεί τοι πολύκωλοι τε ὅσαι, κάλλος μᾶλλον παρέξουσι, όχι δεινότητα.

σξε. Οὕτω δέηται συντομία τῷ χαρακτῆρι χρήσιμον, ὥσε καὶ ἀποσιωπῆσαι πολλαχός δεινότερον. κατάπερ ὁ Δημοσθένης, “ἀλλ' ἐγώ μὲν-- όχι βύλομαι δὲ όδεν δυχερές εἰπεῖν· ὅτος δὲ ἐκ περιγραφῆς με κατηγορεῖ.” χεδὸν ὡς σιωπήσας ἐνταῦθα δεινότερος παντὸς τοῦ εἰπόντος ἀν.

σξς. Καὶ νὴ τὸς θεοὺς χεδὸν ἀν καὶ ἡ ἀσάφεια πολλαχός δεινότης ἐστι· δεινότερον γάρ τὸ ὑπονούμενον· τὸ δέ ἐξαπλωθὲν καταφρονεῖται.

σξζ. Ε"ςι

pompo supra notavi, ne vel in Demosthenicis illis satis decore ponitur, ubi inquit, *Tu initiabas, ego iniciatus eram; docebas tu, ego ludum frequentans didici; tertias partes in scena actitasti, ego spectabam; excidisti, ego exsibilabam*; similis enim videtur cuidam vitiosa arte utenti, propter continuas redditiones, vel potius ludenti cuidam, minime autem indignantem.

263. Convenit autem gravitati & periodorum crebritas, quamvis illa caeteris dicendi formis minime sit accommodata: periodi enim continenter positae similitudinem habebunt metri enunciati sine intermissu, & quidem metri gravissimi cuius generis sunt choliambi.

264. Sint autem simul crebrae & concisae, intelligo autem bimembres quaedam. Quia si multorum membrorum fuerint, pulchritudinem potius adferent, non gravitatem.

265. Concisio autem [& brevitas] adeo est huic formae utilis, ut multis in locis gravius erit omnino reticere; sic Demosthenes: *quin ego quidem—sed nihil ominosum orationis initio dicam: isti autem supervacaneum est me accusare*: ferme enim cum tacuerit, acrior evasit quam quislibet aliis qui rem explicasset.

266. Et per deos ferme utique & obscuritas multis in locis gravitatem parit. Gravius enim quod suspiciones tantum sui gignit: quod autem explanatum est, contemnitur.

267. Est

σξζ. Ε"σι δ' ὅπη κακοφωνία δεινότητα ποιεῖ, καὶ μάλιστα ἐὰν τὸ ὑποκείμενον πρᾶγμα δέῃ τοι-
αύτης ὥσπερ τὸ Ὁμηρικὸν, τὸ, “Τρῶες δὲ
ἔρριγησαν, ὅπως ἴδον αἰόλον ὄφιν.” ἦν μὲν γάρ καὶ
έυφωνοτέρως εἰπόντα σῶσαι τὸ μέτρον, “Τρῶες
δὲ ἔρριγησεν ὅπως ὄφιν αἰόλον εἶδον.” ἀλλ' οὐτ'
ἄν ὁ λέγων δεινὸς θύτως ἐδοξεν, οὐτε ὄφις ἀυτός.

σξη. Τὸτε οὖν ἐπόμενοι τῷ παραδείγματι
καὶ τὰ ἄλλα προσοχασόμενα τὰ ὄμοια. οἷον ἀν-
τὶ μὲν τῷ, “πάντ' οὖν ἔγραψεν,” “ἔγραψεν
ἄν.” ἀντὶ δὲ τῷ, “οὐ παρεγένετο,” “παρεγένε-
το οὐχι.”

σξδ. Α' πολήγοντες δέ ποτε καὶ εἰς συνδέσμυς
τὸν Δέ ή τὸν Τέ, καίτοι παραβγέλλεται Φυ-
γεῖν τὴν ἀπόληξιν τὴν τοιαύτην, ἀλλὰ πολλα-
χώ χρήσιμος καὶ αὕτη ἄν γένοιο οἶον, “οὐκ ἔυ-
φήμησε μὲν, οὔτειον ὄντα· ἡτίμασε δέ.” ὡς τὸ,
“Σχοῖνόν τε, Σκῶλόν τε.” ἀλλ' ἐν μὲν τοῖς
‘Ομηρικοῖς μέγεθος ἐποίησεν ή εἰς τὸς συνδέσμυς
τελευτή.

σο. Ποιήσειε δὲ ἄν τις ποτὲ καὶ δινότητα,
εἴτις ὅδε εἴποι ἄν, “ἔγραψε δέ ὑπὸ τῆς ἀφρο-
δύνης τε, ὑπὸ τῆς ἀσεβείας τε,-- Τὰ ιερά τε,
τὰ ὄσιά τε” ὅλως γάρ ή λειότης καὶ τὸ ἐυήκοον
γλα-

267. Est autem ubi cacophonia gravitatem efficit, & maxime si res de qua agitur eguerit hac: veluti Homericum illud, *Τρῶες δ' ἐρρίγησαν, ὅπως ἴδον αἰόλον ὄφιν.* i. e. *Trojani vero cohoruerunt, ut viderunt maculosum serpentinum.* Licebat enim & euphonia utentem, tueri versum, *Τρῶες δ' ἐρρίγησαν, ὅπως ὄφιν αἰόλον εἶδον.* Sed neque qui dicit ita gravis visus esset, neque serpens ipse.

268. Hoc igitur exemplum secuti alia etiam similia excogitabimus. Ceu pro illo, *Πάντ' ἀν ἐγράψεν, ἐγράψεν ἀν,* pro illo autem, *ἢ παρεγένετο, παρεγένετο ἔχι.*

269. Desinere autem aliquando & in coniunctione δὲ vel τέ, etsi praecipitur fugere hujuscemodi terminationem, verum multis locis utilis & haec erit: ceu, *Οὐκ εὐφήμησε μὲν, ἀξιον ὄντα ἡτίμασε δέ.* i. e. *eum in honore non habuit quamvis dignum, sed ignominia affecit:* ut illud *Σχοῖνόν τε, Σκῶλόν τε.* Sed in Homericis amplitudinem effecit in coniunctiones terminatio.

270. Efficeret autem fortasse quispiam gravitatem [quandam] si quis ita diceret, *ἐγράψε δὲ ὑπὸ τῆς ἀφροσύνης τε, ὑπὸ τῆς ἀσεβείας τε,-- Τὰ ιερά τε, τὰ ὄσιά τε.* [vix autem & aegre hoc] omnino enim levitas & quod suaviter pervenit

168 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

γλαφυρότητος ἴδιου, ἢ δεινότητός ἐστιν. Ὅτοι δὲ οἱ χαρακτῆρες ἐναντιώτατοι δοκύσιν.

σοα. Καίτοι ἐσὶ πολλαχῷ ἐκ παιδιᾶς παραμεμιγμένης δεινότης ἐμφανομένη τις. οἷον ἐν ταῖς κωμῳδίαις, καὶ πᾶς ὁ κυνικὸς τρόπος, ὡς τὰ Κράτηλος, “Πήρητις γαῖ” ἐσι μέσω ἐνὶ οἴνοπι τύφῳ.”

σοβ. Καὶ τὸ Διογένες τὸ ἐν ὄλύμπιᾳ, ὅτε τῷ διπλίτῃ δραμόντος, ἐπιτρέχων ἀυτὸς, ἐκήρυττεν ἐαυτὸν νικᾶν τὰ ὄλύμπια, πάντας ἀνθρώπους καλοκαγαδία. καὶ γὰρ γελᾶται τὸ εἰρημένον ἄμα καὶ θαυμάζεται, καὶ ἡρέμα καὶ ὑποδάκνει πως λεγόμενον.

σογ. Καὶ τὸ πρὸς τὸν καλὸν ῥηθὲν ἀυτῷ, προσταλαίων γὰρ καλῷ παιδὶ Διογένης, διεκινήθη πως τὸ αἰδοῖον· τῷ δὲ παιδὸς φοβηθέντος, καὶ ἀποπηδήσαντος, “Νάρρει ὡς παιδίον, ωκε εἰμὶ ταύτη ὅμοιος” γελοῖον γὰρ τὸ πρόχειρον τῷ λόγῳ, δεινὴ δὲ ἡ κευδομένη ἐμφασις.

σοδ. Καὶ ὅλως συνελόντι φράσαι, πᾶν τὸ ἔιδος τῷ κυνικῷ λόγῳ σαίνοντι ἀμα ἔοικε τῷ καὶ δάκνοντι.

σοε. Χρήσονται δὲ ἀυτῷ καὶ οἱ ῥήτορες ποτὲ, καὶ ἔχρησαντο· Λυσίας μὲν πρὸς τὸν ἐρῶντα τῆς γραῦς λέγων, ὅτι, “ἢς ῥᾶσιν ἦν ἀριθμῆσαι τὸν

DE ELOCUTIONE. 169

pervenit ad aures, elegantis formae proprium est, non gravis. Hae autem formae maxime inter se contrariae videntur.

271. Et sane multis locis ex joco admixto perspicitur existere gravitas quaedam, veluti in comoediis, & omnis Cynicus modus, ut illa Cratetis, *Πήρητις γαῖ ἐσι μέσω ἐνὶ οἴνοπι τύφω.*

272. Et illud Diogenis, quod in Olympia dictum fuit, cum armatus cucurisset: accursens ille, sua voce praedicavit *se vincere cunctos homines vitae probitate.* Etenim ridetur vox illa simul & admirationi est, & tacite etiam mordet aliquo modo occultus ejus sensus.

273. Necnon quod in formosum dictum fuit ab ipso. Cum enim luctaretur cum formoso puer Diogenes, commota aliquo modo natura ejus est: puer autem perterrefacto, saltuque se ab ea abstracto, *Bono animo sis puer,* inquit, *non enim sum huic similis.* Ridiculum enim est quod in promtu est ejus dicti; gravis autem quae latet illuc vis.

274. Et omnino, ut breviter dicam, omnis species Cynicae orationis blandienti simul alicui similis & mordenti.

275. Possunt etiam oratores aliquando uti hac ratione, & usi sunt. Lysias quidem in vetulae mulieris amatorem dicens, *quod pro-*

Y

clivius

170 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

δόδοντας ἡ τὸς δακτύλως.” καὶ γάρ δεινότατον ἀ-
μα καὶ γελοιότατον ἐνέφηνε τὴν γραῦν. ‘Ο’μηρος
δὲ τὸ, “Οὐτιν ἐγὼ πύματον ἔδομαι,” ὡς προ-
γέγραπται.

σος. Ως δὲ ἀν καὶ ἐκ χημάτων γίγνοιτο δει-
νότης, λέξομεν. ἐκ μὲν οὖν τῶν τῆς διανοίας χη-
μάτων, ἐκ μὲν τῆς παραλείψεως ὄνομαζομένης,
ὅτως “Ο”λυθον μὲν δὴ καὶ Μεδώνην καὶ Α΄πολ-
λωνίαν, καὶ δύο καὶ τριάκοντα πόλες, τὰς ἐπὶ^{τούτης} Θράκης, ἐώ. ἐν γάρ τοις καὶ εἰρηκε πάντα,
ὅσα ἐβάλετο, καὶ παραλιπεῖν ἀντά φησιν, ὡς δι-
νότερα εἰπεῖν ἔχων ἔτερα καὶ πικρότερα.

σοζ. Ή εἰρημένη δὲ ἀποσιώπησις, τῷ ἀντὶ^{τούτης} ἔχομένη, δεινότερον ποιεῖ τὸν λόγον.

σοη. Παραλαμβάνοιτο δὲ ἀν χῆμα διανοίας
πρὸς δεινότητα προσωποποιία καλλιμένη οἶν,
Δόξατε ύμιν τὸς προγόνων ὄνειδίζειν καὶ λέγειν
τάδε τινά, ἡ τὴν Ελλάδα, ἡ τὴν πατρίδα, λα-
βῆσαν γυναικὸς χῆμα.

σοδ. Ως αὐτερ ἐν τῷ ἐπιταφίῳ Πλάτων, τὸ,
“ὦ παῖδες, ὅτι μέν ἐσε πατέρων ἀγαθῶν” — καὶ
ὅτι ἐκ τῷ ἴδιῳ προσώπῳ λέγειν, ἀλλὰ ἐκ τῶν
πατέρων πολὺ γάρ ἐναργέσερα καὶ δεινότερα
φαίνεται ύπο τῶν προσώπων μᾶλλον δὲ δράμα-

clivius erat numerare ipsius dentes, quam digitos. Etenim gravissimum quiddam simul [protulit,] & quam maxime ridiculam anum illam effecit. Homerus autem illud, *Utin ego comedam postremo*, ut antea notatum est.

276. Quomodo autem è figuris gigneretur gravitas, nunc dicemus. Ex figuris igitur quae sensum spectant, primo venit illa quae παραλείψις dicitur hoc modo. *Olynthum quidem & Methonem & Apolloniam, & triginta duo oppida Thraciae, omitto*: in his enim & dixit cuncta, quae voluit, & se omittere illa ait, ut cui restarent dicenda alia & amariora.

277. Quae autem jam dicta est reticentia, iisdem moribus affinis, graviorem efficiet orationem.

278. Ad gravitatem autem efficiendam, assumatur figura sensum spectans quae vocatur προσωποποιία. e. g. *Vobiscum reputate haec vel illa vobis exprobare, & objicere majores vestros, vel Graeciam vel Patriam, induta forma muliebri.*

279. Quemadmodum facit Plato in Epitaphio, *O filii quod quidem parentibus claris orti estis,— & hoc quidem non ex sua persona dicens, sed ex persona parentum: multo enim evidentiora & graviora esse perspiciuntur vi personarum illarum: vel potius dramata om-*

τα ἀτέχνως γίνεται. τὰ μὲν εἴδη τῆς διανοίας καὶ χήματα λαμβάνοντ' αὖ, ὡς εἴρηται· καὶ γὰρ τοσαῦτα τὰ εἰρημένα παραδείγματος ἔνεκα.

σπ. Τὰ δὲ τῆς λέξεως χήματα ποικιλότερον ἐκλέγοντά ἔσι δινότερον ποιεῖν τὸν λόγον. ἔκτε τῆς ἀναδιπλώσεως ὡς “Θῆβαι δὲ Θῆβαι, πόλις ἀσυγείτων, ἐκ μέσης τῆς Ἑλλάδος ἀνήρπασαι.” δίλογη. Νέν γαρ τὸ ὄνομα δινότητα ποιεῖ.

σπα. Καὶ ἐκ τῆς ἀμφορᾶς καλύμενης ὡς τὸ, “ἐπὶ σωτὸν καλεῖς, ἐπὶ τὸς νόμυς καλεῖς, ἐπὶ τὴν δημοκρατίαν καλεῖς.” τὸ δὲ χῆμα τὸ εἰρημένον τῷτο τριπλοῦν· καὶ γὰρ ἐπαναφορὰ ἴσως εἴρηται, διὰ τὸ τὴν αὐτὴν λέξιν ἐπαναφέρεσθαι ἐπὶ τὴν αὐτὴν ἀρχήν· καὶ ἀσύνδετον, δίχα γὰρ συνδέσμων λέλεκται· καὶ ὄμοιοτέλευτον, διὰ τὴν ἀπόληξιν τῷ “καλεῖς” πολλάκις, καὶ δινότης ἥδροις αὖ ἐκ τῶν τριῶν.

σπβ. Εἰδ' εἴποι τις θτῶς, “ἐπὶ σωτὸν, καὶ τὸς νόμυς, καὶ τὴν δημοκρατίαν καλεῖς,” ἀμα τοῖς χήμασιν ἐξαρήσει καὶ τὴν δινότητα.

σπγ. Μάλιστα δὲ πάντων ἴσέον τὴν διάλυσιν δικάτηλος ἐργάτιν· οἶον, “Πορέυεται διὰ τῆς ἀγορᾶς τὰς γνάθυς φυσῶν, τὰς ὄφρυς ἐπηρκώς, ἵσα βατίνων Πυνθοκλεῖ.” εἰ γὰρ συναφδῆ ταῦτα συνδέσμοις, πραότερα ἔσαι. σπδ.

nino fiunt. Species itaque & figurae, sensum respicientes, hoc modo quo dictum est sumi debent: tot namque à nobis loco exempli sunt prolata.

280. Verborum autem figuras varie feli-
gentem licet graviorem reddere orationem:
è conduplicatione, ut, *Thebae autem Thebae,
vicina civitas, è media Graecia rapta est.* Iter-
atum enim verbum gravitatem efficit.

281. Et ex ea, quae vocatur ἀναφορά, ut
illud, *Contra te ipsum vocas, contra leges vocas,
contra democratiam vocas.* Haec autem figura
modo prolata triplex est: etenim epanapho-
ra quodammodo inest propter ejusdem verbi
in principio repetitionem; & asyndetum, sine
conjunctionibus enim dicta sunt; & ὁμοιοτέ-
λευτον, quoniam saepius in verbum καλεῖς
desinit, & gravitas ex tribus coacervata est.

282. Si autem dixerit aliquis ita, *contra te-
ipsum, & leges, & democratiam vocas,* una
cum figuris sustulerit gravitatem.

283. Scire autem oportet dissolutionem
maxime omnium opificem esse gravitatis, e.
g. *Ambulat per forum, buccis inflatis, sublatis
supercilii, aequaliter incedens Pythocli:* si nam-
que copulata haec fuerint conjunctionibus,
mitiora erunt.

284. Sumi

σπδ. Λαμβάνοντ' ἀν καὶ ἡ κλίμαξ καλλιμένη· ὡς ταρὰ Δημοσθένει, τὸ, “οὐκ ἐπον μὲν ταῦτα, οὐκ ἔγραψα δέ· όδ' ἔγραψα μὲν, όκ ἐπρέσβευσα δέ· όδ' ἐπρέσβευσα μὲν, όκ ἐπεισα δὲ Θηβαίς.” χεδὸν γάρ ἐπαναβάνοντι ὁ λόγος ἐοικεν ἐπὶ μειζόνων μειζόνα. εἰ δὲ γάτως εἴποι τὶς ταῦτα, “εἰπὼν ἐγὼ καὶ γράψας ἐπρέσβευσά τε καὶ ἐπεισα Θηβαίς,” διήγημα ἔρει μόνον, δεινὸν δὲ όδεν.

σπε. Καθόλος δὲ τῆς λέξεως τὰ χήματα καὶ ὑπόκρισιν καὶ ἀγῶνα παρέχει τῷ λέγοντι, μάλιστα τὸ διαλελυμένον, τυτέσι δινότητα· καὶ περὶ τῶν χημάτων ἀμφοτέρων τοσαῦτα.

σπς. Λέξεις δὲ λαμβανέσθωσαν πᾶσαι, ὅσαι καὶ ἐν τῷ μεγαλοωρεπεῖ χαρακτῆρι, πλὴν όκ ἐπὶ τὸ ἀυτὸ τέλος. καὶ γάρ μεταφέροντά ἔσι δεινὰ ποιεῖν, ὡς τὸ, “τῷ Πύθωνι θρασυνόμενῷ, καὶ πολλῷ φέοντι καθ' ὑμῶν.”—

σπζ. Καὶ εἰκασίας λέγοντα· ὡς τὸ Δημοσθένεις, τῦτο τὸ φίφισμα τὸν τότ' ἐπιόντα τῇ πόλει κίνδυνον παρελθεῖν ἐποίησεν, ὥστερ νέφος.

σπη. Αἱ παραβολαὶ δὲ τῇ δινότητι όκ ἐπιτίθεισαι διὰ τὸ μῆκος· οἷον τὸ, “ώστερ δὲ κύων γενναῖος ἀπίφρος, ἀπρονοήτως ἐπὶ κάπρον φέρεται.”

284. Sumi utique posset & *κλίμαξ*. ut apud Demosthenem illud, *Non & ea dixi, & non decrevi; neque vero decrevi, & non legationem obii; neque legatione obita, Thebanis non persuasi.* Ferme enim ascendi oratio similis est ad majora majoribus. Si autem sic aliquis haec diceret, *Haec ego dicens & decernens legationem obii, & persuasi Thebanis,* narrationem solum, nihil autem grave ederet.

285. Ad summam igitur verborum figurae, praecipue autem dissolutio, & actionem & contentionem, hoc est gravitatem, oratori ministrant. Et de figuris utrisque, [scil. sententiarum & verborum,] satis haec sint.

286. Verba autem cuncta sumantur, quae cunque & in magnifica forma, praeterquam quod non ad eundem finem. Etenim verba transferendo licet graviora facere, ut illud, *Pythoni insolentius se jactanti, & multitudine verborum instar torrentis contra vos exundanti.* –

287. Et imagines dicendo: ut est illud Demosthenis, *Plebiscitum hoc, periculum quod tunc imminebat civitati, praeterire fecit, tanquam nimbum.*

288. Collationes autem gravitati minime idoneae propter longitudinem: ceu illud, *Quemadmodum autem generosus canis, rudis, temere in aprum irruit.* Pulchritudo enim & exqui-

ρεται." καλλος γαρ κακριβεια τις εν ταῖς οὐρανίτης σφραγίδων τι βλέπεται καὶ σύντομον, καὶ ἐγκύρων πλήττυσιν ἔστι.

σπ. Γίνεται δέ καὶ ἐκ συνδέτων ὀνόματος δεινότης, ὥστε καὶ η συνήθεια συντίθησι πολλά δεινῶς, "τὴν χαματύπην," καὶ τὸν "παραπλῆγα," καὶ εἴτι ἄλλο τοιῶν καὶ παρὰ τοῖς ἥτορος δὲ πολλὰ ἄν τις ἔυροι τοιαῦτα.

σι. Πειρᾶδαι δὲ τὰ ὀνόματα πρεπόντως λέγειν τοῖς πράγμασιν οἷον ἐπὶ μὲν τῷ βίᾳ καὶ πανεργίᾳ δράσοντος, "διεβιβάσατο" ἐπὶ δὲ τῷ βίᾳ καὶ φανερῶς καὶ μετὰ ἀπονοίας, "ἐξέκοψεν, ἐξείλεν.

σι. Εἶπεν δὲ τῷ δολίως καὶ λαθραίως, "ἐτρύπησεν, ή διέφυγεν," ή εἴτι τοιῶν πρόσφορον τοῖς πράγμασιν ὄνομα.

σι. Τὸ δὲ ἐξαίρεσθαι πως λαμβανόμενον ὡς μέγενος ποιεῖ μόνον, ἀλλὰ καὶ δεινότητα. ὡς τὸ, "οὐ λέγειν εἴσω τὴν χεῖρα ἔχοντα δεῖ Αἰχίνη, ἀλλὰ πρεσβέυειν εἴσω τὴν χεῖρα ἔχοντα."

σι. Καὶ τὸ, "ἀλλ' ὁ τὴν" Εὐβοιαν ἐκείνος σφετεριζόμενος." ὡς γαρ ὑπὲρ τῷ μέγαν ποιήσαι τὸν λόγον η ἐπανάστασις, ἀλλ' ὑπὲρ τῷ δεινόν. γίνεται δὲ τῷτο ἐπάν μεταξὺ ἐξαίρεσθαι.

exquisita quaedam ars in his perspicitur: gravitas autem, vehemens quiddam esse vult & concisum, & cominus percutientibus similis est.

289. Nascitur autem & ex nomine composito gravitas, quemadmodum & consuetudo junxit multa graviter, $\tau\eta\chi\alpha\mu\alpha\tau\pi\eta\tau$, $\tau\eta\tau\alpha\pi\lambda\eta\gamma\alpha$, & siquid aliud hujuscemodi est. Et apud oratores utique inveniret aliquis multa hujuscemodi.

290. Danda autem est opera verba edere, quae convenienter rebus: ceu de illo quidem qui vi & astute fecerit, $\Delta\iota\epsilon\beta\iota\beta\alpha\sigma\alpha\lambda\circ$ de illo autem qui vi & aperte & cum vecordia, $\mathbf{E}\xi\epsilon\kappa\omega\psi\epsilon\nu$, $\mathbf{E}\xi\epsilon\tilde{\iota}\lambda\epsilon\nu$.

291. De illo autem qui dolose & occulte, $\mathbf{E}\tau\pi\gamma\pi\eta\sigma\epsilon\nu$, vel $\mathbf{d}\iota\epsilon\varphi\psi\gamma\epsilon\nu$, vel siquid hujuscemodi est accommodatum rebus nomen.

292. Extollere autem sese [& erigere cum vocis & gestus magna contentione] quodammodo usurpatum, non magnitudinem tantum parit, verum etiam gravitatem: veluti illud, *Non dicere manum intus habentem oportet Aeschine, sed legationem obire intus manum habentem.*

293. Et illud, *Verum ille qui Euboeam sua ξ ditionis facit.* Non enim ut faceret orationem grandem elatio adhibita est, sed ut gravem. Efficitur autem hoc cum illo ipso tempore, quo nos extulerimus, accusaverimus aliquem:

κατηγορῶμέν τινος, ὡσπερ γὰρ Αἰχίνεις κατηγορίας· τὸ δὲ Φιλίππων ἐστι.

σηδ. Δεινὸν δὲ καὶ τὸ ἐρωτῶντα τὸς ἀκόντιας ἔντα λέγειν, καὶ μὴ ἀποφανόμενον, “ἀλλὰ ὁ τὴν Εὔβοιαν ἐκεῖνος σφετεριζόμενος καὶ κατασκευάζων ἐπιτείχισμα ἐπὶ τὴν Αἰτικήν, πότερον ταῦτα ποιῶν ἡδίκει καὶ ἔλυε τὴν εἰρήνην, ή ὁ;” καθάπερ γὰρ εἰς ἀπορίαν ἀγει τὸν ἀκόντια ἐξελεγχομένων ἐοικότα, καὶ μηδὲν ἀποκρίνασθαι ἔχοντι.

σηε. Εἰ δὲ ὡδὲ μεταβαλῶν ἔφη τις, “ἡδίκει καὶ ἔλυε τὴν εἰρήνην,” σαφῶς διδάσκοντι ἐώκει, καὶ ὁκ ἐλέγχοντι.

σηγ. Ή δὲ καλυμένη ἐπιμονὴ, ἐστι μὲν ἐρμηνεία πλείων τῶν πράγματος· μέγιστα δὲ συμβάλοιτ’ ἀν εἰς δεινότητα· παράδειγμα δὲ αὐτῆς τὸ Δημοσθένεις, “νόσημα γὰρ, ὡς ἄνδρες Αθηναῖοι, δεινὸν ἐμπέωσικεν εἰσ τὴν Ἑλλάδα.---* * * ὁκ ὁτιας ἦν δῆμον.

σηζ. Τάχα δὲ καὶ ὁ ἐυφημισμὸς καλύμενος μετέχοι τῆς δεινότητος· καὶ ὁ τὰ δύσφημα ἐυφημα ποιῶν, καὶ τὰ ἀσεβήματα ἐυσεβήματα.

σηη. Οἶον ὡς δτὰς νίκας τὰς χρυσᾶς χωνεύειν κελέυσων, καὶ καταχρῆσθαι τοῖς χρήμασιν εἰς τὸν πόλεμον, ὁκ ὁτιας εἶπε προχείρως, ὅτι “κατακόψω-

tanquam enim illic Aeschinem, hic vero Philippum accusat.

294. Grave autem etiam est quando quis interrogaverit auditores ut quidam dicant, ipse non illa enuncians. *Verum ille qui Euboeam suae dictionis facit, & castellum oppugnandae Atticae aedificat, & utrum haec faciens injuriam fecit & pacem solvit, nec ne?* tanquam enim in angustias redigit auditorem, quasi convictus esset, & nihil regerendum haberet.

295. Si autem sic mutato illo dixerit aliquis, *injuste fecit & pacem solvit*, plane docenti & non redarguenti similis esset.

296. Quae autem vocatur *ἐπιμονή*, [sive commoratio,] est dictio quae rem ipsam exsuperat. Plurimum autem prodeisset ad gravitatem. Exemplum autem ipsius, illud Demosthenis, *Morbus enim Athenienses gravis incidit in Graeciam, &c. *** non fuisset adeo grave.*

297. Fortasse autem & qui *ἐνθυμισμὸς* vocatur retineat aliquid gravitatis: & qui odicas res bonis verbis edit, & res impias verbis piis.

298. Ceu qui victorias aureas conflare jubebat, & uti pecunia illa ad bellum, non in hunc modum dicebat temere, *Percutiamus*

Z 2 victo-

180 ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

κόφωμεν τὰς νίκας εἰς τὸν πόλεμον.” δύσφημον γάρ ἂν ὄτω, καὶ λοιδοροῦντι ἐοικὸς ἦν τὰς θεᾶς, ἀλλ’ ἐυφημότερον, ὅτι “συγχρησόμεθα ταῖς νίκας εἰς τὸν πόλεμον.” ὃ γάρ κατακόπιοι τὰς νίκας ἐοικεν ὄτω ῥηθὲν, ἀλλὰ συμμάχος μεταποιοῦντι.

σφθ. Δεινὰ δὲ καὶ τὰ Δημάδεια καίτοι ἴδιον καὶ ἄτοπον τρόπον ἔχειν δοκοῦντα. ἔσι δὲ αὐτῶν ἡ δεινότης, ἐκ τε τῶν ἐμφάσεων γινομένη, καὶ ἔξ αλληγορικῶν τινος παραλαμβανομένη· καὶ τρίτον ἔξ ὑπερβολῆς.

τ. Οἶὸν ἔσι, τὸ, “οὐ τέθυκεν Αλεξανδρος, ὁ ἄνδρες Αθηναῖοι, ὥζεν γάρ ἂν η ὀικυμένη τῷ νεκρῷ.” τὸ μὲν γάρ “ώζεν,” ἀντὶ “ηθάνετο,” αλληγορικὸν καὶ ὑπερβολικὸν ἄμα. τὸ δὲ “τὴν οικυμένην αἰθάνειται,” ἐμφαντικὸν τῆς δυνάμεως τῆς Αλεξανδρος, καὶ ἄμα δέ τοι ἐκπληκτικὸν ἔχει ὁ λόγος, ηθροισμένον ἐκ τῶν τριῶν πᾶσα δὲ ἐκπληξις δῆνον, ἐπειδὴ φοβερόν.

τα. Τὸ δὴ αὐτῷ εἶδος καὶ τὸ, ὅτι “τῦτο τὸ φήφισμα ὡκ ἐγὼ ἔγραψα, ἀλλ’ ὁ πόλεμος, τῷ Αλεξανδρῷ δόρατι γράφων.”

τβ. Καὶ τὸ, “Ἐστικε γάρ η Μακεδονικὴ δύναμις, ἀπολωλεκῆ τὸν Αλεξανδρον, τῷ Κύκλωπι τετυφλωμένω.

τγ.

victorias ad bellum: odiosum enim ita fuisset, & simile contumelia vexanti deas: sed melioribus verbis, Ut amur victoriis ad bellum: non enim percutienti victorias simile fuit ita prolatum, sed socias sibi facienti.

299. Gravia autem & Demadea dicta, etsi proprium & absurdum modum habere videntur. Exoritur autem ipsorum gravitas, [primo] ex emphasibus; dein ex allegorico quodam assumto; & quod tertium est, ex hyperbole.

300. Cujusmodi est illud, *Non mortuus est Alexander, Athenienses, totus enim terrarum orbis odore cadaveris esset perfusus: illud enim ὥλεν, quo ipse usus est positum pro ἡδάνετο, allegoricum est & simul hyperbolicum; illud autem totum terrarum orbem sentire, declarat opes Alexandri: & simul quiddam [horribile &] ad consternandum factum habet ea oratio, collectum ex tribus. Omnis autem consternatio grave quiddam est, quia horribile.*

301. Ejusdem formae & illud, *Hoc plebis citum non ego scripsi, sed bellum, Alexandri spiculo pro calamo utens.*

302. Et illud, *Similis enim est Macedonum exercitus, amissio Alexandro, Cyclopi excaecato.*

303. Et

τγ. Καὶ ἀλλαχθὲ πα πάλιν, “οὐ τὴν ἐπὶ προγόνων τὴν ναύμαχον, ἀλλὰ γραῦν, σανδάλια ὑποδεδεμένην καὶ πλισάνην ῥοφῶσαν.” τὸ μὲν γὰρ “γραῦν” ἀλληγορικὸν ἀντὶ τῆς ἀδενῆς καὶ ἔξιτηλον ἥδη. “καὶ ἄμα ἐμφαίνον τὴν ἀδρανίαν ἀύτῆς ὑπερβολικῶς τὸ δὲ “πλισάνην ῥοφῶσαν,” ἐπεὶ ἐν κρεανομίαις τότε καὶ πανδαισίαις διάγυσταν, ἀπολλύειν τὰ σρατιωτικὰ χρήματα.

τδ. Περὶ μὲν ὅντις τῆς Δημαδείς δεινότητος ἀρκεῖ τοσαῦτα· καίτοι ἔχόσης τὶ ἐπισφαλές, καὶ γένεται ἐμμίμητον μάλα. ἔνεστι γὰρ τι καὶ ποιητικὸν τῷ εἶδει· εἴγε ποιητικὸν η ἀλληγορία καὶ ὑπερβολὴ καὶ ἐμφασις· ποιητικὸν δὲ μικτὸν κωμῳδίας.

τε. Τὸ δὲ καλόμενον ἔχηματισμένον ἐν λόγῳ, οἱ νῦν ἥγτορες γελοίως ποιῶσιν καὶ μετὰ ἐμφάσεως ἀγεννῆς ἄμα, καὶ οἵον ἀναμυησικῆς. ἀληθινὸν δὲ χῆμα ἔστι λόγος μετὰ δυοῖν τύποιν λεγόμενον, ἐυπρεπείας καὶ ἀσφαλείας.

τς. Εὐπρεπείας μὲν, οἵον ὡς ὁ Πλάτων Αρίστιππον καὶ Κλεόμβροτον λοιδορῆσαι θελήσας, ἐν Αἴγινη ὄφοφαγοῦντας, δεδεσμένος Σωκράτες Αδηνῆσιν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, καὶ μὴ διαπλέυσαντας ὡς τὸν ἔταιρον καὶ διδάχαλον· καίτοι γένος ὅλος ἀπέχοντας διακοσίους σαδίους τῶν Αδηνῶν· ταῦτα

303. Et alibi rursum, [Remp.] non ut majorum aetate pugnantem in navibus, sed vetulam, sandalia indutam & ptisanam forbentem. Illud enim vetulam allegoricum, pro infirmam & exilem jam, & una patefaciens imbecillitatem ipsius supra modum: illud autem ptisanam forbentem, quia conviviis tunc & epulis tota dedita, disperderet militarem pecuniam.

304. De Demadea igitur gravitate satis haec sint: etsi illa lubricum quiddam habet, & non temere imitandum. Huic enim formae poëticum quiddam inest, si quidem poëticum est allegoria, & hyperbole, & emphasis: poëticum autem [dico] mixtum comœdia.

305. *Figuratum* autem quod vocant in oratione, hujus aetatis oratores ridiculè tractant, & cum emphasi inhonesta simul, & quae [rusticè & aperè] res in memoriam revocat. Vera autem orationis figura cum hisce duobus est prolata, cum studio servandi decorum, scil. & cura res dicendi absque offendonis periculo.

306. Cum studio quidem decori, ceu Plato in animo habens vexare contumelias Aristippum & Cleombrotum, qui in Aegina utturi ac ventri parebant, cum in vinculis esset Socrates Athenis spatio multorum dierum [& non navigarant ad sodalem & doctorem, etsi illi non distabant integra ducenta stadia [Athenis]

ταῦτα πάντα διαρρέοντα μὲν ὡς εἶπεν, λοιδορία
γὰρ ἦν ὁ λόγος, ἐνωρεπῶς δέ πως τόνδε τὸν τρό-
πον.

τζ. Ερωτηθεὶς γὰρ ὁ Φαίδων τὸς παρόντας
Σωκράτει, καὶ καταλέξας ἔκαστον, ἐπανερωτηθεὶς,
εἰ καὶ Αρίστιππος καὶ Κλεόμβροτος παρῆσαν, “ὦ,
Φησιν, ἐν Αἰγίνῃ γὰρ ἦσαν” πάντα γὰρ τὰ
προφερμένα ἐμφαίνεται τῷ, “ἐν Αἰγίνῃ ἦσαν”
καὶ πολὺ δεινότερος ὁ λόγος δοκεῖ, τῷ πράγματος
ἀυτῷ ἐμφαίνοντος τὸ δεινὸν, ὃχι τῷ λέγοντος.
τὸς μὲν οὖν ἀμφὶ τὸν Αρίστιππον, καὶ λοιδορῆσαι
ἴσως ἀκινδύνως ὄντος, ἐν χήματι ὁ Πλάτων ἐλοι-
δόρησε.

τη. Πολλάκις δὲ ἡ πρὸς τύραννον, ἡ ἄλλως
βιαιόν τινα διαλεγόμενοι, καὶ ὄνειδίσαις ὀρμῶντες,
χρῆζομεν ἐξ ἀνάγκης χήματος ὀλγ. ὡς Δημή-
τριος ὁ Φαληρέus πρὸς Κρατερὸν τὸν Μακεδόνα
ἐπὶ χρυσῆς χλίνης καθεζόμενον μετέωρον, καὶ ἐν
πορφυρᾷ χλαμύδι, καὶ ὑπερηφάνως ἀποδεχόμενον
τὰς πρεσβείας τῶν Ελλήνων, χηματίσας εἴπει
ὄνειδισικῶς, “ ὅτι ὑπεδεξάμενδά ποτε πρεσβέυ-
οντας ἡμεῖς τὸς δε, καὶ Κρατερὸν τῶτον.” ἐν γὰρ
τῷ δεκτικῷ τῷ “ τῶτον” ἐμφαίνεται ὑπερηφα-
νία τῷ Κρατερῷ πάττα ὄνειδισμένη ἐν εὐήνατι.

$\pi^9 T^9$

[Athenis.] Haec omnia aperte quidem non dixit, (fuisset enim convicium talis oratio) sed cum dignitate quadam hoc pacto.

307. Cum enim quae situm esset è Phaedone qui una fuissent cum Socrate, illeque omnes enumerasset, rursus interrogatus an Aristippus & Cleombrotus praesentes adfuissent, *minime*, inquit, *in Aegina enim erant*. Cuncta enim quae supra dicta sunt apparent in eo, *in Aegina erant*: & multo acerbior oratio videtur, cum res ipsa patefaciat quod illic acerbum est, non ille qui dicit. Cum igitur sine metu fortasse Aristippus, sociique illius vexari contumeliis possent, figurate tamen Plato convicium in illos jecit.

308. Sæpe autem vel cum tyranno, vel cum alio quopiam violento homine loquentes, cum volumus ipsi objicere aliquid, necessario ehemus hac figura tota: ut Demetrius Phalereus in Craterum Macedonem in aurea cella sedentem altiore loco, & purpuream chlamydem indutum, superbeque legationes Græcorum accipientem, figura usus inquit, illum notare volens, *Accepimus & nos olim, munus legationis obeuntes hos, & Craterum hunc ipsum*: etenim in illo demonstrativo τοῦτον, perspicitur superbia Crateri tota irrisa figurata.

τδ. Τῷ ἀυτῷ εἰδος ἐσὶ καὶ τὸ Πλάτωνος πρὸς Διονύσιον θευσάμενον καὶ ἀρνησάμενον. ὅτι “ἐγώ σοι Πλάτων ψόδεν ὠμολόγησα. σὺ μέντοι νὴ τὸς θεός.” καὶ γάρ ἐλήλεγκται ἐθευσμένος καὶ ἔχει τι ὁ λόγος χῆμα, μεγαλεῖον ἄμα καὶ ἀσφαλές.

τι. Πολλαχῇ μέντοι καὶ ἐπαμφοτερίζεσιν οἵς ἐοικέναι εἴτις ἐθέλοι, καὶ φόγος εἰκασιοφόγος εἴναι θέλοι τις, παράδειγμα τὸ τῷ Αἰχίνῳ ἐπὶ τῷ Τηλαυγῷ. πᾶσα γάρ χεδὸν ή περὶ τὸν Τηλαυγὴν διήγησις ἀπορίαν παράχοι ἄν, εἴτε θαυμασμὸς, εἴτε χλευασμός ἐστι. τὸ δὲ τοιότον εἶδος ἀμφίβολον, καίτοι εἰρωνεία ψκὸν ὅν, ἔχει τινὰ ὅμως καὶ εἰρωνείας ἐμφασιν.

τια. Δύναμιτο δέ ἄν τις καὶ ἐτέρως χηματίζειν· οἷον γυναικῶν, ἐπειδὴ ψερφάρων ἀκόσουσιν οἱ δυνάσαι καὶ δυνάσιδες τὰ αὐτῶν ἀμαρτήματα, παρανοῦντες ἀυτοῖς μὴ ἀμαρτάνειν, ψκὸν ἐξ ἐνθείας ἐρῆμεν, ἀλλ’ ἦτοι ἐτέρος θέξομέν τινας τὰ ὅμοια πεποιηκότας.

τιβ. Οἶον πρὸς Διονύσιον τὸν τύραννον κατὰ Φαλάριδος τῷ τυράννῳ ἐρῆμεν, καὶ τῆς Φαλάριδος ἀποτομίας ἡ ἐπαινεσόμενά τινας Διονυσίῳ τὰ ἐναντία πεποιηκότας, οἷον Γέλωνα ἡ Γέρωνα,

309. Ejusdem formæ est & illud Platonis in Dionysium, qui mentitus fuerat & negaverat, *Ego tibi Plato nihil promisi. Tu certe per deos immortales.* Etenim convictus est mentitus fuisse: & habet in se oratio illa figuram, amplam simul & à periculo vacuam.

310. Saepe quidem & ancipites sunt. Quibus si quis velit esse similis & vituperationes incertas fingere velit, exemplum erit illud Aeschinæ de Telauge. Omnis enim ferme de Telauge narratio dubitationem afferret, sit ne admiratio, sive irrisio. Hujuscemodi autem forma ambigua, quamvis sane ironia non sit, habet tamen faciem quandam ironiæ.

311. Posset autem aliquis & aliter figura involvere: veluti, Quia non libenter audiunt reguli & opulentæ feminae sua peccata, *cum suademus ipsis non peccare, non recta via dicemus: sed vel alios quospiam vituperabimus, qui similia fecerunt:*

312. E. g. ad Dionysium tyrannum contra Phalaridem tyrannum ejusque crudelitatem dicemus; vel laudabimus aliquos qui contraria Dionysio fecerint, e. g. Gelonem vel Hieronem,

Ιέρωνα, ὅτι πατράσιν ἐώκεσαν τῆς Σικελίας καὶ δίδα(κάλοις καὶ γαρ νουθετεῖται ἀκόντων ἄμα καὶ φίλωνος λαμδορεῖται, καὶ ζηλοτυπεῖ, τῷ Γέλωνι ἐπαινεύμενω, καὶ ἐπαίνυ ὄρέγεται καὶ ἔτος.

τιγ. Πολλὰ δὲ τοιῦτα παρὰ τοῖς τυράννοις· οἶν, Φίλιππος μὲν, διὰ τὸ ἐτερόφθαλμος εἶναι, ὡργίζετο εἴτις ὄνομάστειν ἐπ' αὐτῷ Κύκλωπα, ἢ ὄφθαλμὸν ὄλως.

τιδ. Ερμείας δι' ὁ τῷ Αταρνέως ἄρξας καίτοι τ' ἄλλα πρᾶσι, ὡς λέγεται, ωκεῖνον ἐν τῷ ηνέχετο φαδίως τινὸς μαχαίριον ὄνομάζοντος, ἢ τομὴν ἢ ἐκτομὴν διὰ τὸ ἐυνῦχος εἶναι· ταῦτα δι' εἴρηκα ἐμφῆναι βιβλόμενος μάλιστα τὸ ηδος τὸ δυναστικὸν, ὡς μάλιστα χρῆσον λόγῳ ἀσφαλῆς, ὃς καλεῖται ἐχηματισμένος.

τιε. Καίτοι πολλάκις καὶ οἱ δῆμοι οἱ μεγάλοι καὶ ἴχυροὶ δέονται τοιύτῳ εἶδος τῶν λόγων, ὡστερ οἱ τύραννοι καθάπερ ὁ Αθηναίων δῆμος, ἄρχων τῆς Ελλάδος, καὶ κόλακας τρέφων, καὶ Κλέωνας, καὶ Κλεοφῶντας τὸ μὲν οὖν κολακεύειν, αἰχρόν. τὸ δὲ ἐπιτιμᾶν, ἐπισφαλέσ· ἄριστον δὲ τὸ μεταξὺ, τουτέστι τὸ ἐχηματισμένον.

τις. Καὶ ποτε αὐτὸν τὸν ἀμαρτάνοντα ἐπαινέσομεν ωκεῖφος οἰς ἡμαρτεν, ἀλλ' ἐφ' οἰς ωκεῖημάρ-

ronem, qui tanquam parentes Siciliae & vitae
praeceptores fuere. Etenim admonetur qui
audit simul & non contumelia vexatur, & ae-
mulatur Gelonem, quem videt laudari, & ip-
se laudem appetit.

313. Multa autem hujuscemodi apud ty-
rannos: ceu Philippus quidem, quia altero
oculo orbatus erat, irascebatur, si quis nomi-
nasset presente illo Cyclopem, vel oculum
omnino.

314. Hermias autem, qui Atarnei domi-
nus fuit, et si reliqua in vita mitis erat (ut fer-
tur,) non aequo animo passus est, si quis no-
minasset cultrum, vel sectionem, vel exectio-
nem, quia eunuchus erat. Haec dixi pate-
facere volens maxime naturam principum vi-
rorum, maxime requirentem orationem, quae
minime in lubrico versetur: vocatur vero illa
figurata.

315. Et sene-saepe & populi magni & po-
tentes egent hujuscemodi forma orationis,
quemadmodum tyranni. Veluti populus A-
theniensium, qui Graeciae principatum obti-
net, & assentatores alit, & Cleones, & Cleo-
phontes. Assentari quidem igitur, turpe est:
reprehendere, lubricum: optimum autem
quod interjectum est inter haec, id est figura-
tum.

316. Et aliquando ipsum illum qui peccat
laudabimus; non ob ea quae peccat, sed ob
ea

ῆμάρτηκεν· οἶον τὸν ὄργιζόμενον, ὅτι χάρες ἐπηνεῖτο, πρᾶος φανεῖς ἐπὶ τοῖς τῷ δεῖνος ἀμαρτήμασι· καὶ ὅτι ζηλωτὸς τοῖς πωλίταις συνέση. Ηδέως γάρ δὴ ἔκαστος μιμεῖται ἑαυτὸν, καὶ συνάφει βέλεται ἐπαίνῳ ἐπαίνον· μᾶλλον δὲ ἐναὶ ὅμαλῃ ἐπαίνον ποιῆσαι.

τιζ. Καθόλου δὲ ὥσπερ τὸν αὐτὸν κηρὸν, ὁ μὲν τις, κύνα ἐπλασεν, ὁ δὲ, βοῦν, ὁ δὲ, ἵππον· ὃτῳ καὶ πρᾶγμα ταῦτον, ὁ μὲν τις ἀποφανόμενος καὶ κατηγορῶν φησιν, ὅτι δὲ, “ἄνθρωποι χρήματα μὲν ἀπολείπουσι τοῖς παισὶν, ἐπισήμην δὲ ὃ συναπολείπουσι, τὴν χρησομένην τοῖς συναπολειφθεῖσι·” τότε δὲ τὸ εἶδος τῷ λόγῳ, Αριστίππειον λέγεται.

τιη. Εἰτερὸς δὲ τὸ αὐτὸν ὑποδητικῶς προσεται, καθάπερ Ξενοφῶντος τὰ πολλά· οἶον ὅτι “δεῖ γάρ ὃ χρήματα μόνον ἀπολειπεῖν τοῖς αὐτῶν παισὶν, ἀλλὰ καὶ ἐπισήμην, τὴν χρησομένην αὐτοῖς·”

τιδ. Τὸ δὲ ιδίως καλύμενον εἶδος Σωκρατικὸν, ὁ μάλιστα δοκεῖσι ζηλῶσαι Αἰχίνης καὶ Πλάτων, μερράρυθμίσειν τότε τὸ πρᾶγμα τὸ προειρημένον εἰς ἐρώτησιν ὥδε πως· οἶον, “ὦ παῖ, πόσα σοι χρήματα ἀπέλιπεν ὁ πατήρ; ἢ πολλά

ea quae non peccavit: ceu ira commotum, quod heri laudabatur, mitis cognitus in peccatis alterius cuiusdam, & quod dignus, quem aemularentur, à civibus habitus est. Libenter enim unusquisque imitatur se ipsum, & conatur laudem laudi adnectere; potius autem unam aequabilem laudem acquirere.

317. In universum autem quemadmodum eandem ceram, hic quidem [plastes] canem finxit, hic autem bovem, alter vero equum; sic & eandem rem, hic quidem nuntians & praedicans inquit, *Quod utique homines pecunias quidem filii relinquunt, scientiam autem simul non relinquunt, quae uti possit pecunii relictis.* Haec autem forma orationis, Aristippea dicitur.

318. Alius autem idem more praecipientis edit, veluti Xenophontis multa: ex. gr. *Opus enim est non pecuniam solum relinquere suis filiis, sed etiam scientiam, quae utatur illa.*

319. Quae autem proprie vocatur forma Socratica, quam maxime videntur imitati Æschines & Plato, mutaret rem praedictam in interrogationem hoc pacto, *O puer, quantam pecuniam reliquit tibi pater? Num magnam & quam non facile aliquis enumeraret?*

λά τινα καὶ ὅκηματα; πολλά, ὡς Σώκρατες. ἄρα οὖν καὶ ἐπισήμων ἀπέλιπέ σοι, τὴν χρησιμέτην ἀυτοῖς;

τκ. Αὐταὶ γὰρ καὶ εἰς ἀπορίαν ἐβαλέ τὸν παιδαρεληθότων καὶ ἀνέμυησεν, ὅτι ἀνεπισήμων ἐστι, καὶ παιδένεοθαι προετρέψατο· ταῦτα πάντα ἡθικῶς καὶ ἐμμελῶς, καὶ όχι δὴ τὸ λεγόμενον τοῦτο ἀπὸ Σκυθῶν.

τκα. Εὐημέρησαν δέ οἱ τοιούτοι λόγοι τότε ἔξευρεντες τὸ πρῶτον, μᾶλλον δὲ ἔξεπληξαν τῷ τε τιμητικῷ, καὶ τῷ ἐναργεῖ, καὶ τῷ μετὰ μεγαλοφροσύνης οὐδετικῷ· τερὶ μὲν δὴ πλάσματος λόγος, καὶ χηματισμῶν ἀρκείτω ταῦτα.

τκβ. Ή δέ λειότης ή τερὶ τὴν σύνθεσιν, οἵα κέχρηνται μάλιστα οἱ ἀπ' Γεωράτους, φυλαξάμενοι τὴν σύγχροσιν τῶν φωνηέντων γραμμάτων όμαλα ἐπιτήδειά ἐσι δεινῷ λόγῳ πολλὰ γὰρ ἄττα ἐκ τῆς συμπλήξεως ἀν ἀυτῆς γένοιτο δεινότερα, οἷον, “τῷ γὰρ Φωκικῷ συσάντος πολέμῳ, όδι ἐμὲ, ό γὰρ ἐγώγε ἐπολιτευόμην πω τότε.”

τκγ. Εἰ δὲ μεταβαλών τις καὶ συνάγας ὅδι εἴποι, “τῷ πολέμῳ γὰρ όδι ἐμὲ τῷ Φωκικῷ συσάντος, ό γὰρ ἐπολιτευόμην ἐγώγε πω τότε,”

raret? Magnam, O Socrates. Nunquid igitur, & scientiam tibi reliquit, quae uti possit ipsa?

320. Simul enim puero rationes suas tacite conturbabat, & de imperitia sua commonefaciebat, & eum denique ad discendum propellebat. Haec vero omnia morate & eleganter, & non ut vulgo fertur, *hoc à Scythis*: [i. e. barbarorum more.]

321. Probati autem magnopere fuere hi sermones, primum tunc temporis inventi; vel potius [admiratione] & stupore percutiebant, tum ob eorum vim in moribus hominum castigandis, tum ob eorum perspicuitatem, [denique] quia veram vitae degendae rationem cum dignitate quadam monstrabant. De figmento igitur & figura orationis haec sufficiant.

322. Laevor autem in compositione verborum, quali in primis usi sunt qui è disciplina Iosocratis exiere, reformidantes concursum vocalium literarum, non valde accommodatus est orationi gravi. Multa namque ex concursu ipso efficerentur graviora: e. g. τὰς γὰρ φωνὰς &c. i. e. *Bello Phocensi ingruente, non mea quidem opera, non enim ego rempubl. ulla ex parte tunc administrabam.*

323. Si quis autem, structura illa immutata & hoc modo commissa, diceret, Τὰς πολέμιας γὰρ οἱ ἔμε τὰς Φωνὰς συσάντος οἱ γὰρ οἱ

γκ ὅλιγον διεξαρήσει τῆς δεινότητος ἐπεὶ πολλάχις καὶ τὸ ἡχῶδες τῆς συγκράσεως ἵσως ἔσαι δεινότερον.

τκδ. Καὶ γὰρ τὸ ἀφρόντισον ἀυτὸν καὶ τὸ ὥσπερ ἀυτοφυὲς δεινότητα παρασήσει τινά· μάλιστα ἐπάν οὐργιζομένης ἐμφαίνωμεν αὐτὸν, ηὐδικημένης· ηδὲ περὶ τὴν λειότητα καὶ ἀρμονίαν, Φροντὶς, γκ ὁργιζομένη, ἀλλὰ παιζοντός ἔστι, καὶ ἐπιδεικνυμένη μᾶλλον.

τκε. Καὶ ὥσπερ τὸ διαλελυμένον χῆμα δεινότητα ποιεῖ, ὡς προλέλεκται, γτω ποιήσει η διαλελυμένη ὅλως σύνθεσις. σημεῖον δὲ καὶ τὸ Γππώνακτος. λοιδορῆσαι γὰρ βιλόμενος τὸς ἐχθρὸς, ἐδραυσε τὸ μέτρον, καὶ ἐποίησε χωλὸν ἀντὶ ἐυδέος, καὶ ἀρρυθμον, τυτέσι δεινότητι πρέπον καὶ λοιδορία. τὸ γὰρ ἀρρυθμον καὶ ἐυήκοον, ἐγκωμίοις ἀν τρέσαι μᾶλλον η ψόγοις τοιαῦτα καὶ τερὶ συγκρότεως.

τκς. Παράκειται δὲ τις καὶ τῷ δεινῷ χαρακτῆρι ὡς τὸ εἰκὸς, διημαρτημένος καὶ αὐτὸς καλεῖται δὲ ἄχαρις. γίνεται δὲ ἐν τοῖς τράγμασιν, ἐπάν τις αἰχρὰ καὶ δύσρητα ἀναφανδὸν λέγη. καὶ πάπερ ὁ τῆς Τιμάνδρας κατηγορῶν, ὡς πεπορνευκύας, τὴν λεκανίδα καὶ τὸς ὄβολός, καὶ τὴν ψίδην,

πολύτευόμην ἔγωγε πω τότε, haud exiguam gravitatis partem inde eximet, quia multis in locis, sonorum illud, quod ex concursu oritur, erit fortasse gravius.

324. Etenim illud quod [sine arte &] negligenter est tractatum & sua quasi sponte enascitur, gravitatem quandam afferet: maxime cum iratos nos esse, aut injuria affectos ostenderimus. Cura autem quae ponitur in laevore & apta structura, non irati, sed ludentis est, & ejus qui aliquid demonstret [& exornet.]

325. Et quemadmodum figura dissoluta, efficit gravitatem, ut jam dictum est, sic efficiet dissoluta omnino compositio. Signum autem hujus rei est & illud Hipponactis. Cum enim vellet vexare contumeliis inimicos, fregit versum, & pro recto claudum fecit & sine rythmo, id est gravitati idoneum & contumeliae. Quod enim numeris ornatum est, & auditu jucundum, laudationibus conveniret magis quam vituperiis. Tot etiam de concursu dicta sint.

326. Propinqua autem est quaedam & gravi notae ut verisimile est, vitiosa & ipsa: vocatur autem invenusta. Nascitur autem in rebus, quando aliquis turpes res & obscenas aperte dixerit. Quemadmodum qui accusat Timandrum ut quae quaestum corpore fecerit: ille enim & pelvim & numulos &

φιλον, καὶ πολλὴν τινα τοιαύτην δυσφημίαν ἐ-
ταρῶν κατήρασε τῇ δικαστρίᾳ.

τιζ. Ή σύνδεσις δὲ φαίνεται ἄχαρις ἐάν
διεσπασμένη ἐμφερῆς ἦ· κατάπερ ὁ εἰπών, “ φ-
τωσὶ δὲ ἔχον τὸ καὶ τὸ, κτεῖναι.”

τιη. Καὶ ἐπάν τὰ κῶλα μηδεμίαν ἔχῃ πρὸς
ἄλληλα σύνδεσιν, ἀλλ’ ὅμοια διερρήγμένοις.

τιδ. Καὶ αἱ περίοδοι δὲ αἱ συνεχεῖς καὶ μα-
κραὶ, καὶ ἀποπνίγοσαι τὰς λέγοντας, ό μόνον κα-
τακορὲς, ἀλλὰ καὶ ἀτερπές.

τλ. Τῇ δὲ ὄνομασίᾳ πολλάκις χαρίεντα
πράγματα ὄντα, ἀτερπέστερα φαίνεται· κατά-
περ ὁ Κλείταρχος περὶ τῆς τευχρηδόνος λέγων,
ζώς μελίση ἐοικότος, “ κατανέμεται μέν, φησι,
τὴν ὄρεινήν· εἰσίωταται δὲ εἰς τὰς κοίλας δρῦς.”

τλα. Ωστερ περὶ βοὸς ἀγρίου, ἢ τῇ Εὐ-
μανθίᾳ κάπρου λέγων, ἀλλ’ όχι περὶ μελίσης
τινός· ὥσε καὶ ἄχαριν τὸν λόγον ἄμα καὶ φυχρὸν
γίνεσθαι. παράκειται δέ πως ἀλλήλοις ταῦτα
ἀμφότερα.

Τ Ε Λ Ο Σ.

lectulum & multam hujuscemodi, quam aures non ferunt, meretricum supellectilem in foro effudit.

327. Compositio autem perspicitur esse invenusta, si divulsa similis fuerit: quemadmodum qui dixit $\delta\tau\omega\sigma\iota\ \delta\lrcorner\ \epsilon\chi\omega\tau\ \tau\delta\ \kappa\jmath\ \tau\delta\ \kappa\tau\epsilon\iota\omega\iota\omega$.

328. Et si membra nullam habuerint inter se connexionem, sed similia fuerint fractis.

329. Et periodi utique continentes & longae, & quae suffocant loquentes, non solum satietatis plena res sunt, sed etiam minime suavis.

330. Verbis etiam saepe res venustae insuaviiores videntur: quemadmodum Clitarchus de tenthredone bestiola simili api inquit, *Depascitur quidem montana loca: involat irrumpitque in cavae quercus,*

331. Tanquam de bove fero, vel Apro Erymanthio loquens, & non de Apis quodam genere. Quare contingit invenustam simul orationem fieri & frigidam. Vicina autem aliquo modo sibi ipsis sunt haec ambo.

216

24 127